

## فهرست مطالب

- آئین نامه های محصولات زراعی و باغی تحت پوشش بیمه ..... ۳
- دستورالعمل های محصولات زراعی و باغی تحت پوشش ..... ۹
- آئین نامه و دستورالعمل اختصاصی بیمه زراعت جو ..... ۱۴
- دستورالعمل اجرایی اختصاصی بیمه گندم آبی و دیم ..... ۱۷
- آئین نامه و دستورالعمل اجرایی اختصاصی بیمه زراعت پنبه ..... ۲۲
- آئین نامه و دستورالعمل اجرایی اختصاصی بیمه زراعت کلزا آبی و دیم ... ۲۵
- آئین نامه اجرایی اختصاصی بیمه زراعت چغندر قند و چغندر بذری ..... ۳۱
- دستورالعمل اختصاصی زراعت (ذرت دانه ای، بذری و علوفه ای) ..... ۳۵
- آئین نامه بیمه خیار و گوجه فرنگی گلخانه ای ..... ۳۸
- آئین نامه اجرایی محصول باغات زیتون آبی ..... ۴۷
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات بادام آبی ..... ۵۴
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات انگور ..... ۵۸
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات پسته ..... ۶۲
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات زردآلو ..... ۷۷
- آئین نامه اجرایی بیمه باغات انار ..... ۸۲
- آئین نامه و دستورالعمل اجرایی (هلو، شلیل، شفتالو) ..... ۸۷
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات گردو ..... ۹۲
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات سیب ..... ۹۶
- آئین نامه اجرایی بیمه باغات عتاب ..... ۱۰۰
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول زرشک ..... ۱۰۶
- آئین نامه اجرایی بیمه محصول خرما ..... ۱۱۰

- ۱۱۵ ..... خلاصه شرایط بیمه مراتع
- ۱۱۷ ..... دستور العمل اجرایی قانون بیمه اجباری جوجه های یکروزه تولیدی
- ۱۳۱ ..... روش اجرای بیمه زنبور عسل
- ۱۳۹ ..... روش اجرای بیمه گوسفند و بز
- ۱۴۹ ..... روش اجرای بیمه دام صنعتی
- ۱۵۳ ..... روش اجرای بیمه دام اصیل در واحدهای سنتی بهداشتی
- ۱۵۵ ..... روش اجرای بیمه گاوهای بومی و آمیخته
- ۱۵۹ ..... روش اجرای بیمه پرواربندی
- ۱۶۲ ..... روش اجرای بیمه شتران پرورشی
- ۱۶۵ ..... روش اجرای بیمه آبزبان پرورشی

## موارد مشترک آئین نامه های محصولات زراعی و باغی تحت

### پوشش بیمه

**ماده ۱-** در اجرای قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب مورخ ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی و ماده ۱۲ اساسنامه صندوق بیمه محصولات مصوب مورخ ۱۳۶۳/۳/۵ مجلس شورای اسلامی آئین نامه مشترک زراعت ها و باغات تحت پوشش بیمه به شرح ذیل تهیه گردید:

**ماده ۲-** بیمه محصولات کشاورزی عبارت از قراردادی است که به منظور جبران خسارت های وارده به زراعت یا محصول باغ مورد نظر در اثر عوامل مندرج در آئین نامه اختصاصی هر محصول در مقطع زمانی مذکور در ماده ۷ بین بیمه گذاران و صندوق بیمه محصولات کشاورزی با نرخ بیمه معین و سایر شرایطی که در قرارداد فی مابین تعیین می گردد، منعقد خواهد شد.

**ماده ۳-** بیمه گذار عبارت است از شخصیت حقوقی یا حقیقی که محصول خود را با پرداخت حق بیمه مقرر در مقابل خطرات موضوع این آئین نامه بیمه می نماید.

**ماده ۴-** در صورتیکه بیمه گذار بیش از یک نفر باشد غرامت نسبت به مشارکت بیمه گذاران در حق السهم و عوامل تولید محصول پرداخت می شود مگر این که در هنگام عقد قرارداد بیمه بین بیمه گذاران و بیمه گر طرق دیگری در حدود قوانین توافق شده باشد.

**ماده ۵-** بیمه گر عبارت است از صندوق بیمه محصولات کشاورزی یا نمایندگان آن که نسبت به اجرای برنامه بیمه

محصولات کشاورزی بر طبق شرایط این آئین نامه و مفاد قرارداد اقدام می نمایند.

**ماده ۶-** خطرات تحت پوشش بیمه طبق مشخصات و تعاریف به عمل آمده در آئین نامه های اختصاصی هر محصول می باشد.

**تبصره :** شعب موظفند برای ارزیابی خسارت تنش های حرارتی (سرما و گرما) در زمان بروز خطر آمار هواشناسی لازم در مورد درجه حرارت درصد رطوبت و میزان بارندگی و ... را از اداره هواشناسی محل (نزدیک ترین ایستگاه) با همکاری سازمان جهاد کشاورزی اخذ نمایند.

**ماده ۷-** مدت قرارداد بیمه برای زراعت ها از مقطع زمانی کاشت تا برداشت محصول (طبق تاریخ های مندرج در آئین نامه اختصاصی هر محصول) و برای باغات نیز طبق مفاد آئین نامه اختصاصی می باشد.

**ماده ۸-** تعرفه بیمه عبارت است از نرخیه که بر اساس فرمول زیر برای خطرات تحت پوشش این آئین نامه تعیین خواهد شد:

تعرفه بیمه در هکتار =

حداکثر تعهد بیمه گر در هکتار  $\times$  درصد ضریب احتمال خسارت  
**تبصره ۱:** حداکثر تعهد بیمه گر معادل مبلغی است که صندوق بیمه در قبال حق بیمه دریافتی طبق مفاد قرارداد بیمه می بایست به بیمه گذار پرداخت نماید و برابر قسمتی از هزینه های تولیدی و یا ارزش تولید یک هکتار زراعت یا باغ مورد نظر می باشد که مبلغ آن همه ساله با پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی تعیین و ابلاغ می گردد.

**ماده ۹-** حق بیمه عبارت است از تعرفه بیمه به اضافه هزینه عملیات اداری که هر سال به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی تعیین می گردد و در موقع عقد قرارداد بیمه از بیمه گذار نقداً و یا تعهداً به صورت اقساط دریافت می شود.

**تبصره ۱۵:** دولت می تواند قسمتی از حق بیمه گذاران را به عنوان کمک پرداخت نماید که درصد این کمک هر ساله قبل از انعقاد قرارداد بیمه بنا به پیشنهاد هیئت مدیره و تصویب مجمع عمومی تعیین می گردد.

**تبصره ۲۰:** بیمه گذاران موظفند به منظور استفاده از تسهیلات بانک کشاورزی، محصول خود را نزد صندوق بیمه نمایند.

**ماده ۱۰-** غرامت عبارت است از وجهی که بعد از وقوع خطر و ایجاد خسارت طبق مفاد آئین نامه و دستورالعمل اجرایی خاص هر محصول بر اساس فرمول زیر محاسبه و از طرف صندوق (بیمه گر) به بیمه گذار پرداخت می شود:

غرامت قابل پرداخت در زراعت ها = سطح کل خسارت دیده به هکتار × درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی در زمان وقوع خسارت × درصد خسارت × حداکثر تعهد بیمه گر به عنوان ارزش قراردادی.

غرامت قابل پرداخت در باغات = سطح یا تعداد اصله خسارت دیده × حداکثر تعهد بیمه گر × ۹۰٪ × درصد خسارت (بر اساس مندرجات جدول محاسبه درصد خسارت)

**تبصره ۱۵:** درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی عبارت است از درصد هزینه های انجام شده در زمان وقوع خسارت نسبت به کل هزینه های تولید در هکتار که بر اساس هزینه های پیش

بینی شده در انتهای یکی از مراحل (طبق دستورالعمل اجرایی اختصاصی هر محصول) تعیین می شود.

**تبصره ۲۵:** نحوه تشخیص هر مرحله از زراعت به منظور تعیین درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی به روش مشاهده و تحقیق (بازدید مزرعه) انجام می گیرد. مشخصه هر مرحله از رشد ظهور علائم آن مرحله در بیش از ۶۰ درصد مزرعه می باشد.

**تبصره ۳۵:** فرانشیز عبارت است از درصد یا قسمتی از خسارت تحت پوشش (درصد افت زیر پوشش) که طبق شرایط بیمه نامه به عهده بیمه گذار بوده و بیمه گر نسبت به آن تعهدی ندارد. میزان آن برای محصولات باغی ۱۰ درصد می باشد (به استثنای گل و گیاهان زینتی) چنانچه میزان خسارت (درصد افت زیر پوشش) بیش از ۱۰ درصد باشد ۹۰٪ از کل غرامت قابل پرداخت است.

**ماده ۱۱-** در صورتی که حادثه در زمانی اتفاق بیافتد که امکان دوباره کاری یا واکاری باشد، هزینه کشت مجدد طبق عرف محل فقط برای یکبار به عنوان غرامت پرداخت می شود (این هزینه نباید بیش از غرامت متعلقه در مرحله اول پیشرفت عملیات زراعی فرمول پرداخت غرامت برابر ماده ۱۰ این آئین نامه باشد) و مجدداً تمام سطح زیر کشت، بدون اخذ حق بیمه مجدد تحت پوشش بیمه قرار می گیرد و در خسارت های بعدی این مبلغ از کل غرامت پرداختی کسر نخواهد شد.

**ماده ۱۲-** در صورتیکه در مرحله دوباره کاری به هر دلیلی کشت انجام نگیرد و یا حادثه بعد از این مرحله واقع شود

گرامت متعلقه بر اساس ماده ۱۰ این آئین نامه پرداخت و قرارداد بیمه نسبت به بقیه سطح زیر کشت مورد ادامه می یابد.

**ماده ۱۳-** در صورت وقوع حوادث بعدی، گرامت نسبت به بقیه زراعت مانده از حوادث قبلی پرداخت می گردد.

**ماده ۱۴-** صندوق بیمه محصولات کشاورزی در طول مدت قرارداد موظف است از طرق مختلف که در دستورالعمل توضیح داده شده، اطلاعات و آمار مورد نیاز در مورد مزارع و باغات تحت پوشش بیمه را جمع آوری نماید.

**ماده ۱۵-** در صورت وقوع خسارت، بیمه گذار یا نماینده او (اشخاص، ارگان ها، ادارات محلی) بایستی وقوع خطر را کتباً و حداکثر ظرف مدت ۷ روز و قبل از محو آثار خسارت به شعبه بانک کشاورزی (نماینده صندوق بیمه) که در قرارداد ذکر شده اطلاع دهد و در صورت عدم امکان به یکی از شعب بانک کشاورزی در استان اعلام نماید. در غیراین صورت نظر کارشناس شعبه قطعی و غیرقابل اعتراض می باشد.

**ماده ۱۶-** شعب بانک کشاورزی موظفند در اولین فرصت ممکن و قبل از محو آثار خسارت، حداکثر ظرف مدت ۵ روز پس از دریافت اعلام خسارت، نسبت به اعزام کارشناس به منطقه خسارت دیده اقدام نمایند و کارشناس اعزامی موظف است در محل از وسعت و کم و کیف حادثه با خبر شده و اطلاعاتی از موارد خسارت دیده تحت پوشش بیمه کسب نموده و گزارش لازم را برابر دستورالعمل اجرایی تهیه نمایند.

**تبصره ۱۵:** چنان چه برآورد دقیق میزان خسارت ناشی از موضوع ماده ۶ این آئین نامه، ظرف مدت ۵ روز میسر نباشد کارشناس می بایست ضمن تهیه گزارش کتبی به شعبه، در

اولین فرصت که امکان ارزیابی واقعی خسارت از نظر موازین فنی و تردد میسر باشد اقدام به بازدید مجدد از مزرعه خسارت دیده نماید.

**تبصره ۲۵:** شعب بانک کشاورزی موظفند در اسرع وقت پس از دریافت گزارش کارشناس نظریه خود را به بیمه گذار اعلام نموده و نسبت به پرداخت غرامت اقدام نمایند. در صورت عدم اعتراض بیمه گذار به نظریه بیمه گر نباید پرداخت غرامت به مشارالیه از زمان ارزیابی خسارت بیش از یک ماه به طول انجامد.

**تبصره ۳۵:** محل پرداخت غرامت شعبه ای است که در قرارداد بیمه ذکر شده است.

**تبصره ۴۵:** نحوه ارزیابی و تشخیص خسارت باغات بر اساس مفاد ماده ۶ دستورالعمل اجرایی مشترک محصولات زراعی و باغی می باشد.



## موارد مشترک دستورالعمل های اجرایی محصولات زراعی و

### باغی تحت پوشش

**ماده ۱-** در اجرای قانون بیمه محصولات کشاورزی مصوب مورخ ۱۳۶۲/۳/۱ مجلس شورای اسلامی، صندوق بیمه محصولات کشاورزی که در این دستورالعمل بیمه گر نامیده می شود، موظف است کلیه محصولات زراعی و باغی اساسی و مورد نظر وزارت جهاد کشاورزی را در مقابل خطرات ذکر شده در آئین نامه اختصاصی و مناطق تحت کشت هر محصول بیمه نماید.

**ماده ۲-** بیمه گر (نماینده او) موظف است محصول بیمه گذار را در موعد مقرر با مراجعه مستقیم در محل کشت یا زمانی که جهت دریافت بذر، کود و یا تسهیلات بانکی جهت اجرای عملیات زراعی و باغی به ادارات ذیربط مراجعه می نمایند، حداکثر تا پایان زمان مقرر (طبق تاریخ های مندرج در آئین نامه خاص هر محصول) بیمه نماید.

**تبصره ۵:** چنانچه بنا به مقتضیات، یک شعبه در حوزه عمل شعبه مجاور اقدام به انعقاد قرارداد بیمه نماید موظف است ضمن اعلام مراتب به مدیریت شعب بانک در استان، حداکثر تا پایان هر هفته اوراق بیمه نامه های صادره (گزارش ماهیانه فرم شماره ۴، فرم شماره ۵ و رسیدگی به گزارشات خسارت) را به شعبه طرف ارسال نماید. بدیهی است انتقال کارمزد دریافتی ضرورتی نداشته و لیکن آمار بیمه در شعبه طرف منظور خواهد شد. در این صورت لازم است در بیمه نامه، محل پرداخت غرامت شعبه طرف قید گردد.

**ماده ۳-** بیمه‌گذار یا وکیل وی موظف است به هنگام عقد قرارداد حضور داشته و بیمه‌نامه را شخصاً امضاء نماید.

**تبصره:** تنظیم فرم و کالتنامه صندوق بیمه طبق ضمیمه فرم شماره یک برای وکلای بیمه‌گذاران کافی بوده و تنظیم و کالتنامه رسمی ضرورتی ندارد. بدیهی است غرامت مستقیماً به خود بیمه‌گذار پرداخت می‌گردد مگر این که طی و کالتنامه رسمی فرد دیگری را معرفی نماید.

**ماده ۴-** حق بیمه بر اساس واحد سطح یا اصله و بر مبنای فرمول مندرج در موارد ۸ و ۹ آئین‌نامه مشترک محصولات برای هر سال زراعی پس از تصویب مجمع عمومی محاسبه و سهم حق بیمه دریافتی از بیمه‌گذار برای هر هکتار معادل درصدی از کل حق بیمه تعیین گردیده و مابقی آن از محل کمک‌های دولت تأمین خواهد شد.

**تبصره ۱:** مبنای محاسبه حق بیمه سطح کشت انجام شده می‌باشد و در مورد بیمه‌گذارانی که قرارداد با سازمان و اداره مشخصی دارند صندوق بیمه به محض دریافت گزارش تأیید شده سطح زیر کشت از ادارات ذیربط محاسبه خود را بر اساس آن اصلاح خواهد نمود.

**تبصره ۲:** چنان چه بیمه‌گذار پس از انعقاد قرار داد و قبل از کشت تقاضای تعویض اراضی مورد بیمه را نماید پس از بازدید کارشناس مشخصات اراضی جدید در صورت جلسه قید و پس از امضا طرفین قرار داد ضمیمه بیمه‌نامه خواهد شد.

**تبصره ۳:** چنان چه پس از انجام کشت و وقوع خطر بیمه‌گذار تقاضای تعویض اراضی مورد بیمه را به دلایل فنی نظیر شیب و یا نا مناسب بودن اراضی را نماید، انجام

درخواست بیمه گذار پس از بازدید و تأیید کارشناس بلامانع است.

**تبصره ۴:** سایر موارد مربوط به تعویض مورد بیمه می بایست با کسب مجوز از صندوق بیمه محصولات کشاورزی صورت گیرد.

**ماده ۵-** واحدهای صندوق بیمه مکلفند در طول مدت قرارداد آمار و اطلاعات لازم در مورد مزارع و باغات تحت پوشش بیمه را به طرق ذیل جمع آوری نمایند:

الف- از طریق کلیه سازمان ها و ارگان هایی که به نحوی بر روی محصول مورد نظر نظارت و کنترل می نمایند از قبیل سازمان جهاد کشاورزی و ...

ب- کارشناس صندوق بیمه در شعبه موظف است به طور نمونه معادل ۱ تا ۲ درصد سطوح بیمه شده را که نمایانگر کشت منطقه از نظر پراکندگی و تولید و دیگر مسائل فنی بوده انتخاب و دوباره در طول مدت قرارداد از آن ها بازدید بعمل آورده و نتیجه بازدید ها را در فرم شماره ۵ یادداشت و جهت تجزیه و تحلیل به مدیریت استان ارسال نموده تا کارشناس مدیریت نیز پس از جمع بندی نظرات و اعمال نظر، گزارش تحلیلی استان را تهیه و به صندوق بیمه ارائه نماید.

ضمناً درج نظرات کارشناسی، آمار و اطلاعات دقیق در این فرم اهمیت بسیاری در تحقیقات و تصمیم گیری آینده صندوق خواهد داشت.

**ماده ۶-** نحوه ی ارزیابی و تشخیص خسارت مطابق دستورالعمل ارزیابی عملکرد خسارت در محصولات زراعی و

باغات میوه می باشد که اساس آن حداقل دو بازدید به شرح ذیل است:

### **(الف) بازدید اولیه:**

در این مرحله کارشناس از باغ خسارت دیده بر اثر عوامل قهری و طبیعی مورد قرارداد بازدید و ضمن بررسی صحت و چگونگی خسارت (کمی و کیفی) وارده به باغ مورد بیمه، میزان خسارت به باغ را تخمین زده و گزارش اولیه از وضعیت موجود باغ تهیه و ضمیمه بیمه نامه مربوطه می نماید.

### **(ب) بازدید نهایی:**

تعیین میزان یا درصد خسارت نهایی (کمی - کیفی) از عوامل تحت پوشش که می بایست ۲۰ روز قبل از برداشت انجام گیرد و بر اساس خسارت وارده به محصول هر اصله درخت با احتساب میزان (تولید متوسط در هر هکتار که در آئین نامه مشخص گردیده) و همچنین بر اساس ارزش میوه (برای خسارت کیفی) با ارزش متوسط تولید در هکتار محاسبه می گردد.

**تبصره ۱۵:** درصد خسارت بر اساس فرمول مندرج محاسبه درصد خسارت (افت کمی - افت کیفی) ضمیمه فرم غرامت بدست می آید.

**تبصره ۲۵:** نحوه محاسبه هر یک از اعضاء فرمول بر اساس دستورالعمل ارزیابی باغ ها خواهد بود.

**تبصره ۳۵:** برآورد خسارت نهایی (کمی و کیفی) در بازدید نهایی تعیین می شود که اساس آن بر میزان درصد تعیین شده بازدید اولیه استوار خواهد بود.

**تبصره ۴:** مراحل گوناگون برآوردها در فرم ارزیابی عملکرد و خسارت درج می شود.

**ماده ۷-** تعدادی از مزارع خسارت دیده از عوامل تحت پوشش بیمه که مبین خسارت وارده و پراکندگی آن در منطقه می باشند، توسط کارشناس باید تحت کنترل قرار گیرد و در پایان دوره، میزان برداشت محصول و اثر عوامل خطر در کاهش تولید را مشخص و گزارش نماید.

**ماده ۸-** بیمه نامه در ۲ نسخه تنظیم می گردد. نسخه اول مخصوص بیمه گذار، نسخه دوم مخصوص سریال بیمه نامه ها (رایانه) و ضمناً شماره حسابی به منظور واریز حق بیمه های هر زراعت در هر شعبه افتتاح گردیده که در دستورالعمل اجرایی خاص هر محصول و هر شعبه مشخص گردیده است.

**تبصره ۵:** در کلیه مواردی که در این دستورالعمل مسکوت مانده به آئین نامه مشترک بیمه محصولات زراعی و باغی مراجعه و یا از صندوق بیمه محصولات کشاورزی کسب تکلیف گردد.

### آئین نامه و دستورالعمل اختصاصی بیمه زراعت جو

- خطرات تحت پوشش بیمه زراعت جو آبی عبارت است از سیل، تگرگ، سرما، یخبندان، زلزله.

#### \* سیل

منظور از سیل آن خسارتی است که موجب شستن خاک، کندن بوته ها، خواباندن گیاه و خرابی مزرعه و رسوب گذاری و ضایع شدن بخشی از محصول گردد، ضمناً چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع به مزرعه خسارت وارد شود این مورد هم مانند خطر مستقیم سیل قلمداد می گردد.

#### \* سرما

در مرحله اول رشد در پائیز در اثر تعجیل و تأخیر در کشت باعث عدم سبز یکنواخت مزرعه و زرد شدن برگ ها و خشک شدن آنها می گردد (اخذ آمار هواشناسی بسیار مهم است) و در زمان گلدهی باعث اختلال در عمل لقاح گل ها شده و در نتیجه خوشه ها کم دان می گردند، هر چه مراحل رشد جو پیشرفته تر باشد حساسیت آن به سرما بیشتر خواهد بود. سرما باعث یخ زدن آب بین سلولی شده و به جدار سیتوپلاسم فشار وارد می نماید و در نتیجه سلول ها چروکیده شده و از بین می روند. خسارت سرما عمدتاً در اثر نزول ناگهانی درجه حرارت است و در صورتی که درجه حرارت به تدریج افت کند صدمه زیاد نخواهد بود.

#### \* یخبندان

بارش برف و باران و ایجاد یخبندان در اثر سرمای زمستان باعث یخ زدگی بوته و بعضاً (بخصوص در اراضی با بافت

آهکی) باعث بالا آمدن بافت خاک و جدا شدن قسمت هوایی گیاه از ریشه می گردد. عامل یخبندان با گرم و سرد شدن هوا در فواصل زمانی کم خصوصاً در مواقعی که سطح زمین از برف پوشیده نباشد خسارت بیشتری را وارد می نماید.

### \* زلزله

در زمین ایجاد گسل کرده و خاک را زیر و رو می کند و موجب توقف عملیات زراعی می شود و یا ممکن است مانند سیل، آب رسانی و کانال های آبیاری را از بین برده باعث عدم آبیاری به موقع مزرعه می شود.

### \* تگرگ

آثار خسارت تگرگ در مراحل مختلف رشد گیاه شامل موارد زیر می باشد:

- ۱- کوبیده شدن خاک در زمان جوانه زدن
  - ۲- از بین بردن برگ های اولیه
  - ۳- شکستن ساقه ها و خوشه ها که در این مرحله شدت خسارت و احتمال وقوع آن بیشتر از سایر مراحل بوده خصوصاً اگر به برگ پرچم (آخرین برگ قبل از خوشه) خسارت وارد نماید.
  - ۴- ریزش دانه که آثار آن در روی زمین و پای بوته کاملاً مشهود است.
- در حالت های ۱ و ۲ میزان خسارت بسیار ناچیز است زیرا گیاه به صورت علفی بوده و پایه سنبله زیرخاک یا چسبیده به خاک است و قابلیت ترمیم گیاه بالاست و همانند چراندن و مبارزه مکانیکی با علف هرز خسارت قابل توجهی نمی زند. در مرحله پنجه زنی اثر قابل تشخیصی بر جای نمی گذارد چون

جوانه انتهایی به وسیله برگ ها محافظت می شود در مرحله ساقه رفتن چون سنبله ها با غلاف برگ ها پوشیده شده اند فقط بارش تگرگ شدید می تواند آنها را زخمی کند. ارقام با ریشک بلند در مقابل تگرگ حساس تر هستند. هنگامی که در اثر ریزش تگرگ پوشش خارجی دانه ها پاره شود، خسارت، زیاد خواهد بود.

در تگرگ زدگی، آثار باقی مانده روی یک طرف ساقه قرار دارند ولی علائم بیماری قارچی در سطح ساقه پراکنده است.



## آئین نامه و دستورالعمل اجرایی اختصاصی بیمه گندم

### آبی و دیم

- خطرات تحت پوشش بیمه زراعت گندم آبی عبارت است از سیل، تگرگ، سرما، یخبندان، زلزله، طوفان، باران های سیل آسا، خشکسالی و زنگ زرد گندم (سیستان و بلوچستان) طبق تعاریف به عمل آمده به شرح زیر:

### \* باران های سیل آسا

میزان و شدت خسارت وارده بر اثر این عامل با توجه به مراحل مختلف رشد متفاوت خواهد بود.

الف) بعد از کاشت و قبل از سبز شدن: در اثر بارندگی های شدید و مداوم خاک هایی که دارای بافت رسی هستند سله بسته و ضمن پائین آوردن درجه حرارت خاک باعث عدم سبز یکنواخت مزرعه می شود.

بدیهی است این مورد با عنایت به فصل کاشت گندم که در اغلب مناطق بارندگی وجود دارد کمتر اتفاق می افتد و گاهی اوقات با عدم سبز یکنواخت در اثر عمق کاشت نامناسب اشتباه می شود که برای اثبات آن، آمارهای بارندگی در آن تاریخ ها باید اخذ شوند.

ب) بعد از سبز شدن و ظهور ساقه: چنان چه باران های سیل آسا آنقدر شدید باشد که باعث ایجاد خسارت شوند آثار خسارت به مانند عامل خطر سیل آسا خواهد بود که در این رابطه شسته شدن خاک و مدفون شدن بوته و خوابیدگی شدید گیاه در مراحل پیشرفته تر رشد، اتفاق می افتد.

ج) در زمان خوشه دادن: باران های شدید در زمان خوشه دادن و گلدهی باعث پائین آمدن درجه حرارت و عدم تلقیح

می‌گردند و در حالت شدید، خوابیدگی گیاه را موجب می‌شوند.

د) در هنگام برداشت: باران‌های مداوم و شدید در این مرحله باعث ریزش دانه و خواباندن گیاه می‌شود و یا رطوبت هوا و محیط را آنقدر بالا می‌برد که باعث شیوع بیماری‌ها و حتی سبز شدن دانه روی خوشه و تأخیر در برداشت می‌گردد، لذا آثار خسارت باران‌های سیل‌آسا یا مستقیم است یعنی آن قدر شدید باشد که باعث ایجاد سیل در مراحل گوناگون شده و به صورت مختلف (از جمله خواباندن گیاه، عدم سبز یکنواخت، کندن بوته، ریزش دانه، مدفون شدن آن) خرابی به بار می‌آورد و یا غیرمستقیم است که باعث بالا بردن رطوبت و شیوع بیماری‌ها و عدم تلقیح و تأخیر در برداشت می‌گردد، بنابراین موارد غیرمستقیم تحت پوشش بیمه نخواهند بود.

ه) باران‌های سیل‌آسا در بعضی مناطق که خاک زهکش مناسب ندارد باعث بالا آمدن آب سطح الارضی شده و پوسیدگی بذر و بوته گندم را پیش می‌آورد و در زمین‌هایی که از تسطیح خوبی برخوردار نمی‌باشند نیز ماندابی ایجاد می‌نماید.

### \* سیل

منظور از خسارت سیل آن چنان خسارتی است که موجب شستن خاک، کندن بوته‌ها، خواباندن گیاه و خرابی مزرعه و رسوب گذاری و ضایع شدن بخشی از محصول گردد، ضمناً چنان‌چه جریان سیل منابع و وسایل و کانال‌های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع به مزرعه

خسارت وارد شود این مورد هم مانند خطر مستقیم سیل قلمداد می‌گردد.

### \* طوفان

این عامل توأم با باران های شدید می باشد که اثرات مشابه باران های سیل آسا را در پی خواهد داشت و یا توأم با شن و گرد و خاک شدید است که در مراحل مختلف رشد، کندن بوته، سوراخ کردن و پاره کردن برگ ها، بردن خاک سطحی مزرعه و حتی مدفون شدن گیاه در اثر هجوم شن (خصوصاً در مناطق خشک کویری) و در زمان تلقیح و بعد از آن ورس و باد زدگی و نهایتاً ریزش دانه را باعث می شود. بدیهی است باد زدگی و ریزش دانه تحت پوشش بیمه نمی باشند.

### \* سرما

در مرحله اول رشد در پائیز، تعجیل و تأخیر در کشت باعث عدم سبز یکنواخت مزرعه و زرد شدن برگ ها و خشک شدن آن ها می گردد (اخذ آمار هواشناسی بسیار مهم است) و در زمان گلدهی باعث اختلال در عمل لقاح گل ها شده و در نتیجه خوشه ها کم دان می گردند، هر چه مراحل رشد گندم پیشرفته تر باشد حساسیت آن به سرما بیشتر خواهد بود. سرما باعث یخ زدن آب بین سلولی شده و به جدار سیتوپلاسم فشار وارد می نماید و در نتیجه سلول ها چروکیده شده و از بین می روند. خسارت سرما عمدتاً در اثر نزول ناگهانی درجه حرارت است و در صورتی که درجه حرارت به تدریج افت کند صدمه زیاد نخواهد بود.

### \* یخبندان

بارش برف و باران و ایجاد یخبندان در اثر سرمای زمستان باعث یخ زدگی بوته و بعضاً (بخصوص در اراضی با بافت آهکی) باعث بالا آمدن بافت خاک و جدا شدن قسمت هوایی گیاه از ریشه می گردد. عامل یخبندان با گرم و سرد شدن هوا در فواصل زمانی کم خصوصاً در مواقعی که سطح زمین از برف پوشیده نباشد خسارت بیشتری را وارد می نماید.

### \* زلزله

در زمین ایجاد گسل کرده و خاک را زیر و رو می کند و موجب توقف عملیات زراعی می شود و یا ممکن است مانند سیل آبرسانی و کانال های آبیاری از بین برده باعث عدم آبیاری به موقع مزرعه می شود.

### \* تگرگ

آثار خسارت تگرگ در مراحل مختلف رشد گیاه شامل موارد زیر می باشد:

- ۱- کوبیده شدن خاک در زمان جوانه زدن
- ۲- از بین بردن برگ های اولیه
- ۳- شکستن ساقه ها و خوشه ها که در این مرحله شدت خسارت و احتمال وقوع آن بیشتر از سایر مراحل بوده خصوصاً اگر به برگ پرچم (آخرین برگ قبل از خوشه) خسارت وارد نماید.
- ۴- ریزش دانه که آثار آن در روی زمین و پای بوته کاملاً مشهود است.

در حالت های ۱ و ۲ میزان خسارت بسیار ناچیز است زیرا گیاه به صورت علفی بوده و پایه سنبله زیرخاک یا چسبیده به

خاک است و قابلیت ترمیم گیاه بالاست و همانند چراندن و مبارزه مکانیکی با علف هرز خسارت قابل توجهی نمی زند. در مرحله پنجه زنی اثر قابل تشخیصی بر جای نمی گذارد چون جوانه انتهایی به وسیله برگ ها محافظت می شود در مرحله ساقه رفتن چون سنبله ها با غلاف برگ ها پوشیده شده اند فقط بارش تگرگ شدید می تواند آنها را زخمی کند. ارقام با ریشک بلند در مقابل تگرگ حساس تر هستند. هنگامی که در اثر ریزش تگرگ پوشش خارجی دانه ها پاره شود، خسارت زیاد خواهد بود. در تگرگ زدگی، آثار باقی مانده روی یک طرف ساقه قرار دارند ولی علائم بیماری قارچی در سطح ساقه پراکنده است.

## آئین نامه و دستورالعمل اجرایی اختصاصی بیمه زراعت

### پنبه

- خطرات تحت پوشش بیمه زراعت پنبه عبارت است از سیل، تگرگ، سرمای بهاره، سرمای زودرس پائیزه، باران های سیل آسا، طوفان، زلزله و خشکسالی.

\* منظور از سرمای زودرس پائیزه، سرمای است که حداکثر تا دهم آبان ماه هر سال درجه حرارت محیط در مناطق کشت به حدی برسد که باعث سرمازدگی محصول پنبه گردد.

\* منظور از سرمای بهاره تنزل درجه حرارت محیط در دوره کاشت پنبه به میزانی است که مانع از سبز شدن یکنواخت مزارع کشت شده و یا ایجاد خسارت به مزارع سبز شده گردد.  
\* در صورتی که جریان سیل باعث از بین بردن منابع و وسایل آبرسانی مزرعه پنبه شود و خساراتی در اثر آبیاری به مزرعه وارد آید این خسارت همانند خطر مستقیم سیل قلمداد خواهد شد.

\* در صورتی که بارندگی های سیل آسا و طولانی و غرقاب شدن مزرعه باعث افت درجه حرارت خاک شده و در نتیجه برودت حاصله، بذر پنبه سبز نگردد و نیاز به واکاری و دوباره کاری باشد و یا در مراحل بعدی موجب خفگی گیاه سبز شده گردد. این خسارت زیر پوشش بیمه تلقی می گردد.

\* طوفان عبارت از جریان باد با سرعت زیاد همراه شن و ماسه و خاک یا بدون آن می باشد که موجب پیچیدگی، زخمی شدن، کنده شدن بوته یا سوراخ شدن و پارگی برگ ها و یا پوشش سطح مزرعه با ذرات شن و ماسه و خاک گردد.

\* منظور از خطر زلزله خسارتی است که به زراعت وارد می‌گردد و علت آن وقوع زلزله در منطقه می‌باشد.

\* خشکسالی: در زراعت های دیم عبارت است از کاهش غیر منتظره در میزان بارندگی سال زراعی جاری در مدتی معین در مقایسه با متوسط بارندگی های ۱۰ ساله منطقه یا پراکنش نامناسب بارندگی در طول فصل رشد گیاه، میزان این کاهش یا پراکنش نامناسب بارندگی به قدری است که روند عادی رشد در گیاه را مختل می‌کند. در زراعت های آبی عبارت است از کاهش سطح یا میزان منابع آبی اعم از چاه، قنات، رودخانه، سد و غیره در اثر کمبود ریزش جوی که نهایتاً باعث افت عملکرد محصول گردد. این پدیده در هر رژیم آب و هوایی می‌تواند به وقوع بپیوندد و نهایتاً موجب کاهش تولید گردد.

- مدت قرارداد در مورد بیمه زراعت پنبه از مقطع زمانی کاشت (پایان عملیات کاشت حداکثر دهم خرداد ماه) تا برداشت محصول (پایان چین دوم حداکثر پایان آبان ماه) خواهد بود.

- بعد از شروع برداشت محصول پنبه اگر خسارتی واقع شود از حاصل فرمول پرداخت غرامت فوق الذکر ارزش محصول برداشت شده کسر خواهد شد. در این حالت غرامت قابل پرداخت بر اساس فرمول زیر محاسبه می‌شود:

غرامت قابل پرداخت = (سطح کل خسارت دیده به هکتار  $\times$  درصد ارزش پیشرفت عملیات در زمان وقوع خسارت  $\times$  درصد خسارت  $\times$  حداکثر تعهد بیمه گر به ریال) - (ارزش محصول برداشت شده)

وزن میزان برداشت شده = سطح کل خسارت دیده به هکتار ×  
میانگین موزون عملکرد ۵ سال اخیر در منطقه به کیلو و ش ×  
درصد میزان برداشت شده در سطح خسارت دیده × درصد  
خسارت

- چنانچه در مرحله دوباره کاری، به دلیل انصراف زارع از  
کشت مجدد غرامت بر اساس ماده ۱۲ آئین نامه مشترک  
پرداخت گردد، در این صورت مورد بیمه از پوشش بیمه  
خارج می شود.



## آئین نامه و دستورالعمل اجرایی اختصاصی بیمه زراعت

### کلزا آبی و دیم

- خطرات تحت پوشش بیمه زراعت کلزا عبارت است از سیل، باران های سیل آسا، سرما، یخبندان، تگرگ، طوفان، زلزله، خشکسالی و حمله پرندگان.

#### \* سیل

منظور از خسارت سیل آن چنان خسارتی است که موجب شستن خاک، کندن بوته ها، خواباندن گیاه و خرابی مزرعه و رسوب گذاری و ضایع شدن بخشی از محصول گردد، ضمناً چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع به مزرعه خسارت وارد شود این مورد هم مانند خطر مستقیم سیل قلمداد می گردد.

#### \* باران های سیل آسا

باران های سیل آسا آن چنان بارانی است که در زمین جمع شده و باعث غرقاب شدن مزرعه می گردد که میزان و نوع خسارت وارده با توجه به مراحل مختلف رشد گیاه متفاوت خواهد بود.

الف) بعد از کاشت و قبل از سبز شدن: در اثر بارندگی های شدید و مداوم خاک هایی که دارای بافت رسی هستند سله بسته و ضمن پایین آوردن درجه حرارت خاک و عدم تهویه مناسب پوسیدگی بذر را موجب شده و عدم سبز یکنواخت مزرعه را به دنبال دارد.

ب) بعد از سبز شدن و ظهور ساقه: چنانچه باران های سیل آسا آنقدر شدید باشد که باعث ایجاد خسارت شود آثار خسارت

به مانند عامل خطر سیل خواهد بود که در این رابطه شسته شدن خاک و مدفون شدن بوته و خوابیدن شدید گیاه در مراحل پیشرفته رشد، اتفاق می افتد.

ج) در زمان خوشه دادن: باران های شدید در زمان خوشه دادن و گلدهی باعث پایین آمدن درجه حرارت و عدم تلقیح می گردد و در حالت شدید، خوابیدگی بوته را موجب می شود.

د) در هنگام برداشت: باران های مداوم و شدید در این مرحله باعث ریزش دانه و خواباندن گیاه می شود و یا موجب تأخیر در برداشت می گردد، گاهی رطوبت هوا و محیط را آنقدر بالا می برد که باعث شیوع بیماری ها نیز می گردد لذا آثار خسارتی باران های سیل آسا یا مستقیم است یعنی آنقدر شدید می باشد که باعث ایجاد سیل در مراحل گوناگون شده و به صورت های مختلف از جمله (خواباندن گیاه، عدم سبز یکنواخت، کندن بوته، ریزش دانه و مدفون شدن آن) خرابی به بار می آورد و یا غیرمستقیم است که باعث بالا بردن رطوبت و شیوع بیماری ها و تأخیر در برداشت می گردد. بنابراین موارد غیرمستقیم تحت پوشش بیمه نخواهد بود.

هـ - باران های سیل آسا: در بعضی مناطق که خاک زهکش مناسب ندارد باعث بالا آمدن آب سطح الارضی شده و پوسیدگی بذر و بوته کلزا را پیش می آورد و در زمین هایی که از تسطیح خوبی برخوردار نمی باشند نیز ماندابی ایجاد می نماید.

**\* سرما**

اصولاً کلزا یکی از گیاهان زراعی مقاوم به سرما می باشد. تاریخ کاشت در زراعت کلزا اهمیت خاصی دارد به طوری که این گیاه در مرحله ۸ برگی حداکثر مقاومت به سرما را دارد و در صورت ایجاد روزت قوی بدون پوشش برف، سرمای ناگهانی (۱۵) درجه سانتیگراد زیر صفر را به خوبی تحمل می کند و در غیر این صورت بدون پوشش برف درجه حرارت (۵-) درجه سانتی گراد و کمتر خسارت زا می باشد و در مرحله گلدهی سرمای ۳-۲ درجه سانتیگراد و کمتر با اختلال در عمل تلقیح، عملکرد محصول را کاهش می دهد.

کشت زود هنگام باعث می شود، گیاه قبل از شروع دوره سرما از مرحله روزت (۸-۶ برگی) خارج شده و در این حالت باعث ایجاد حساسیت به سرما در فصول سرد خواهد شد.

در کشت دیر هنگام نیز گیاه بدون رشد کافی دوره سرما را طی می نماید و عملکرد محصول کاهش می یابد لذا باید در نظر داشت که تاریخ کاشت مناسب دقیقاً رعایت شده باشد.

سرما در زمان گلدهی باعث اختلال در عمل لقاح گلهای شده و در نتیجه بذر کمتری تولید می گردد. در این مرحله گیاه به سرما حساس بوده و خسارت سرما در اثر نزول ناگهانی درجه حرارت اتفاق می افتد و اگر درجه حرارت به تدریج نزول کند صدمه زیاد نخواهد بود. در مورد خسارت سرما اخذ آمار هواشناسی الزامی است.

الف) منظور از سرمای بهاره نزول درجه حرارت به نحوی است که باعث اختلال در عمل لقاح و گرده افشانی شده و محصول کاهش می یابد.

ب) منظور از سرمای زمستانه کاهش درجه حرارت محیط به حدی است که باعث صدمه و خسارت محصول گردد.

### \* یخبندان

بارش برف و باران و ایجاد یخبندان در اثر سرمای زمستان باعث یخ زدگی بوته و بعضاً (به خصوص در اراضی با بافت آهکی) باعث بالا آمدن بافت خاک و جدا شدن قسمت هوایی گیاه از ریشه می گردد. عامل یخبندان با گرم و سرد شدن هوا در فواصل زمانی کم مخصوصاً در مواقعی که سطح زمین از برف پوشیده نباشد خسارت بیشتری را وارد می نماید.

### \* تگرگ

آثار خسارت تگرگ در مراحل مختلف رشد گیاه شامل موارد زیر می باشد:

۱- کوبیده شدن خاک در زمان جوانه زدن

۲- از بین بردن برگ ها

۳- شکستن ساقه ها و غلاف ها (در این مرحله شدت خسارت و احتمال وقوع آن بیشتر از سایر مراحل می باشد).

۴- ریزش دانه (آثار آن در روی زمین و پای بوته کاملاً مشهود است)

### \* طوفان

این عامل توأم با باران های شدید می باشد که اثرات مشابه باران های سیل آسا را در پی خواهد داشت و یا توأم با شن و گرد و خاک شدید است که در مراحل مختلف رشد، کندن بوته، سوراخ کردن و پاره کردن برگ ها، بردن خاک سطحی مزرعه و حتی مدفون شدن گیاه در اثر هجوم شن (خصوصاً در مناطق خشک کویری) و در زمان تلقیح و بعد از آن ورس

بوته را موجب می شود، زمان مناسب برداشت موقعی است که رنگ غلاف های پائین بوته قهوه ای شده و غلاف های بالای بوته هنوز سبز می باشند در این مرحله طوفان اگر ریزش دانه را باعث شود تحت پوشش بیمه می باشد مشروط بر این که از حداکثر تاریخ برداشت طبق جدول ضمیمه تجاوز ننماید.

اگر برداشت تا زمانی که کل غلاف های بوته قهوه ای شود به تأخیر بیافتد تعدادی از غلاف ها شکوفا می شوند و از نظر فنی تأخیر در برداشت محسوب می شود، لذا خسارت در این مرحله تحت پوشش بیمه نمی باشد.

### \* زلزله

در زمین ایجاد گسل کرده و خاک را زیر و رو می کند و موجب توقف عملیات زراعی می شود و یا ممکن است مانند سیل منابع آبرسانی و کانال های آبیاری از بین برده باعث عدم آبیاری به موقع مزرعه شود.

### \* خشکسالی

در زراعت های دیم عبارت است از کاهش غیرمنتظره در میزان بارندگی سال زراعی جاری در مدتی معین در مقایسه با متوسط بارندگی های ۱۰ ساله منطقه، یا پراکنش نامناسب بارندگی در طول فصل رشد گیاه، میزان این کاهش یا پراکنش نامناسب بارندگی به قدری است که روند عادی رشد در گیاه را مختل می کند. در زراعت های آبی عبارت است از کاهش سطح یا میزان منابع آبی اعم از چاه، قنات، رودخانه، سد و ... در اثر کمبود ریزش جوی که نهایتاً باعث افت عملکرد محصول می گردد. این پدیده در هر رژیم آب و

هوایی می تواند به وقوع بپیوندد و نهایتاً موجب کاهش تولید گردد.

**\* خطر حمله پرندگان**

بعد از سبز شدن گیاه، پرندگان با تغذیه از برگ های سبز گیاه و جوانه مرکزی موجب افت تولید می گردند.

## آئین نامه و دستور العمل اجرایی اختصاصی بیمه زراعت

### چغندر قند و چغندر بذری

- مدت قرارداد بیمه از مقطع زمانی کاشت (حداکثر پایان اردیبهشت ماه) تا برداشت محصول (حداکثر پایان آذر ماه) می باشد.

\* تاریخ پایان قرارداد بر اساس دستورالعمل کارخانه برای برداشت محصول از مزرعه تعیین می شود ولی در هر حال این تاریخ نمی تواند از پایان آذر ماه تجاوز نماید.

\* حداکثر زمان برداشت در استان های اصفهان، فارس، اردبیل، (مغان) به علت شرایط آب و هوایی این مناطق تا پایان دی ماه و در شهرستان فسا در استان فارس حداکثر تا پایان بهمن ماه خواهد بود.

\* کارخانجات قند می توانند به نمایندگی از طرف صندوق بیمه با چغندرکاران قرارداد بیمه را بر اساس مقررات ارائه شده از طرف صندوق منعقد نمایند.

\* حداکثر زمان کاشت چغندر بذری در استان خوزستان پایان آبان ماه و حداکثر زمان برداشت پانزدهم خرداد ماه می باشد.

\* حداکثر زمان کاشت چغندر بذری در استان اردبیل پایان خرداد و حداکثر زمان برداشت برای بذری سال اول ۱۵ آذر ماه و سال دوم پایان شهریور ماه می باشد.

- خطرات تحت پوشش بیمه عبارت است از سیل، تگرگ، سرمای بهاره، یخبندان، طوفان، زلزله، باران های سیل آسا و گرما (در استان خوزستان)، باد گرم در چغندر بذری سال دوم.  
\* منظور از یخبندان عبارت است از یخ زدن زمین در هنگامی که هنوز چغندر در زمین بوده و امکان برداشت آن نباشد.

\* اثر سرما و یخبندان در چغندر قند به دو طریق مشاهده می‌شود:

الف) اثر مستقیم  
ب) اثر غیرمستقیم

در حالت الف سرما معمولاً در اوایل و اواخر فصل رشد به وقوع پیوسته و نحوه خسارت هر دو متفاوت می‌باشد. سرما و یخبندان در اوائل فصل رشد باعث از بین رفتن کوتیلدون‌ها و در صورت ادامه موجب خشک شدن کلی گیاهچه گردیده و در اواخر فصل باعث پلاسیده شدن، یخ زدن و خشکیدن برگ‌ها و در صورت ادامه شدت آن، قسمت‌های فوقانی ریشه نیز یخ زده و در حالتی که هوا مجدداً گرم شده و یخ‌های قسمت فوقانی باز گردد سبب رسیده شدن و فساد چغندر می‌گردد.

در حالت ب تأثیر بر روی چغندرقند به حدی نیست که موجب از بین رفتن محصول گردد ولی باعث ساقه رفتن تعدادی از چغندرها شده که اصطلاحاً بولتینگ (Bolting) نامیده می‌شود و در نتیجه خساراتی (به طور غیرمستقیم) به محصول وارد می‌آید.

\* شعب موظفند برای ارزیابی خسارت یخبندان پایان فصل موارد زیر را رعایت نمایند:

الف) به هنگام وقوع خسارت یخبندان در مرحله پایانی رشد چغندر قند و زمانی که هنوز محصول در زمین می‌باشد در صورتی که بعد از رفع مشکل یخبندان امکان برداشت چغندر و حمل آن به کارخانه وجود داشته باشد، گرامت بر اساس آن قسمت از چغندرقند که کشاورز نتوانسته از زمین برداشت نماید پرداخت خواهد شد.



ب) در صورتی که پس از رفع مشکل یخبندان چغندر برداشت شده به علت تعطیل بودن کارخانه و یا عدم قابلیت مصرف تحویل کارخانه نگردد بیمه گذار موظف است مراتب را ضمن تهیه صورتجلسه ای که در آن دلایل عدم تحویل چغندر قند به تأیید مسئولان کارخانه قند رسیده باشد، به شعبه ذیربط اعلام نماید. در این حالت غرامت بر اساس سطح برداشت شده پس از کسر قیمت چغندر قند بر اساس ارزش خوراک دام در منطقه قابل پرداخت خواهد بود.

\* منظور از خسارت سیل، خسارتی است که موجب شستن خاک، کندن بوته ها، خواباندن گیاه، خرابی مزرعه و رسوب گذاری شود و اگر به مدت طولانی در زمین بماند باعث پوساندن ریشه و خفگی گیاه و نهایتاً ضایع شدن بخشی از محصول گردد ضمناً در صورتی که جریان سیل باعث از بین بردن منابع و وسایل آبرسانی مزرعه چغندر قند شده و خسارتی در اثر عدم آبیاری به مزرعه وارد آید، این خسارت همانند خطر مستقیم سیل قلمداد خواهد شد.

\* طوفان عبارت از جریان باد با سرعت زیاد همراه شن و ماسه و خاک یا بدون آن می باشد که موجب پیچیده و کنده شدن بوته، زخمی شدن یا سوراخ شدن برگ ها و یا پوشش سطح مزرعه با ذرات شن و ماسه و خاک می گردد.

\* باران های سیل آسا آنچنان بارانی است که در زمین جمع شده، باعث غرقاب شدن مزرعه، تأخیر در جوانه زنی، از بین رفتن بذرجوانه های اولیه و نهایتاً پوسیدگی ریشه و خراب شدن غده گردد.

\* آثار خسارت تگرگ در مراحل مختلف رشد شامل موارد زیر می باشد:

۱- کوبیده شدن خاک در زمان جوانه زدن و سله بستن آن که درصد جوانه زنی را کاهش می دهد.

۲- از بین بردن جوانه های اولیه

۳- پاره کردن و از بین بردن برگ

\* زلزله در زمین ایجاد گسل کرده، خاک را زیر و رو می کند و موجب توقف عملیات زراعی شده یا مانند سیل منابع آبرسانی و کانال های آبیاری را از بین برده و باعث عدم آبیاری به موقع مزرعه می گردد.

## آیین نامه و دستورالعمل اختصاصی زراعت ( ذرت دانه‌ای

### ، بذری و علوفه‌ای )

خطرات تحت پوشش بیمه ذرت دانه ای عبارتست از سیل ، طوفان، تگرگ، زلزله، سرما و بارانهای سیل آسا.

#### \* سیل

منظور از خسارت سیل، خسارتی است که موجب شستن خاک، کندن بوته ها، خواباندن گیاه، خرابی مزرعه و رسوب گذاری شود. اگر به مدت طولانی در زمین بماند باعث پوساندن ریشه و خفگی گیاه و نهایتا ضایع شدن بخشی از محصول می گردد. ضمنا چنانچه جریان سیل به منابع ، تجهیزات و کانالهای آبیاری به گونه ای خسارت وارد نماید که امکان رفع نقص در کوتاه مدت توسط بیمه گذار فراهم نبوده و موجب عدم آبیاری به موقع در مزرعه گردد این خسارت هم مانند خطر مستقیم سیل قلمداد می گردد.

#### \* سرما

نزول ناگهانی درجه حرارت ( سرمای زیر صفر) در سه مرحله باعث خسارت بر روی ذرت دانه ای می شود :

الف) مرحله ابتدایی رشد رویشی : در این مرحله پایین آمدن سریع و ناگهانی درجه حرارت باعث سرد شدن برگها و خشک شدن زراعت می شود.

ب) مرحله شیری شدن دانه : در این مرحله افت ناگهانی و زودتر از موعد درجه حرارت باعث یخ زدن و ترکیدن دانه می شود. بدیهی است این حالت در مناطق سردسیر و در کشتهای کرپه ایجاد می شود.

ج) مرحله پایانی: این مرحله در حالتی اتفاق می افتد که بلال کاملاً رسیده باشد و در صورت بروز خسارت، بوته بلال به حالت سبز خشک در می آید. در این حالت شکل ظاهری بلال کاملاً سالم به نظر می رسد ولی وقتی به آن دست زده شود به صورت پودر در می آید.

بدیهی است در صورت بروز سرما اخذ آمار هواشناسی الزامی می باشد.

### \* باران های سیل آسا

میزان و شدت خسارات وارده بر اثر این عامل با توجه به مراحل مختلف رشد متفاوت خواهد بود.

الف) بعد از کاشت و قبل از سبز شدن:

در اثر بارندگی های شدید و مداوم خاک هایی که دارای بافت رسی هستند سله بسته و ضمن پایین آوردن درجه حرارت خاک باعث عدم سبزیکنواخت مزرعه می شود.

ب) در مرحله رسیدن دانه:

بارانهای مداوم و شدید در این مرحله اگر با درجه حرارت بالا توأم باشد باعث سبز شدن دانه روی بلال و همچنین تاخیر در برداشت می گردد. بدیهی است تاخیر در برداشت تحت پوشش بیمه نمی باشد.

### \* طوفان

طوفان عبارت است از جریان باد شدید که معمولاً توأم با شن و گرد و خاک است و موجب ورس، شکستن ساقه، کندن بوته و پاره کردن برگها می گردد و در زمان تلقیح و تشکیل دانه اگر با حرارت زیاد توأم باشد باعث باد زدگی می شود.

بدیهی است باد زدگی تحت پوشش بیمه نمی باشد.

### \* تگرگ \*

تگرگ در صورتیکه در ابتدای کشت و قبل از ساقه رفتن بیارد و موجب کنده شدن گیاه از زمین نشود خسارتی به گیاه وارد نیامده و گیاه مجدداً ترمیم می‌شود ، ولی بعد از ساقه رفتن باعث شکستن ساقه‌ها ، کندن و جداسازی برگها می‌گردد و چنانچه در زمان گرده افشانی اتفاق بیافتد موجب شکستن تاج ها و یا ریزش گرده ها و در نهایت عقیم ماندن گل‌های ماده می‌شود.

### \* زلزله \*

زلزله در زمین ایجاد گسل کرده و خاک را زیر و رو می‌کند و موجب توقف عملیات زراعی می‌شود و یا منابع آبرسانی و کانالهای آبیاری را از بین می‌برد و باعث عدم آبیاری به موقع مزرعه می‌شود.

بدیهی است خسارت مستقیمی که در اثر عدم آبیاری به زراعت تحت پوشش وارد می‌آید مشمول پرداخت غرامت خواهد بود.

حق بیمه و حداکثر تعهد بیمه گر زراعت ذرت بذری معادل حق بیمه و حداکثر تعهد بیمه گر گزینه شماره چهار مناطق پر خطر می‌باشد و حق بیمه و حداکثر تعهد بیمه گر زراعت ذرت علوفه ای معادل حق بیمه و حداکثر تعهد بیمه گر گزینه شماره یک مناطق کم خطر می‌باشد.

### آئین نامه بیمه خیار و گوجه فرنگی گلخانه ای

- خطرات زیر پوشش بیمه خیار و گوجه فرنگی گلخانه ای عبارتند از:

عوامل خطر عمومی شامل: عوارض ناشی از وقوع زلزله، سیل، تگرگ، سرما، برف سنگین، طوفان و صاعقه.

#### \* سیل:

جریان شدید آب به صورت سیلاب می تواند به اشکال ذیل باعث ایجاد خسارت گردد:

انهدام گلخانه، خوابانیدن و کندن بوته ها، ماندابی داخل گلخانه، شستن خاک، رسوب گذاری و انتقال املاح و مواد شیمیایی به داخل گلخانه که همه این موارد می تواند باعث از بین رفتن بوته ها و یا حداقل کاهش عملکرد محصول گردد.

همچنین سیل به واسطه از بین بردن منابع آب، کانال ها و تأسیسات آبیاری می تواند موجب عدم آبیاری به موقع و در نهایت صدمه به محصول گردد که این مورد نیز همانند خسارت مستقیم سیل محسوب می شود.

#### \* زلزله

زلزله می تواند باعث ریشه کن شدن و شکستگی بوته ها و انهدام گلخانه شود و همچنین بر اثر رانش زمین منابع و وسایل آبیاری تخریب شده که در مورد اخیر امکان آبیاری گلخانه میسر نبوده و کاهش محصول و احیاناً خشکیدگی و مرگ گیاه را به دنبال خواهد داشت.

#### \* تگرگ

عبارت است از قطرات متبلور آب که شدت خسارت آن بسته به مدت بارش، اندازه دانه ها و شدت ریزش متفاوت است.

بر اثر بارش شدید تگرگ امکان سوراخ شدن پوشش گلخانه (گلخانه های با پوشش پلاستیک) به ویژه زمانی که این پوشش مستهلک شده باشد وجود دارد که در این حالت تنظیم هوای متعارف داخل گلخانه به هم خورده و موجب خسارت به محصول می گردد. همچنین در صورت وقوع تگرگ خیلی شدید امکان خسارت مستقیم به محصول نیز پس از آسیب دیدگی پوشش گلخانه وجود دارد که علائم آن روی گیاه بصورت پارگی برگ ها و زخمی شدن ساقه های اصلی و جانبی قابل مشاهده خواهد بود.

#### \* سرما

پیش بینی های لازم برای مقابله با سرما و همچنین کنترل محیط گلخانه از ضروریات امر گلخانه داری می باشد به هر حال صدمه به گلخانه به ویژه پوشش آن بر اثر عواملی مانند سیل، زلزله، طوفان و تگرگ و ... چنانچه همزمان با برودت هوا باشد موجب خسارت سرمازدگی گیاه می شود. سرما موجب پژمردگی بوته، خم شدن برگ ها از ناحیه دم برگ، سفید شدن برگ های جوان و در نهایت در صورت شدت و استمرار موجب مرگ گیاه می شود. علائم خسارت سرما روی میوه به صورت کلی در سطح آن دیده می شود.

در حالت دیگر افت ناگهانی دما و سرمای نا به هنگام و خارج از فصل معمول و یا کاهش شدید دما (بیش از میانگین های حداقل دما در منطقه) که گاهی با منجمد شدن سوخت و عدم جوابگویی وسایل گرمازا نیز توأم می باشد باعث غافل گیری تولید کننده که در این زمان آمادگی مقابله با سرما را نداشته گردیده و در نهایت موجب خسارت به گیاه می شود.

### \* طوفان

مقاومت گلخانه ها در برابر طوفان بسته به مصالح به کار رفته شده در آن ها از نظر اسکلت و پوشش، جهت گلخانه و بودن یا نبودن بادشکن متفاوت می باشد. معمولاً گلخانه هایی که در مناطق بادخیز عمود بر جهت باد نصب می شوند کمتر خسارت می بینند.

خسارت طوفان بر روی محصولات گلخانه ای معمولاً به صورت غیرمستقیم می باشد بدین معنی که بر اثر وزش باد شدید ممکن است پوشش گلخانه دچار آسیب دیدگی شده و به همین جهت تا زمان ترمیم پوشش بین محیط داخل و خارج گلخانه ارتباط برقرار شده که باعث بر هم خوردن هوای گلخانه می گردد و هر چه اختلاف شرایط بین محیط درون و برون گلخانه بیشتر باشد خسارت وارده بر روی محصول شدیدتر خواهد بود. با از بین رفتن پوشش، تابش مستقیم اشعه خورشید می تواند باعث آفتاب سوختگی شود همچنین در صورت بروز طوفان های شدید علاوه بر خسارت غیرمستقیم این عامل ممکن است بوته ها را نیز به طور مستقیم صدمه زده و باعث درهم نور دیدن و کندن آنها شود.

در مواردی که طوفان برای چند روز پی در پی و متوالی ادامه داشته باشد به ویژه در زمان های گرم دوره، تولیدکنندگان مجبور می شوند دریچه های تهویه را برای کاهش خسارت بسته نگه دارند که اگر این عمل مدت زیادی به طول انجامد می تواند باعث گرم شدن بیش از حد گلخانه و علاوه بر بالا رفتن میزان تنفس گیاه موجب سوختگی برگ ها از حاشیه گردد.



**\* صاعقه**

اثرات ناشی از این عامل بیشتر غیرمستقیم بوده به طوری که باعث قطع برق، ایجاد آتش سوزی و به دنبال آن نفوذ دود ناشی از آن به داخل محیط گلخانه و تبعات بعدی می شود. \* مدت قرارداد عبارت است از زمان کشت بذر یا نشاء در داخل گلخانه تا آخرین چین های برداشت (حداکثر نه ماه). پوشش بیمه ای خیار و گوجه فرنگی گلخانه ای برای یک دوره تولید می باشد.

- غرامت عبارت است از وجهی که بعد از وقوع خطر و ایجاد خسارت طبق مقررات این آئین نامه بر اساس فرمول زیر محاسبه و از طریق صندوق بیمه محصولات کشاورزی به بیمه گذار پرداخت می گردد.

غرامت قابل پرداخت = حداکثر تعهد بیمه گر  $\times$  درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی در زمان وقوع خسارت  $\times$  درصد خسارت ناشی از عوامل تحت پوشش بیمه  $\times$  سطح کل خسارت دیده.

۱- چنان چه خسارت در دوران گلدهی و باردهی بوته واقع شود مبنای محاسبه درصد خسارت، تعداد چین هایی از محصول می باشد که از حیز انتفاع خارج می گردند.

۲- چنان چه سطح خسارت دیده کمتر از دو هزار مترمربع باشد نظر کارشناس شعبه در مورد تأیید موضوع خسارت و درصد آن ملاک عمل می باشد و در صورت بالاتر بودن سطح از میزان ذکر شده هیئتی مرکب از کارشناس شعبه، کارشناس مدیریت جهاد کشاورزی یا مرکز تحقیقات کشاورزی و ترجیحاً یک نفر گلخانه دار خبره در منطقه با

نظارت کارشناس هماهنگ کننده بیمه استان می بایست نسبت به اعلام نظر در خصوص موضوع خسارت و درصد آن اقدام نمایند.

جدول درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی گوجه فرنگی  
گلخانه ای

درصد ارزش پیشرفت عملیات در پایان مرحله	نوع عملیات	مرحله
۳۵٪	تهیه زمین و آماده سازی بستر کشت، کود دامی با حمل و پخش و بذر کاری، کود شیمیایی مرحله اول، سوخت و آب و برق، سم و سمپاشی، هزینه استهلاک پلاستیک، تعمیرات، کارکنان فصلی و دائم	<b>اول:</b> از کاشت بذر تا مرحله چهار برگی حدود ۳۰ روز
۶۰٪	کود شیمیایی، سوخت و آب و برق، سم و سمپاشی، تعمیرات، کارکنان فصلی و دائم	<b>دوم:</b> پس از چهار برگی تا شروع اولین چین برداشت حدود ۹۰ روز
۱۰۰٪	کود شیمیایی (ماکرو و میکرو)، سوخت و آب و برق، سم و سمپاشی، تعمیرات، کارکنان فصلی و دائم، نخ و آویز بوته ها	<b>سوم:</b> پس از شروع اولین چین برداشت تا پایان دوره حدود ۱۵۰ روز

**توضیح:** در صورتیکه کشت به صورت نشائی صورت پذیرد  
مرحله کشت بذر در خزانه و انتقال نشاء جزء مرحله اول  
محسوب می شود.

**جدول درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی خیار گلخانه‌ای**

مرحله	نوع عملیات	درصد ارزش پیشرفت عملیات در پایان مرحله
اول: از کاشت بذر تا مرحله چهار برگی حدود ۲۰ روز	تهیه زمین و آماده سازی بستر کشت، کود دامی، بذر و بذر کاری، کود شیمیایی مرحله اول، سوخت و آب و برق، سم و سمپاشی، هزینه استهلاک پلاستیک، تعمیرات، کارکنان فصلی و دائم	٪۴۰
دوم: پس از چهار برگی تا شروع اولین چین برداشت حدود ۳۰ روز	کود شیمیایی، سوخت و آب و برق، سم و سمپاشی، تعمیرات، کارکنان فصلی و دائم	٪۵۵
سوم: پس از شروع اولین چین برداشت تا پایان دوره حدود ۱۰۰ روز	کود شیمیایی (ماکرو و میکرو)، سوخت و آب و برق، سم و سمپاشی، تعمیرات، کارکنان فصلی و دائم، نخ و آویز بوته ها	٪۱۰۰

**توضیح:** در صورتیکه کشت به صورت نشائی صورت پذیرد مرحله کشت بذر در خزانه و انتقال نشاء جزء مرحله اول محسوب می شود.

### موضوع: درصد پیشرفت عملیات زراعی

جدول درصدهای ارزش پیشرفت عملیات محصولات زراعی تحت پوشش بیمه جهت بهره برداری و استفاده کارشناسان به شرح ذیل اعلام می گردد:

درصد ارزش پیشرفت عملیات زراعی					نوع محصول	ردیف
مرحله اول	مرحله دوم	مرحله سوم	مرحله چهارم	مرحله آخر		
۵۰	۷۰	۸۵	۱۰۰	-	گندم آبی	۱
۷۰	۹۴	۹۶	۱۰۰	-	گندم دیم	۲
۵۵	۷۰	۹۰	۱۰۰	-	جو آبی	۳
۸۰	۹۰	۹۵	۱۰۰	-	جو دیم	۴
۱۵	۶۳	۸۲	۹۲	۱۰۰	کشت نشاء برنج	۵
۴۰	۶۶	۸۵	۱۰۰	-		
۴۰	۶۷	۸۵	۱۰۰	-	ذرت دانه ای و علوفه ای	۶
۴۸	۶۳	۹۰	۱۰۰	-	ذرت بذری	۷
۵۵	۶۵	۸۰	۱۰۰	-	کلزا آبی و بذری	۸
۴۲	۶۷	۸۴	۱۰۰	-	چغندر قند	۹
۲۵	۴۵	۶۴	۸۲	۱۰۰	پنبه	۱۰
۴۴	۷۸	۸۳	۱۰۰	-	آفتابگردان آبی	۱۱
۵۰	۸۸	۱۰۰	-	-	آفتابگردان دیم	۱۲
۳۴	۷۰	۹۳/۶	۱۰۰	-	چغندر بذری	۱۳
۷۰/۶	۸۱	۹۴/۵	۱۰۰	-		
۴۰	۵۵	۱۰۰	-	-	خيار گلخانه ای	۱۴
۳۵	۶۰	۱۰۰	-	-	گوجه فرنگی گلخانه ای	۱۵
۶۲	۸۰	۹۶	۱۰۰	-	زیره سبز آبی	۱۶

جدول زمان بندی محصولات زراعی

حداکثر مهلت انعقاد قرارداد بیمه	نوع محصول
پایان اردیبهشت	چغندر قند
پانزدهم خرداد	پنبه
دهم مهرماه	کلزا آبی
پایان آذر ماه	گندم
پایان آذر ماه	جو
بدون محدودیت زمانی	گوجه فرنگی خیار گلخانه‌ای

### آئین نامه اجرایی محصول باغات زیتون آبی

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات زیتون عبارتند از: گرما و بادهای گرم در زمان تلقیح، رطوبت و مه و بارندگی در زمان تلقیح، سرما و یخبندان، برف سنگین، تگرگ، سیل، طوفان، زلزله، رانش زمین.

#### \* گرما و بادهای گرم در زمان تلقیح

یکی از عوامل اصلی در عدم تشکیل میوه بروز تغییرات ناگهانی درجه حرارت در زمان گلدهی است، به طوری که این تغییرات سبب عدم رشد لوله گرده می شوند. در زیتون گرمای بیش از ۲۸ درجه سانتی گراد در زمان گرده افشانی و تلقیح (مثلاً اردیبهشت ماه) باعث عدم تلقیح گل می شود. بهترین درجه حرارت برای تلقیح گل‌های زیتون ۲۱ تا ۲۲ درجه سانتی گراد می باشد.

افزایش درجه حرارت در زمان تلقیح (بالای ۲۸ درجه سانتی گراد) که همراه با وزش باد صورت گرفته به عنوان باد گرم مطرح شده که باعث عدم تلقیح خواهد گردید.

#### \* رطوبت و مه و بارندگی در زمان تلقیح

گرده افشانی در زیتون عمدتاً توسط باد صورت می گیرد. افزایش رطوبت مجاور گل ها بر اثر بارندگی یا مه و یا رطوبت نسبی هوا به نحوی که رطوبت هوا به بیش از ۶۵٪ در زمان تلقیح برسد، موجب جلوگیری از حرکت دانه های گرده زیتون و چسبیدن آنها به یکدیگر شده لذا می تواند خسارت زا باشد.

علائم خسارت ناشی از این عامل با عدم تلقیح یا سقط جنین Coulture همراه است که شکل ظاهری آن عدم باروری

تخمک ها و در نتیجه ضعف و لاغری تخمدان و در نهایت ریزش گل ها را به همراه خواهد داشت.

### \* سرما و یخبندان

#### الف- تعریف و علت خسارت:

منظور کاهش دما به حدود صفر درجه و پایین تر می باشد که می تواند به اندام های مختلف خسارت وارد نماید (گل، برگ، میوه، جوانه، شاخه) که بر اثر انجماد آب درون سلولی، سیتوپلاسمی و بین سلولی و در نهایت مرگ سلول به دلیل تشنگی و یا یخ زدگی دیواره سلولی و متلاشی شدن آن که منجر به یخ زدگی پروتوپلاسم شده و در نهایت به مرگ سلول می انجامد. مرگ سلولی موجب نقص در بافت های اندام های مختلف نبات شده که در آن اندام ها و وظایف آنها نارسایی پدید می آورد، به طوری که گل انگیزی برای سال جدید میسر نمی شود و در نتیجه محصول سال بعد به شدت کاهش یافته و رشد سبزینه گیاه نیز آسیب می بیند.

### \* کاهش درجه حرارت در زمان تلقیح

دماهای پایین تر از ۱۶ درجه سانتیگراد در زمان گلدهی و گرده افشانی موجب کاهش عملکرد و کیفیت محصول می شود. افت درجه حرارت و سرما در زمان تلقیح، سرعت جوانه زنی دانه گرده را کاهش می دهد به طوری که درجه حرارت پائین تر از ۱۶ درجه سانتیگراد خسارتزا خواهد بود بطوری که تلقیح صورت نمی گیرد و میوه های لقاح یافته اصولاً رشد مطلوبی نخواهد داشت و بدین ترتیب عملکرد کاهش یافته و کیفیت میوه های لقاح یافته قبلی به شدت پائین می آید و قابلیت کنسروپذیری خود را از دست داده و میزان روغن استحصالی از آنها کاهش می یابد.



ب- علائم:

**جوانه ها:** این عامل باعث مرگ سلول های بافت جوانه شده که با تغییر رنگ به قهوه ای تا سیاه جلوه می نماید. انهدام جوانه ها اعم از زایشی و رویشی به ترتیب باعث کاهش محصول سال جاری و سال آتی می شوند.

**برگ ها:** سرما و یخبندان بر روی نسوج برگ اثر منفی گذارده باعث مرگ و انهدام آنها می شود. این حالت با تغییر رنگ شبیه به سوختگی است. خشک شدن برگ ها با افت فتوسنتز و عملکرد همراه است.

**گل ها:** اولین قسمتی که در گل بر اثر سرما صدمه می بیند تخمدان ها هستند و سپس سایر قسمت ها تغییر رنگ به قهوه ای و در نهایت تیره شدن شبیه سوختگی از علائم آن است.

**میوه:** تأثیر سرما بر روی میوه باعث انهدام نسوج و بافت آن شده و میزان کیفیت روغن را کاهش داده و نهایتاً باعث افت کیفی و کمی محصول می گردد.

**شاخه ها:** اولین علامت خسارت بر روی شاخه، آسیب دیدگی بافت آوند آبکش است که از علائم آن تغییر رنگ این بافت از سبزی به قهوه ای تا سیاه است.

به هر حال حساسیت درخت زیتون به حرارت های پایین، مثل سایر درختان میوه بستگی به عوامل زیر دارد:

۱- مرحله رشد رویشی و زایشی گیاه

۲- سرعت سقوط درجه حرارت

۳- مدت و دوام حرارت های پایین

۴- رطوبت هوا

۵- مقاومت وارسته به سرما

۶- حالت سلامتی درخت

جدول معیارهای حرارتی که موجب خسارت به درخت  
و میوه زیتون می شود

درجه حرارت به سانتیگراد	عوامل رشد	
کمتر از ۷-	دوره استراحت زمستانه (خطر سرمازدگی زمستانه)	بهبود
کمتر از ۲-	بیداری بهاره (خطر سرمازدگی بهاره)	
کمتر از ۱۶+ و بیشتر از ۲۸+	تلقیح	
بیشتر از ۴۰+	خطر سوزش گل و میوه	
کمتر از صفر درجه و بیشتر از ۴۰+	توقف مرحله رشد و نمو گیاه و میوه	

### \* برف سنگین

بارش برف سنگین باعث شکستگی شاخه ها و از بین رفتن اعضا بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده درخت می گردد.

### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از دانه های متبلور آب به اندازه های مختلف که در زمان های عمدتاً بهار باریده و سبب خسارت به اندام های درخت می شود. شدت و مدت زمان بارش، درشتی دانه های تگرگ در مراحل رشد گیاه تأثیرهای مختلفی می گذارد. خسارت های تگرگ زدگی عمدتاً به شکل صدمه و ریزش گل ها و میوه های تازه تشکیل شده و سرشاخه های درخت دیده شده است. تگرگ هنگام بارش با عمل مکانیکی خود روی شاخه و سرشاخه ها زخمی باقی می گذارد که باعث رشد و نمو پارازیت ها به خصوص انتشار سل زیتون می شود. طوفان های تگرگ به هنگام برداشت محصول باعث فساد میوه و ریزش آن قبل از رسیدن می شود. بارش تگرگ طی زمان گلدهی و رشد میوه سبب ریزش گل و میوه و نیز بدشکل شدن آن (کاهش ارزش فروش) می گردد.

### \* سیل

بروز سیل باعث شستن خاک، انتقال نمک و املاح و رسوب گذاری به داخل باغ می شود و همچنین ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب می گردد.

چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین برد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

### \* طوفان

وزش باد شدید (بادهای سنگین) که در برخی از مناطق می تواند موادی مانند شن را با خود حمل نماید باعث خسارت می شود. برخورد شدید مکانیکی میوه با شن و یا شاخه باعث صدمه به میوه و ریزش و یا کاهش کیفیت میوه از طریق بدشکل شدن میوه و زخمی شدن آن شده و در ضمن با صدمه دیدن برگ ها راندمان عمل فتوسنتز نیز کاهش می یابد.

### \* زلزله

زلزله می تواند باعث ریشه کن شدن نبات، ایجاد گل و زیر و رو کردن خاک که منجر به توقف و اختلال در عملیات زراعی می گردد، شود همچنین می تواند باعث تخریب منابع، کانال ها ، وسایل آبیاری شده که در اثر آن آبیاری باغات امکان پذیر نخواهد بود. این حالت به عنوان عوارض غیر مستقیم زلزله نیز موجب کاهش تولید و عملکرد می شود.

### \* رانش زمین

باغاتی که در کوهپایه ها قرار گرفته اند به علت ناپایداری لایه های زمین در اثر بارندگی شدید و زلزله باعث جابجایی لایه های طبقات زمین و تخریب باغ زیتون خواهد شد. رانش زمین همچنین می تواند باعث تخریب منابع، کانال ها و وسایل آبیاری شده که در اثر آن آبیاری باغات امکان پذیر نخواهد بود. این حالت به عنوان عوارض غیرمستقیم نیز موجب کاهش تولید و عملکرد می گردد.

۱- با توجه به این که سوء مدیریت می تواند به صورت غیرمستقیم خساراتی به محصول وارد نماید لذا کاهش تولید که بر اثر عدم رعایت اصول فنی باغداری از سوی بیمه گذار برای رسیدن به تولید مناسب و مطلوب پدید می آید از قبیل (عدم آبیاری، کوددهی، هرس مناسب، عدم مبارزه با آفات و بیماری ها و ...)

در پرداخت غرامت حداکثر تا ۲۰٪ با نظر کارشناس ارزیاب خسارت در شعبه معین و از درصد خسارت قابل پرداخت کسر می شود.

۲- مدت قرارداد بیمه محصول باغات زیتون حداکثر یکسال شمسی که از پایان نیمه اول دی ماه (۱۰/۱۵) هر سال شروع و تا برداشت محصول (حداکثر تا پایان نیمه اول دیماه سال بعد) خاتمه می یابد. بدیهی است پوشش بیمه ای از ابتدای قرارداد تا زمان شکوفایی گل ها منحصرأً برای اعضاء بارده و سپس گل و محصول می باشد.

\*زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول باغات زیتون از تاریخ اعلام حق بیمه ها تا حداکثر پایان ۱۰/۱۵ هر سال خواهد بود.

۳- پوشش بیمه ای برای باغات زیتون از زمان آغاز باردهی اقتصادی (۶ سالگی) تا پایان باردهی اقتصادی بر اساس آئین نامه و مفاد قرارداد تعیین می گردد.

### آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات بادام آبی

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات بادام عبارتند از:  
سیل، تگرگ، زلزله، سرمای بهاره، طوفان، باران های بی موقع  
اوایل فصل، برف سنگین.

#### \* سیل

منظور از خسارت سیل آن چنان خسارتی است که موجب  
شستن خاک، انتقال نمک و املاح و مواد شیمیایی به داخل  
باغ می شود. همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن  
درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب  
می گردد.

چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از  
بین برد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول  
ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.  
ایست آبی: عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که  
منجر به کند شدن فعالیت های ریشه به دلیل کمی اکسیژن  
شده و باعث تشکیل لایه جدا کننده در دمگل و دم میوه تازه  
می شود و ریزش میوه تازه تشکیل یافته را به دنبال خواهد  
داشت.

#### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از ذرات یا قطرات متبلور آب به اندازه  
های مختلف که عموماً همراه با طوفان می باشد. میزان  
خسارت تگرگ بستگی به اندازه، شکل، شدت و زمان ریزش  
داشته و اثرات آن در مراحل مختلف رشد و نمو گیاه به شرح  
ذیل است:

الف) خسارت در مرحله متورم شدن جوانه ها:  
بارش تگرگ در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه ها و شکستن شاخه های حامل جوانه های گل می گردد.

ب) خسارت در مرحله ظهور شکوفه ها:  
بارش تگرگ موجب ریزش گل ها و صدمات مکانیکی به شکوفه های تازه روئیده می گردد.

ج) خسارت در مرحله ظهور برگ ها:  
منجر به ریزش یا پاره شدن برگ ها شده و در نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و کم شدن مواد قندی در شیره پرورده را به دنبال خواهد داشت.

د) خسارت در مرحله رسیدن میوه:  
باعث ریزش میوه های تازه تشکیل یافته و صدمات مکانیکی به پوست خارجی میوه (اپی کارپ) می شود.

### \* سرمای بهاره

الف- خسارت عبارت است از منجمد شدن ملکول ها و قطرات آب موجود در داخل سلول و یا خارج از سلول (آب بین سلولی) جوانه ها و خوشه های تازه روئیده و برگ های نو (بعد از خواب زمستانه) که موجب متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نتیجه باعث قطع جریان مواد غذایی و انهدام بافت گیاه می گردد.

ب- علائم سرمازدگی و کاهش محصول در مراحل مختلف فنولوژیکی گیاه به شرح ذیل می باشد:

۱) خسارت در مرحله متورم شدن جوانه ها :

بعد از خواب زمستانه درخت و گرم شدن هوا، جوانه ها از داخل غلاف های چوبی و چوب پنبه ای خارج می شوند در

این موقعیت میزان سرما زدگی و شدت آن بستگی به مقدار رشد جوانه و میزان برودت هوا داشته. در این حالت بافت جوانه های سرما زده قهوه‌ای و سپس سیاه می‌گردد.

۲) خسارت در مرحله گرده افشانی :

سرما ی بهاره در این مرحله باعث عدم فعالیت زنبورهای انتقال دهنده (دانه گرده)، کند شدن رشد لوله های پولن و وارد نشدن به موقع دانه گرده به تخمدان می‌گردد که در نتیجه عدم تلقیح گل‌ها و ریزش غیر طبیعی شکوفه‌های تلقیح نشده را در پی خواهد داشت.

۳) خسارت در مرحله گل :

در این مرحله بافت گل‌های تازه روئیده در اثر سرما قهوه‌ای و سیاه شده و سپس خشک و می‌ریزند.

۴) مرحله تشکیل میوه جوان:

در این مرحله نسوج گوشتی تخمدان و دانه های تازه تشکیل یافته میوه در اثر سرما زدگی چروکیده یا قهوه‌ای و سپس سیاه شده و باعث ریزش یا پوکی مغز می‌گردد.

### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه‌ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می‌گردد. و در زمان گل و میوه باعث ریزش غیر طبیعی گل و میوه شده که در هر حالت منجر به افت عملکرد (کمی) محصول خواهد شد.

### \* برف سنگین

بارش برف سنگین باعث شکستن شاخه‌ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده درخت



می‌گردد و افت عملکرد (کمی) محصول را موجب خواهد شد.

### \* باران های بی موقع و مداوم اوایل فصل

بارندگی بی موقع در دوران شکوفه دهی موجب کم شدن فعالیت زنبورهای انتقال دهنده دانه گرده و مرطوب شدن دانه های گرده در زمان انتقال بوسیله باد می‌گردد که یکی از عوامل عدم تلقیح و تقلیل باروری محسوب می‌شود و باریزش شکوفه ها و میوه های تلقیح نشده همراه است.

- مدت قرارداد بیمه محصول باغات بادام حداکثر یکسال شمسی که از اول مهرماه هر سال شروع و تا برداشت محصول (حداکثر اواخر شهریور ماه سال بعد) خاتمه می‌یابد.

\* زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول باغات بادام از تاریخ اعلام حق بیمه ها حداکثر تا پایان دی ماه هر سال خواهد بود.

- پوشش بیمه ای برای باغات بادام از زمان شروع باردهی اقتصادی (۱۰-۸) سالگی تا پایان باردهی اقتصادی بر اساس آئین نامه و مفاد قرارداد تعیین می‌گردد.

### **آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات انگور**

- خطرات تحت پوشش محصول انگور عبارتست از:  
سیل، تگرگ، سرمای دیررس بهاره، سرمای زودرس پائیزه،  
زلزله و سرمازدگی زمستانه.

#### **\* سیل**

منظور از خسارت سیل جریان شدید و غیرمنتظره آب به شکلی است که موجب کندن درختچه‌ها، ماندابی، شستن خاک و رسوب گذاری، انتقال نمک، املاح و مواد شیمیایی به داخل باغ می شود که در نتیجه کاهش محصول را موجب می گردد. ماندابی عبارتست از غرقاب طولانی مدت تاکستان بعد از شروع فعالیت گیاه، که مانع رسیدن اکسیژن کافی به ریشه می شود و به انهدام ریشه‌ها می انجامد و در این حالت رشد تاک محدود می شود ضمناً چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود یا خسارت کلی به درختان وارد گردد، این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

#### **\* تگرگ**

منظور از تگرگ بارش دانه های متبلور آب همراه با جریان طوفان و باد شدید است که آثار خسارت آن در مراحل مختلف رشد گیاه شامل موارد زیر می باشد:  
الف) بارش تگرگ در اوایل فصل، باعث شکستگی شاخه ها، پارگی برگ ها، ریزش خوشه ها و صدمات مکانیکی به میانگروه ها و جوانه ها می گردد.

ب- ریزش تگرگ دیر هنگام منجر به:

۱- پارگی برگ ها، موجب کاهش عمل فتوسنتز شده و کاهش محصول را به دنبال خواهد داشت.

۲- زخمی شدن جبهه ها، جبهه هایی که دچار تگرگ زدگی می گردند چروکیده و قهوه ای شده و در نهایت می ریزند و باروری خوشه باقی مانده و در معرض عوامل بیماری زا قرار می گیرند.

### \* سرمای دیررس بهاره

منظور از خسارت سرما، پایین آمدن درجه حرارت هوا به حدی است که صدماتی به شرح زیر را موجب می گردد:

الف- مرحله تورم جوانه ها: به محض این که درجه حرارت هوا از ۲- به مدت ۶۰-۳۰ دقیقه بیشتر شود، آب داخل سلول ها وقت کافی برای خروج نداشته، تیغه های یخ در داخل سلول های گیاهی تشکیل گردیده و سبب پاره شدن جدار سلول ها و ضمائم داخلی آن شده و مرگ سلول را سبب می گردد، و بافت های مصدوم و سرما زده سریعاً تباه و قهوه ای رنگ می شوند. این مرحله آغاز باز شدن جوانه هاست.

ب- مرحله ظهور شاخه های سبز: اگر درجه حرارت هوا از ۱- سردتر شود، باعث خشک شدن سرشاخه هایی می شود که گل ها می بایستی بر روی آن ها ظاهر شوند که علائم خسارت ناشی از این سرما در هوای آفتابی و به موازات بالا رفتن درجه حرارت محیط مشاهده می گردد، در این صورت نوک شاخه ها پژمرده، برگ ها زرد و پیچ خورده شده سپس خوشه های گل نیز پژمرده و خشک می شود.

### \* سرمای زود رس پائیزه

سرمای زود رس پاییزه برگ ها و سرشاخه های مو را از بین برده و در صورت شدت، به میوه هایی که هنوز روی بوته هستند آسیب می رساند.

### \* زلزله

عاملی که باعث رانش زمین و غیرقابل استفاده شدن منابع آب می گردد که در اثر آن آبیاری باغات امکان پذیر نبوده لذا افت محصول را به دنبال خواهد داشت.

### \* سرمازدگی زمستانه (یخبندان)

منظور از سرمازدگی زمستانه نزول درجه حرارت به حدی است که می تواند به اندام های مختلف خسارت وارد نماید به طوری که در اثر وقوع آن جوانه اصلی که حساس ترین عضو مو به سرمای زمستان است به علت عدم امکان ترمیم مریستم های نکروزه شده به صورت سیاه شدگی ظاهر می شود، بالطبع از بین رفتن جوانه های اصلی موجب کاهش محصول خواهد شد که دلایل آن به دو صورت زیر می باشد:

الف- در اثر یخ بستن آب داخل انساج

ب- در اثر عوارض ناشی از برودت

دلیل از بین رفتن انساج نباتی یا در اثر انجماد آب درون سلولی و خشک شدن سلول بوده و یا ناشی از متلاشی شدن جدار سلول به علت انجماد آب در داخل سلول و اختلال در میزان فشار اسمزی می باشد.

- مدت قرارداد بیمه محصول انگور حداکثر به مدت یکسال شمسی که از ابتدای آبان ماه هر سال شروع و در پایان مهر ماه سال بعد (حداکثر مهلت برداشت) خاتمه می پذیرد.

زمان انعقاد قرارداد بیمه انگور با اعلام حق بیمه برای هر سال  
زراعی پس از تصویب مجمع عمومی شروع و در پایان آذر ماه  
همان سال خاتمه می‌پذیرد.

### آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات پسته

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات پسته عبارتند از:  
سیل، تگرگ، زلزله، سرمای بهاره، طوفان، گرمزدگی زمان  
تلقیح، بارندگی بی موقع زمان تلقیح.

#### \* سیل

منظور از خسارت سیل چنان خسارتی است که موجب شسته  
شدن خاک، انتقال نمک و املاح و مواد شیمیایی به داخل باغ  
می شود. همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت  
خواهد شد که در نتیجه کاهش یا از بین رفتن محصول را  
موجب می گردد.

چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانالهای آبرسانی را از  
بین برد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول  
ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.  
ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که  
منجر به کند شدن فعالیت ریشه به دلیل کمبود اکسیژن و در  
نتیجه باعث تشکیل لایه جدا کننده در دمگل و دم میوه  
می شود و ریزش سنبله و میوه تازه تشکیل یافته را به دنبال  
خواهد داشت.

#### \* زلزله

عاملی که باعث رانش زمین و تخریب منابع آب می گردد که  
در اثر عدم آبیاری باغات پسته افت محصول را دنبال خواهد  
داشت.

#### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از ذرات یا قطرات متبلور آب که عموماً  
همراه با طوفان می باشد. میزان خسارت تگرگ بستگی به

اندازه، شکل، شدت و زمان ریزش داشته و اثرات آن در مراحل حساس رشد و نمو گیاه به شرح ذیل است:

الف) در مرحله متورم شدن جوانه ها:

بارش تگرگ در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه‌های متورم و شکستن شاخه‌های حامل جوانه‌های گل می‌گردد.

ب) خسارت در مرحله ظهور سنبله‌ها:

باعث ریزش گل‌های نر و ماده و صدمات مکانیکی به خوشه‌های تازه روئیده می‌گردد.

ج) خسارت در مرحله ظهور برگ‌ها:

منجر به ریزش یا پاره شدن برگ‌ها شده و در نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و کم شدن مواد قندی در شیره پرورده را به دنبال خواهد داشت.

د) خسارت در مرحله رسیدن میوه:

باعث ریزش میوه‌های تازه تشکیل یافته و صدمات مکانیکی به پوست خارجی میوه (اپی کارپ) می‌شود.

### \* سرمای بهاره

الف- خسارت عبارت است از منجمد شدن ملکول‌ها و قطرات آب موجود در داخل سلول و یا خارج از سلول (آب بین سلولی) جوانه‌ها و خوشه‌های تازه روئیده و برگ‌های نو (بعد از خواب زمستانه) که موجب متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نتیجه باعث قطع جریان مواد غذایی و انهدام بافت گیاه می‌گردد.

ب- علائم سرمازدگی و کاهش محصول در مراحل مختلف فنولوژیکی گیاه به شرح ذیل می‌باشد:

۱) خسارت مرحله متورم شدن جوانه‌ها:

بعد از خواب زمستانه درخت و گرم شدن هوا، جوانه ها از داخل غلاف های چوبی و چوب پنبه ای خارج می شوند در این موقعیت میزان سرما زدگی و شدت آن بستگی به این که چه مقدار جوانه ها رشد کرده باشند و هوا تا چه حد سرد شود دارد.

(درجه حرارت کشنده صفر درجه سانتیگراد به مدت یک دقیقه) در این حالت بافت جوانه های سرمازده قهوه ای و سپس سیاه می شود.

#### ۲) خسارت در مرحله گل :

در این مرحله بافت خوشه های تازه روئیده گل های نر و ماده (سنبله) در اثر سرما قهوه ای و سیاه شده و سپس خشک و می ریزند.

#### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می گردد و در زمان گل و میوه باعث ریزش غیرطبیعی گل و میوه شده که در هر حالت منجر به افت عملکرد (کمی) محصول خواهد شد.

#### \* گرمزدگی زمان تلقیح

تنش گرما درجه حرارت هایی را در برمی گیرد که به حد کافی افزایش یافته و اثر آن در مدت زمان خاص، موجب خسارت برگشت ناپذیر به گیاه شده و رشد و نمو رویشی و زایشی آن را مختل کند و تولید میوه در آن کاهش پیدا می کند که خسارت تنش گرما زدگی در زمان گرده افشانی و لقاح باعث سرعت جوانه زدن دانه گرده و رشد سریع لوله گرده و خشکیدگی سطح کلاله می گردد که در نتیجه عدم



تلقیح گل ها و ریزش غیرطبیعی خوشه های کال را در پی خواهد داشت.

### \* باران های بی موقع و مداوم زمان تلقیح

بارندگی بی موقع در دوران شکوفه دهی سبب مرطوب شدن دانه های گرده در زمان انتقال بوسیله باد که یکی از عوامل عمده تلقیح محسوب می شود باعث تقلیل باروری می گردد و با ریزش شکوفه ها و میوه های تلقیح نشده همراه است.

- مدت قرارداد بیمه محصول باغات پسته حداکثر یکسال شمسی که از اواسط آبان ماه هر سال شروع و تا برداشت محصول (حداکثر اواسط آبان ماه سال بعد) خاتمه می یابد.

**تبصره :** زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول باغات پسته از تاریخ اعلام حق بیمه ها، حداکثر تا اواسط آذرماه هر سال خواهد بود.

### تعاریف عوامل خطر تکمیلی در پسته

#### \* نوسانات دمایی:

اختلافات بیش از حد و غیرطبیعی درجه حرارت در طول شبانه روز یا در دوره مشخصی از رشد گیاه را نوسانات دمایی گویند که باعث ایجاد عوارضی جانبی بر روی رشد، گلدهی و میوه دهی گیاه می گردد. نوسانات دمایی در مراحل مختلفی از زندگی گیاه در سال ممکن است اتفاق بیافتد وقتی دما در روز بالاتر از ۱۲ درجه سانتیگراد و شب زیر ۲ درجه سانتیگراد برسد این حادثه رخ می دهد و معمولاً در اسفند ماه می باشد که به ذکر آن می پردازیم:

**الف) نوسانات دمایی در فصل زمستان (قبل از تأمین نیاز سرمایی)**

افزایش دمای غیرمعمول در زمستان (مخصوصاً دمای بالاتر از ۱۸ درجه سانتی گراد) باعث از بین رفتن بخشی از واحدهای سرمای ذخیره شده در گیاه می‌گردد. بنابراین ممکن است نوسانات دمایی باعث تأمین سرمای مورد نیاز گیاه گردد که متعاقباً علائم خسارت ناشی از عدم تأمین نیاز سرمایی ظاهر خواهد شد.

**ب) نوسانات دمایی در اواخر زمستان (بعد از تأمین نیاز سرمایی)**  
در صورت تأمین نیاز سرمایی و افزایش موقتی دما به بالاتر از آستانه حداقل حرارت (متوسط دما بالاتر از ۱۲ درجه سانتی گراد) به مدت چند روز متوالی، گیاه را از خواب بیدار کرده و فعالیت‌های تنفسی و متابولیکی آن را افزایش می‌دهد. در چنین مواردی با کاهش دما، گیاه دچار خسارت ناشی از سرمازدگی یا رکود ثانویه می‌گردد. این مورد در ارقامی که نیاز سرمایی کمتری دارند (ارقام زودگل) بیشتر اتفاق می‌افتد.

**ج) نوسانات دمایی در اوایل فصل رشد**

اختلاف زیاد بین دمای شب و روز در اوایل فصل رشد (بهار) باعث پارگی و از بین رفتن میوه‌ها می‌گردد. این مورد در مناطق حاشیه کویر و بخصوص در بافت‌های سبک بیشتر اتفاق می‌افتد. اختلال در گلدهی و ناهماهنگی در باز شدن گل‌ها و رشد میوه‌ها از دیگر خسارت‌های ناشی از این عامل می‌باشد.

علائم خسارت ناشی از نوسانات دمایی:

- عدم تأمین نیاز سرمایی گیاه و ظهور علائم خسارت آن
- خشک شدن (سرمازدگی) و ریزش جوانه‌های گل باز شده

- تحریک رشد جوانه های گل و رویش در خارج از فصل طبیعی

- ایجاد اختلال در توازن هورمونی گیاه

- ریزش برگ، خوشه و میوه در اوایل فصل رشد بدون علائم خسارت آفات و بیماری ها

- افزایش یا کاهش رشد طبیعی

- ترکیدگی میوه در اوایل فصل رشد

- عدم تشکیل جوانه گل

### \* عدم تأمین نیاز سرمایی:

هر درختی برای گذر از مرحله رشد رویشی به زایشی یک نیاز سرمایی مشخص دارد. میزان نیاز سرمایی برای ارقام مختلف پسته از کم نیازترین تا ارقام پر نیاز ۱۰۰۰-۷۰۰ ساعت سرمای زیر ۷ درجه سانتی گراد می باشد و با انجام محاسباتی نیز می توان به وجود این خسارت پی برد که معمولاً در آخر بهمن ماه عدم تأمین نیاز سرمایی مشخص می گردد. در صورتیکه این میزان نیاز سرمایی تأمین نشود علائم ظاهری در درخت و میوه بروز می کند که عبارتند از:

- تأخیر در برگ و گلدهی

- گلدهی نامنظم

- کاهش کمیت و کیفیت محصول

- کاهش رشد میان گره ها

- ریزش گل و میوه

- مرگ شاخه ها

- عدم تشکیل جوانه گل در سال بعد

### \* گرما زدگی میوه پسته

افزایش شدید دما در زمان رشد سریع مغز (دمای بالاتر از ۴۰ درجه سانتیگراد) باعث از بین رفتن و سقط جنین می‌شود که نهایتاً در زمان برداشت درصد پوکی محصول افزایش می‌یابد. هر چه افزایش دما و مدت آن بیشتر باشد، درصد پوکی نیز افزایش می‌یابد. درصد آن بسته به تغذیه، مدیریت آبیاری، رقم و بافت خاک متفاوت است. در گرما زدگی میوه پسته، پوست سیاه شده و می‌سوزد که از اواسط خرداد تا اواخر مرداد می‌تواند اتفاق بیافتد.

علائم خسارت گرما زدگی میوه:

- ریزش میوه‌ها
- پوک شدن میوه‌ها
- توقف رشد جوانه‌ها
- سوختگی برگ‌های تازه روئیده
- تنک شدن خوشه‌ها

### موضوع: عوامل مدیریتی در باغات پسته

با توجه به نقش بسزای عوامل مدیریتی در میزان عملکرد محصولات باغی و در راستای هدف صندوق بیمه در جهت حمایت از تولید کنندگان و حرکت به سوی تولید پایدار و همچنین افزایش کارآیی مدیریت باغ، بدین وسیله مهمترین فاکتورهای مؤثر در کشت و راندمان تولید باغات پسته به همراه درصد تأثیرگذاری آن‌ها جهت استحضار ارسال می‌گردد.

**محاسبه عوامل مدیریتی:**

خسارات عوامل مدیریتی در ۶ گروه شامل:

برآورد حداکثر خسارت	عامل مدیریتی
۱۰	عوامل مدیریت آب
۸	عوامل مدیریت آفات
۵	عوامل مدیریت تغذیه
۳	عوامل مدیریت بهزراعی
۲	عوامل مدیریت بیماریها
۲	عوامل مدیریت علف های هرز
۳۰	جمع

نحوه محاسبه عوامل مدیریتی در هر گروه:

الف) مدیریت به زراعی

نوع عامل	برآورد حداکثر خسارت
عدم وجود درختان نر کافی در باغ	۰-۱
فواصل کاشت نامناسب	۰-۱
هرس باردهی نامناسب	۰-۱
جمع	۳

ب) مدیریت آب

نوع عامل	درجه محدودیت	برآورد حداکثر خسارت
شوری آب	بدون محدودیت	۰
	متوسط	۳
	شدید	۶
	خیلی شدید	۱۰
مقدار آب	بدون محدودیت	۰
	متوسط	۳
	شدید	۶
	خیلی شدید	۱۰
دور آبیاری	بدون محدودیت	۰
	متوسط	۳
	شدید	۶
	خیلی شدید	۱۰
مجموع حداکثر خسارت عوامل مدیریتی آبیاری		۱۰

**نکته:** مجموع هر یک از عوامل نباید از مجموع حداکثر کلیه عوامل خسارت‌زا بیشتر گردد.

ج) مدیریت تغذیه

نوع عامل	برآورد حداکثر خسارت
قرمزو - ریز برگگی (ریز و قرمز شدن برگ و میوه)	۰/۵-۵
رنگ پریدگی (سبز کم رنگ شدن)	۱-۵
سیاه شدن شاخه ها و تنه ها	۱/۵-۵
زردی برگ کنار خوشه ها	۰/۵-۵
حاشیه سوختگی برگ	۱/۵-۵
جمع	۵



(د) مدیریت آفات

برآورد حداکثر خسارت	آفات پسته
۰-۱۰	<b>آفات درجه اول:</b> (پسیل معمولی پسته یا شیره خشک، پروانه چوبخوار پسته و سنهای زیان آور پسته)
۰-۸	<b>آفات درجه دوم:</b> (پروانه میوه خوار پسته، زنجره پسته یا شیره تر، شپشک سرشاخه پسته، شپشک تنه ای پسته، پروانه سفید برگخوار پسته یا راثو، زنبورهای مغز خوار پسته، پروانه پوستخوار میوه پسته یا کراش و کنه معمولی پسته)
۰-۶	<b>آفات درجه سوم:</b> (سوسک طوقه و ریشه پسته یا کاپنودیس، سرخرطومی پسته، پروانه چوب خوار پسته، پسیل پیچنده برگ پسته، شب پره خرنوب؛ کرم قوزه و تریپس)
۸	جمع

۱- آفات درجه اول پسته آفاتی هستند که همه ساله در باغات پسته حضور داشته و در مناطق پسته کاری پراکنش وسیعی دارند. در اکثر موارد به علت وارد آوردن خسارت شدید به محصول مبارزه با آنها الزامی است. ضمن اینکه آفات درجه اول در مناطق مختلف می‌تواند متفاوت باشد.

۲- آفات درجه دوم پسته آفاتی هستند که معمولاً جمعیت آنها زیر سطح زیان اقتصادی است ولی در بعضی مناطق و در بعضی سالها به حالت طغیانی و خسارت‌زا درآمده و مبارزه با آنها لازم می‌شود.

۳- آفات درجه سوم پسته که جمعیت این آفات در باغات پسته پایین می‌باشد و به ندرت جمعیت آنها به بالای سطح زیان اقتصادی می‌رسد. ولی ممکن است در سطح محدود و یا مناطق خاص خسارت اقتصادی وارد نماید.

۵) مدیریت بیماریها

برآورد حداکثر خسارت ( میزان آلودگی باغ بر حسب درصد)			بیماری
$I \geq 60$	$I = 30-60$	$I \leq 30$	
۲	۱/۲۵	۰/۷۵	پوسیدگی ریشه و طوقه یا گموز
۲	۱/۲۵	۰/۷۵	سرخشکیدی درختان پسته

ز) مدیریت علفهای هرز

نوع علف هرز	تراکم	برآورد حداکثر خسارت
علفهای هرز کشیده برگ ( مرغ، یولاف و نی)	کم (لکه ای و پراکنده)	۰/۵
	متوسط	۱
	زیاد	۲
علفهای هرز پهن برگ ( شیرین بیان، خارشتر، تلخه، اسفناج باغی، کرز، انواع شور، جفجغه و غیره)	کم (لکه ای و پراکنده)	۰/۵
	متوسط	۱
	زیاد	۲
علف خرس یا کاتوس (گز پیچ)	کم (لکه ای و پراکنده)	۰/۵
	متوسط	۱
	زیاد	۲
جمع کل		۲

**تذکره:** اعداد ذکر شده جهت محاسبه خسارات عوامل مدیریتی برای باغات معمول قابل استفاده می باشد. در صورت مشاهده باغات استثنایی که خسارت یکی از عوامل مدیریت آب، تغذیه، آفات و بیماریها در حد بسیار زیاد باشد می توان میزان خسارت حداکثر عوامل مدیریتی ۳۰ درصد که تنها به یک و یا چند عامل عمده خسارت نسبت داد و میزان سوء مدیریت را محاسبه نمود.

### آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات زرد آلو

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات زرد آلو عبارتند از:

سیل، سرما و یخبندان، تگرگ، طوفان، برف سنگین، باران های بی موقع و مداوم، گرما و باد گرم در زمان گلدهی و تلقیح، زلزله، صاعقه.

#### \* سیل

بروز سیل موجب شستن خاک، انتقال نمک و رسوب گذاری به داخل باغ می شود. همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب می گردد.

لازم به ذکر است که ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که منجر به کند شدن فعالیت های ریشه به دلیل کمی اکسیژن شده باعث تشکیل لایه جدا کننده در میوه شده و ریزش میوه را باعث می گردد. چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

#### \* سرما و یخبندان

منظور از سرما کاهش دما به حدود صفر درجه سانتیگراد و چند درجه بالاتر می باشد که سرمای بهاره می تواند به اندام های مختلف (گل، برگ، میوه، جوانه و شاخه) خسارت وارد نماید.

منظور از یخبندان کاهش دما به صفر و چند درجه زیر صفر می باشد که بر اثر یخبندان آب درون سلولی منجمد شده و

موجب مرگ سلول به دلیل متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نهایت با قطع جریان مواد غذایی بافت گیاه منهدم می‌گردد.

علائم خسارت در مراحل مختلف رشد گیاه به شرح ذیل می‌باشد:

(۱) خسارت مرحله متورم شدن جوانه‌ها:

بعد از خواب زمستانه درخت و گرم شدن هوا، جوانه‌ها ظاهر می‌شوند و سرما در این مرحله بسته به این که چه مقدار جوانه‌ها رشد کرده باشند و هوا تا چه حد سرد شود میزان خسارت متفاوت است. در این حالت بافت جوانه تغییر رنگ داده و قهوه‌ای و سپس سیاه می‌گردد.

(۲) مرحله تشکیل برگ‌ها:

سرما و یخبندان بر روی بافت برگ اثر منفی گذاشته و باعث مرگ آنها می‌شود. در این حالت برگ با تغییر رنگ شبیه سوختگی می‌شود. خشک شدن برگ‌ها باعث افت فتوسنتز و عملکرد می‌شود.

(۳) مرحله گلدهی و تلقیح:

اولین قسمتی که در گل بر اثر سرما صدمه می‌بیند تخمدان‌ها هستند و سپس سایر قسمت‌ها، تغییر رنگ به قهوه‌ای و در نهایت تیره شدن شبیه سوختگی و خشک شدن از علائم آن است. افت درجه حرارت و سرما در زمان تلقیح، سرعت جوانه زنی دانه‌گرده را کاهش داده از طرفی با توجه به این که حشرات در گرده افشانی نقش مهمی دارند افت درجه حرارت باعث کاهش فعالیت آن‌ها شده و نهایتاً افت گرده افشانی و عملکرد را به همراه دارد.

۴) مرحله تشکیل میوه جوان :

در این مرحله بافت گوشتی تخمدان و دانه های تازه تشکیل یافته میوه در اثر سرمازدگی چروکیده یا قهوه‌ای و سپس سیاه شده و باعث ریزش یا پوکی مغز می‌گردد و نهایتاً افت کمی و کیفی محصول را به همراه دارد.

### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از دانه‌های متبلور آب به اندازه‌های مختلف که عمدتاً در بهار باریده معمولاً همراه با طوفان می‌باشد و سبب خسارت به اندام های درخت می‌شود. میزان خسارت تگرگ بستگی به اندازه، شکل، شدت و زمان ریزش داشته و در مراحل مختلف رشد و نمو گیاه متفاوت است.

الف) در مرحله متورم شدن جوانه‌ها:

بارش تگرگ در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه‌ها و شکستن شاخه های حامل جوانه های گل می‌گردد و زخمی شدن و صدمه مکانیکی باعث رشد و نمو پرازیت ها می‌گردد.

ب) خسارت در مرحله ظهور شکوفه‌ها:

باعث ریزش شکوفه‌ها و صدمات مکانیکی به شکوفه‌های تازه روئیده می‌گردد.

ج) خسارت در مرحله ظهور برگ‌ها:

منجر به ریزش یا پاره شدن برگ‌ها شده و در نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و عملکرد محصول را به دنبال خواهد داشت.

د) خسارت در مرحله رسیدن میوه :

باعث ریزش میوه‌های تازه تشکیل یافته و صدمات مکانیکی به پوسته خارجی میوه (اپی کارپ) و بد شکل شدن آن می‌شود.

### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می‌گردد و در زمان گل و میوه باعث ریزش غیرطبیعی گل و میوه شده که در هر حالت منجر به افت عملکرد (کمی) محصول خواهد شد.

### \* برف سنگین

بارش برف سنگین باعث شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده درخت می‌گردد و افت کمی محصول را موجب خواهد شد.

### \* باران های بی موقع و مداوم

بارندگی بی موقع در دوران شکوفه دهی موجب کم شدن فعالیت حشرات انتقال دهنده دانه گرده و مرطوب شدن دانه های گرده شده که یکی از عوامل عدم تلقیح و باروری محسوب می‌شود و با ریزش شکوفه ها و میوه های تلقیح نشده همراه است.

### \* گرما و باد گرم در زمان تلقیح

گرما و باد گرم یکی از عوامل اصلی در عدم تشکیل میوه در زمان گلدهی است، به طوری که این تغییرات باعث عدم رشد لوله گرده می‌شوند. در زردآلو گرمای بیش از ۳۵ درجه سانتیگراد در زمان گرده افشانی و تلقیح باعث عدم تلقیح گل می‌شود.

بهترین درجه حرارت تلقیح گل های زردآلو ۲۵ درجه سانتیگراد می‌باشد.



### \* زلزله

زلزله می تواند باعث ریشه کن شدن درخت گردد و تخریب منابع، کانالها و وسایل آبیاری شده که در اثر آن آبیاری باغات امکانپذیر نخواهد بود. این حالت به عنوان عوارض غیرمستقیم زلزله موجب کاهش تولید می شود.

### \* صاعقه

تأثیر مستقیم اثرات ناشی از صاعقه سوختگی گل، غنچه، شاخه و برگ و در نهایت درخت می باشد به نحوی که افت کمی و کیفی را به دنبال داشته باشد. تأثیر غیرمستقیم صاعقه، عوارض ناشی از اختلال در امر آبیاری بر اثر قطع برق، صدمه به تأسیسات بر اثر برق گرفتگی یا آتش سوزی خطوط انتقال برق که باعث عدم امکان آبیاری به موقع می گردد.

- مدت قرارداد بیمه محصول باغات زردآلو حداکثر یک سال از اول مهر ماه هر سال شروع و تا برداشت محصول (با توجه به زمان برداشت در هر منطقه حداکثر تا اواسط شهریور ماه سال بعد) خاتمه می یابد.

\* زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول زردآلو از تاریخ اعلام حق بیمه ها حداکثر تا پایان دی ماه هر سال خواهد بود.

- پوشش بیمه‌ای برای باغات زردآلو از زمان باردهی اقتصادی (۶) سالگی تا پایان باردهی اقتصادی بر اساس این آئین نامه و مفاد قرارداد تعیین می گردد.

### آئین نامه اجرایی بیمه باغات انار

خطرات زیر پوشش بیمه محصول باغات انار عبارتند از:  
سرما، تگرگ، سیل، طوفان، زلزله، عوامل قهری مؤثر بر  
عارضه ترکیدگی و آفتاب سوختگی.

#### \* سرما

۱- تعریف و علت خسارت:

منظور کاهش دما به حدود صفر درجه و پائین تر می باشد که  
می تواند به اندام های مختلف خسارت وارد نماید که بر اثر  
انجماد آب درون سلولی، سیتوپلاسمی و بین سلولی و در  
نهایت مرگ سلول بر اثر کمبود آب و یا در اثر یخ زدگی  
دیواره سلول و متلاشی شدن آن که منجر به یخ زدگی  
پروتوپلاسم شده، می انجامد.

مرگ سلولی موجب نقص در بافت های اندام های مختلف  
نبات شده که در آن اندام ها و وظایف آنها نارسایی پدید  
می آید.

۲- علائم سرمازدگی:

جوانه ها و گل ها : سرما باعث مرگ سلول ها شده که با تغییر  
رنگ بافت جوانه و تخمدان گل (در مرحله اول) به قهوه ای  
توأم می شود.

سرما بر روی نسوج برگ اثر منفی گذارده باعث مرگ و  
انهدام آنها می شود در این حالت برگ ها تغییر رنگ داده و  
شبهه به حالت سوختگی می شوند. خشک شدن برگ ها باعث  
کاهش فتوسنتز و کاهش ذخیره سازی نبات می شود که در هر  
دو حالت بافت عملکرد همراه است.

شاخه: حساسترین بافت شاخه به سرما بافت آبکش است که بر اثر سرما به رنگ قهوه ای در می آید که در این حالت مرگ شاخه و اعضاء مستقر بر روی آن حتمی است. میوه: تأثیر سرما بر روی میوه به دو شکل قابل رویت می باشد حالت اول آن که موجب یخ زدگی آن گردد که موجب مرگ و فساد میوه می شود حالت دوم آن که یکی از عوامل مؤثر بر عارضه ترکیدگی محسوب می شود.

### \* تگرگ

بارش تگرگ (دانه های منجمد و متبلور آب) که معمولاً با جریان هوا به صورت باد یا طوفان همراه است به اشکال زیر می تواند ایجاد خسارت نماید.

برگ: ایجاد پارگی و منفذ بر روی برگ و بدشکل شدن آن که در نهایت به ریزش برگ نیز می تواند بیانجامد. در تمامی این حالات باعث کاهش فتوسنتز و عملکرد می شود.

جوانه: برخورد تگرگ با جوانه ها باعث آسیب به بافت های مختلف جوانه می گردد. اگر قدرت مکانیکی برخورد شدید باشد باعث ریزش شده و در حالت خفیف تر باعث از بین رفتن قسمتی از بافت ها می شود که نقص در رشد حاصل آن است به هر صورت در تمامی حالات افت عملکرد را خواهیم دید.

گل و میوه: برخورد تگرگ با گل ها اغلب با ریزش توأم می گردد. در این خصوص (ریزش گل ها) اگر تا ۹۰٪ باشد خسارت محسوب نمی شود. لیکن به علت این که معمولاً موقع بارش تگرگ دمای هوا نیز افت می نماید تلقیح باقیمانده

گل‌ها از ضریب اطمینان پایین تری برخوردار است که منجر به ریزش گل‌ها بر اثر عدم تلقیح می‌شود. برخورد ضربات تگرگ با میوه می‌تواند باعث کاهش کیفیت محصول از طریق لکه‌هایی بر روی پوست تا عمق میوه شود. همچنین باعث کاهش کیفیت و عملکرد از طریق ریزش میوه‌ها گردد.

شاخه: برخورد تگرگ با سطوح شاخه‌ها می‌تواند با ایجاد زخم موجب تضعیف شاخه شود در مواردی که بارش شدید باشد امکان شکستن شاخه‌های جوان و در نهایت باعث کاهش حجم تاج درخت و اعضاء بارده و محصول مستقر بر آن می‌گردد.

#### \* سیل

جریان شدید آب و روان شدن آن به صورت سیلاب که معمولاً غیر منتظره می‌باشد می‌تواند خساراتی به باغ وارد کند. اشکال خسارت عبارت است از: کنده شدن و شکستگی درختان، ماندابی در باغ، شسته شدن خاک، رسوب گذاری و انتقال نمک و املاح و مواد شیمیایی به داخل باغ، این موارد همگی باعث خشک شدن درخت در صورت شدید و یا کاهش محصول و عملکرد در صورت خسارت‌های جزئی‌تر خواهند شد البته سیل می‌تواند خسارت‌های غیرمستقیم نیز داشته باشد از بین رفتن منابع، کانال‌ها و وسایل آبیاری بر اثر سیلاب به طوری که در اثر آن امکان آبیاری به موقع نباشد و منجر به کاهش محصول (کمی و کیفی) گردد، از خسارت‌های ثانویه بوده و همانند خسارت مستقیم محسوب می‌شود.

### \* طوفان

وزش باد شدید که در برخی از مناطق می تواند موادی همانند شن را با خود حمل نماید باعث خسارت می شود. برخورد شدید مکانیکی میوه با شن و یا شاخه که معمولاً با افزایش دما نیز همراه است باعث صدمه به میوه و ریزش و با کاهش کیفیت میوه از طریق بدشکل شدن میوه و زخمی شدن آن می شود.

طوفان همچنین می تواند باعث ریزش گل و یا تبخیر شدید از سطوح برگ شده که در این حالت درخت با تشنگی مفرط و کاهش فتوسنتز مواجه می شود، در همه این وضعیت ها با کاهش عملکرد توأم می گردد.

### \* زلزله

زلزله می تواند باعث ریشه کن شدن و شکستگی درختان گردد و همچنین بر اثر رانش زمین منابع، کانال ها و وسایل آبیاری تخریب گردد که در اثر آن آبیاری باغات امکان پذیر نخواهد بود و کاهش محصول و عملکرد رخ خواهد داد.

### \* عوامل قهری مؤثر بر عارضه ترکیدگی میوه

۱- اختلاف زیاد درجه حرارت روز با شب از اواسط مرداد ماه تا مهر ماه باعث انبساط و انقباض پوست و دانه های میوه شده که در نتیجه افزایش ناگهانی حجم میوه، پوست میوه شکافته می شود.

۲- رطوبت : بارندگی در اواخر دوره رسیدگی میوه و یا افزایش رطوبت و جذب آب ناگهانی (در صورت بارش) نیز باعث افزایش حجم میوه به صورت غیرمنتظره شده و در نهایت با شکافته شدن پوست میوه توأم می گردد. در هر دو

حالت کاهش طول عمر میوه و امکان فعالیت انواع پاتوژن‌ها بر روی میوه فراهم می‌آید که خسارت کیفی تلقی می‌گردد.

### \* آفتاب سوختگی

منظور کاهش رطوبت و آب درون سلول از بافت‌های مختلف میوه بر اثر تابش نور خورشید می‌باشد. بر اثر این عارضه رنگ پوست تیره شده و به سیاهی می‌گراید. دانه‌های میوه در زیر آن قسمت از پوست نیز ممکن است با از دست دادن رطوبت خود دچار نقصان و کیفیت خود گردند. در این وضعیت خسارت‌های کمی و کیفی رخ می‌دهد.

- مدت قرارداد از اول آبان ماه هر سال آغاز شده و تا پایان حداکثر مهلت برداشت محصول ادامه می‌یابد. بدیهی است محصول باغ بایستی در زمان مقرر (حداکثر آخر مهر ماه) برداشت شود. پوشش بیمه‌ای قراردادها از ابتدای آبان ماه تا زمان گلدهی منحصراً مربوط به اعضای بارده می‌باشد. زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول باغات انار حداکثر تا پایان آبان ماه هر سال خواهد بود.

- پوشش بیمه‌ای برای باغات انار از زمان شروع باردهی اقتصادی (۵ سالگی) تا پایان باردهی اقتصادی (۴۰ سالگی) بر اساس این آئین‌نامه و مفاد قرارداد تعیین می‌گردد.

### **آئین نامه و دستورالعمل اجرایی (هلو، شلیل، شفتالو)**

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات (هلو، شلیل، شفتالو) عبارتند از:

سیل، سرما و یخبندان ، تگرگ ، طوفان ، برف سنگین ، باران‌های بی موقع و مداوم ، زلزله.

#### **\* سیل**

بروز سیل موجب شستن خاک، انتقال نمک و املاح و رسوب گذاری به داخل باغ می شود. همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب می گردد.

لازم به ذکر است که ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که منجر به کند شدن فعالیت‌های ریشه به دلیل کمی اکسیژن شده باعث تشکیل لایه جدا کننده در دم میوه شده و ریزش میوه را باعث می گردد. چنانچه جریان سیل منابع ، وسایل و کانال‌های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

#### **\* سرما و یخبندان**

منظور از سرما کاهش دما به حدود صفر درجه سانتیگراد و چند درجه بالاتر می باشد که سرمای بهاره می تواند به اندام های مختلف (گل ، برگ میوه ، جوانه و شاخه) خسارت وارد نماید.

منظور از یخبندان کاهش دما به صفر و چند درجه زیر صفر می باشد (یخبندان زمستانه و بهاره) که بر اثر یخبندان آب درون سلولی و برون سلولی منجمد شده و موجب مرگ سلول

به دلیل متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نهایت با قطع جریان مواد غذایی بافت گیاه منهدم می‌گردد. یخبندان زمستانه موجب از بین رفتن کامل درخت و همچنین صد در صد محصول آتی می‌گردد. علائم خسارت (سرما و یخبندان بهاره) در مراحل مختلف رشد گیاه به شرح ذیل می‌باشد:

الف) مرحله متورم شدن جوانه‌ها:

بعد از خواب زمستانه درخت و گرم شدن هوا، جوانه‌ها ظاهر می‌شوند و سرما در این مرحله بسته به این که چه مقدار جوانه‌ها رشد کرده باشند و هوا تا چه حد سرد شود میزان خسارت متفاوت است. در این حالت بافت جوانه تغییر رنگ داده و قهوه‌ای و سپس سیاه می‌گردد.

ب) مرحله تشکیل برگ‌ها:

سرما و یخبندان بر روی بافت برگ اثر منفی گذاشته و باعث مرگ آنها می‌شود. در این حالت برگ با تغییر رنگ شبیه سوختگی می‌شود. خشک شدن برگ‌ها باعث افت فتوسنتز و عملکرد می‌شود.

ج) مرحله گلدهی و تلقیح:

اولین قسمتی که در گل بر اثر سرما صدمه می‌بیند تخمدان‌ها هستند و سپس سایر قسمت‌ها، تغییر رنگ به قهوه‌ای و در نهایت تیره شدن شبیه سوختگی و خشک شدن از علائم آن است. افت درجه حرارت و سرما در زمان تلقیح، سرعت جوانه زنی دانه‌گرده را کاهش داده از طرفی با توجه به این که حشرات در گرده افشانی نقش مهمی دارند افت درجه حرارت باعث کاهش فعالیت آن‌ها شده و نهایتاً افت گرده افشانی و عملکرد را به همراه دارد.



د) مرحله تشکیل میوه جوان :

در این مرحله بافت گوشتی تخمدان و دانه‌های تازه تشکیل یافته میوه در اثر سرمازدگی چروکیده یا قهوه‌ای و سپس سیاه شده و باعث ریزش یا پوکی مغز می گردد و نهایتاً افت کمی و کیفی محصول را به همراه دارد چون این مرحله حساس تر از مرحله گلدهی و شاخه‌های جوان است.

### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از دانه های متبلور آب به اندازه های مختلف که عمدتاً در بهار باریده معمولاً همراه با طوفان می باشد و سبب خسارت به اندام‌های درخت می شود. میزان خسارت تگرگ بستگی به اندازه، شکل، شدت و زمان ریزش داشته و در مراحل مختلف رشد و نمو گیاه متفاوت است.

الف) در مرحله متورم شدن جوانه ها:

بارش تگرگ در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه‌ها و شکستن شاخه‌های حامل جوانه‌های گل می گردد که در نهایت باعث زخمی شدن و صدمه مکانیکی به درخت می گردد.

ب) در مرحله ظهور شکوفه ها:

باعث ریزش شکوفه‌ها و صدمات مکانیکی به شکوفه‌های تازه روئیده می گردد که از بین رفتن شکوفه‌ها در این مرحله باعث بروز خسارت سنگین و کاهش چشمگیر محصول می شود.

ج) در مرحله ظهور برگ ها:

منجر به ریزش یا پاره شدن برگ ها شده و در نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و عملکرد محصول را به دنبال خواهد داشت.

د) در مرحله رسیدن میوه:

باعث ریزش میوه های تازه تشکیل یافته (خسارت کمی) و صدمات مکانیکی به پوسته خارجی میوه (اپی کارپ) و بدشکل شدن آن می شود (خسارت کیفی)

### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می گردد و در زمان گل و میوه باعث ریزش غیرطبیعی گل و میوه می شود که در هر حالت منجر به افت عملکرد (کمی) محصول خواهد شد و در تمام دوره رشد میوه ها باعث خسارت کیفی (بدشکل شدن، لکه دار شدن) به میوه می گردد.

### \* برف سنگین

بارش برف سنگین باعث شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده درخت می گردد و افت کمی محصول را موجب خواهد شد.

### \* باران های بی موقع و مداوم

بارندگی بی موقع در دوران شکوفه دهی موجب کم شدن فعالیت حشرات انتقال دهنده دانه گرده و مرطوب شدن دانه گرده شده که هر دو از عوامل عدم تلقیح و باروری محسوب می شود و با ریزش شکوفه ها و میوه های تلقیح نشده همراه می گردد که افت عملکرد را به دنبال خواهد داشت.

### \* زلزله

زلزله می تواند باعث ریشه کن شدن درخت گردد و تخریب منابع، کانال ها و وسایل آبیاری شده که در اثر آن آبیاری باغات امکان پذیر نخواهد بود. این حالت به عنوان عوارض غیرمستقیم زلزله موجب کاهش تولید می شود.

- مدت قرارداد بیمه محصول باغات هلو، شلیل و شفتالو حداکثر یکسال از اوایل آبان ماه هر سال شروع و تا برداشت محصول (با توجه به زمان برداشت و نوع رقم در هر منطقه حداکثر تا پایان مهر ماه سال بعد) خاتمه می یابد.

زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول باغات هلو، شلیل و شفتالو از تاریخ اعلام حق بیمه ها حداکثر تا پایان دی ماه هر سال خواهد بود.

- پوشش بیمه ای برای درختان (هلو، شلیل و شفتالو) از زمان باردهی اقتصادی (۴) سالگی تا پایان باردهی اقتصادی (با توجه به رقم، مسائل مدیریتی، شرایط آب و هوایی منطقه و ... بین ۱۰ تا ۱۵ سال متغیر است) بر اساس این آئین نامه و مفاد قرارداد تعیین می گردد.

\* با توجه به عمر اقتصادی کوتاه درختان (هلو، شلیل و شفتالو) عموماً این درختان را به صورت فیلر با درختان سیب کشت می نمایند برای بیمه نمودن این باغات با توجه به تعداد اصله در هکتار (مثلاً اگر ۳۰۰ اصله درخت سیب با ۵۰۰ اصله درخت هلو در یک هکتار باغ کشت شده باشند هر کدام از این دو محصول به صورت جداگانه و هر کدام به مساحت یک هکتار بیمه می شوند).

\* در باغات مخلوط سنتی نیز با توجه به تعداد اصله در هکتار و این که ۶۰ درصد آن هلو باشد تحت پوشش بیمه قرار خواهد گرفت.

### **آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات گردو**

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات گردو عبارتند از: سیل، تگرگ، زلزله، سرمای بهاره، طوفان، باران های بی موقع اوایل فصل، برف سنگین.

#### **\* سیل**

منظور از خسارت سیل آن چنان خسارتی است که موجب شستن خاک، انتقال نمک و املاح و مواد شیمیایی به داخل باغ می شود. همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب می گردد. چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که منجر به کند شدن فعالیت های ریشه ها به دلیل کمی اکسیژن و در نتیجه باعث تشکیل طبقه جدا کننده در دمگل و دم میوه تازه شده و ریزش میوه تازه تشکیل یافته را باعث می گردد.

#### **\* زلزله**

عاملی است که باعث رانش زمین و غیرقابل استفاده شدن منابع آب می گردد که در اثر عدم آبیاری باغات افت محصول را در پی خواهد داشت.

#### **\* تگرگ**

تگرگ عبارت است از ذرات یا قطرات آب متبلور است که معمولاً همراه با طوفان می باشد. میزان خسارت تگرگ بستگی

به اندازه، شکل، شدت و زمان ریزش در مراحل حساس مختلف رشد و نمو گیاه به شرح ذیل دارد:

الف) خسارت در مرحله متورم شدن جوانه ها:

در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه ها و شکستن شاخه‌های حامل جوانه های گل می‌گردد.

ب) خسارت در مرحله ظهور گل ها:

باعث ریزش گل‌های نر و ماده و صدمات مکانیکی به شکوفه‌های تازه روئیده می‌گردد.

ج) خسارت در مرحله ظهور برگ ها:

منجر به ریزش یا پاره شدن برگ‌ها شده و در نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و کم شدن مواد قندی در شیره پرورده را به دنبال خواهد داشت.

د) خسارت در مرحله رسیدن میوه:

باعث ریزش میوه های تازه تشکیل یافته و صدمات مکانیکی به پوسته خارجی میوه (اپی کارپ) می‌شود.

### \* سرمایه بهاره

الف- خسارت عبارت است از منجمد شدن ملکول ها و قطرات آب موجود در داخل سلول و یا خارج از سلول (آب بین سلولی) جوانه ها و خوشه‌های تازه روئیده و برگ های نو (بعد از خواب زمستانه) که موجب متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نتیجه باعث قطع جریان مواد غذایی و انهدام بافت گیاه می‌گردد.

ب- علائم سرمازدگی و کاهش محصول در مراحل مختلف فنولوژیکی گیاه به شرح ذیل می‌باشد:

۱) خسارت مرحله متورم شدن جوانه ها:

بعد از خواب زمستانه درخت و گرم شدن هوا، جوانه ها از داخل غلاف های چوبی و چوب پنبه ای خارج می شوند در این موقعیت میزان سرمازدگی و شدت آن بستگی به این که چه مقدار جوانه ها رشد کرده باشند و هوا تا چه حد سرد شود دارد. در این حالت بافت جوانه های سرما زده قهوه ای و سپس سیاه می شود.

۲) خسارت در مرحله گل:

در این مرحله بافت خوشه های تازه روئیده گل های نر و ماده (سنبله) در اثر سرما قهوه ای و سیاه شده و سپس خشک و می ریزند.

۳) مرحله تشکیل میوه جوان:

در این مرحله نسوج گوشتی تخمدان و دانه های تازه تشکیل یافته میوه در اثر سرمازدگی چروکیده یا قهوه ای و سپس سیاه می شود و باعث ریزش یا پوکی مغز می گردد.

### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می گردد و در زمان گل و میوه باعث ریزش غیر طبیعی گل و میوه می شود که در هر حالت منجر به افت عملکرد (کمی) محصول خواهد شد.

### \* برف سنگین

بارش برف سنگین باعث شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده درخت می گردد و افت عملکرد (کمی) محصول را موجب خواهد شد.

**\* باران های بی موقع و مداوم**

بارندگی بی موقع در زمان تلقیح گل های ماده، موجب کم شدن دانه گرده از طریق مرطوب شدن و شسته شدن دانه های گرده در زمان انتقال بوسیله باد می گردد که این عامل باعث ریزش گل ها و میوه های تلقیح نشده خواهد شد.

- مدت قرارداد بیمه محصول باغات گردو حداکثر یک سال شمسی از نیمه اول آبان ماه هر سال شروع و تا برداشت محصول بستگی به نوع رقم (حداکثر نیمه آبان ماه سال بعد) خاتمه می یابد.

زمان انعقاد قرارداد بیمه محصول باغات گردو از تاریخ اعلام حق بیمه ها حداکثر تا پایان دی ماه هر سال خواهد بود.

### آئین نامه اجرایی بیمه محصول باغات سیب

- خطرات تحت پوشش بیمه سیب عبارتند از:  
سیل، زلزله، تگرگ، سرمای بهاره، باران های بی موقع و مداوم در اول فصل.

#### \* سیل

منظور از خسارت سیل آن چنان خسارتی است که موجب شستن خاک، انتقال نمک و املاح و مواد شیمیایی و رسوب گذاری به داخل باغ می شود. همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب می گردد. چنان چه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که منجر به کند شدن فعالیت های ریشه ها به دلیل کمی اکسیژن و در نتیجه باعث تشکیل طبقه جدا کننده در دمگل و دم میوه تازه شده و ریزش شکوفه ها و میوه های تازه تشکیل یافته را به دنبال خواهد داشت.

#### \* زلزله

عاملی است که باعث رانش زمین و غیرقابل استفاده شدن منابع آب می گردد که در اثر عدم آبیاری به موقع باغات افت محصول را در پی خواهد داشت.

#### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از ذرات یا قطرات آب متبلوری است که گاهی شکل آن ها منظم و گاهی نا منظم و معمولاً همراه با طوفان می باشد. میزان خسارت تگرگ بستگی به اندازه،



شکل، شدت و زمان ریزش در مراحل مختلف رشد و نمو گیاه  
بشرح ذیل دارد:

الف) مرحله متورم شدن جوانه ها :

بارش تگرگ در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه‌ها و  
شکستن اسپورها - لامبورها و برندی های تاج دار (شاخه های  
کوتاه و نازک بارور) می گردد .

ب) مرحله ظهور برگ ها :

تگرگ در این مرحله منجر به ریزش یا پاره شدن برگ‌ها و در  
نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و کم شدن مواد هیدروکربن  
خواهد شد.

ج) در مرحله ظهور شکوفه ها:

باعث ریزش گل‌های تلقیح شده و صدمات مکانیکی به  
تخمندان می گردد (ریزش غیر طبیعی)

د) مرحله میوه دهی:

باعث ریزش میوه های فندقی یا لکه دار شدن پوست میوه‌های  
رسیده و تولید زگیل‌های چوب پنبه ای بر روی پوست میوه  
می گردد.

### \* سرمای بهاره

منظور از عبارت سرما تنزل ناگهانی درجه حرارت در طبقات  
مختلف هوا به میزانی است که منجر به خسارت گردد. به  
هنگام سرما مقداری از آب پروتوپلاسم به بیرون کشیده شده  
و یخ می زند و چون ترمیم آب از دست داده شده در شرایط  
یخبندان به سرعت میسر نمی باشد، سلول در اثر بی آبی از بین  
می رود و قهوه ای رنگ می شود، که نشانه سرمازدگی در  
بافت گیاه می باشد.

\* خسارت سرما در مراحل رشد و نمو نبات به شرح ذیل می باشد :

(۱) مرحله متورم شدن جوانه ها:

در این حالت سرمای بهاره باعث قهوه ای یا سیاه شدن نسج زاینده جوانه های مرکب می شود که به دنبال آن کاهش عملکرد محصول را خواهد داشت. (درجه حرارت کشته در این مرحله ۴-۲/۵ درجه سانتیگراد زیر صفر به مدت ۶۰-۳۰ دقیقه می باشد)

(۲) زمان گرده افشانی :

سرما باعث عدم فعالیت زنبورهای انتقال دهنده ی پولن و کند شدن رشد لوله های پولن و وارد نشدن به موقع پولن به تخمدان می گردد که در نتیجه عدم تلقیح گل ها و ریزش غیرطبیعی گل های تلقیح نشده را در پی خواهد داشت. (درجه حرارت در این مرحله ۲-۱/۵ درجه سانتیگراد زیر صفر به مدت ۶۰-۳۰ دقیقه می باشد)

(۳) بعد از گرده افشانی و تشکیل میوه جوان:

در این مرحله نسوج ناحیه گوشتی تخمدان و دانه های تازه تشکیل یافته میوه در اثر سرمازدگی چروکیده یا قهوه ای و سپس سیاه می شود و این چنین میوه هایی که آوندها و دانه های آنها آسیب دیده دچار ریزش شده یا ریز و نارس و یا بدشکل روی درخت باقی می مانند.

(درجه حرارت کشته در این مرحله ۲-۱ درجه سانتی گراد زیر صفر به مدت ۶۰-۳۰ دقیقه می باشد.)

**\* باران های بی موقع و مداوم در اوایل فصل بهار:**  
بارندگی بی موقع و مداوم در دوران گلدهی موجب کم شدن  
فعالیت زنبورهای انتقال دهنده دانه گرده می گردد که یکی از  
عوامل عدم تلقیح و تقلیل باروری محسوب می شود و باریزش  
شکوفه و میوه تلقیح نشده همراه است.

### آیین نامه اجرایی بیمه باغات عناب

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول باغات عناب عبارتند از: سرما و یخبندان، تگرگ، طوفان، سیل، زلزله، گرما در زمان تلقیح.

#### \* سرما و یخبندان (زمستانه و بهاره)

منظور از سرما کاهش دما به حدود صفر درجه و چند درجه بالاتر می باشد. سرمای دیررس بهاره می تواند به اندامهای مختلف (گل، برگ، میوه، جوانه و شاخه) خسارت وارد نماید. منظور از یخبندان کاهش دما به صفر و چند درجه زیر صفر می باشد که منجر به انجماد آب درون سلولی، سیتوپلاسمی و بین سلولی و در نهایت مرگ سلول، به دلیل متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نتیجه قطع جریان مواد غذایی و انهدام بافت گیاه می گردد. بهترین میانگین دمایی برای رشد درختان ۲۸-۲۳ درجه سانتی گراد است و درختان عناب تا ۲۶- درجه سانتی گراد را تحمل می نمایند و در دماهای پایین تر از آن آسیب می بینند. بالای ۳۲ درجه سانتیگراد نیز خصوصاً در زمان گلدهی می تواند به آن آسیب برساند. علائم خسارت در مراحل مختلف رشد گیاه به شرح ذیل می باشد.

الف) مرحله متورم شدن جوانه ها :

بعد از خواب زمستانه درخت و گرم شدن هوا، جوانه ها ظاهر می شوند در صورت وقوع عامل سرما میزان خسارت وارده بستگی به مقدار رشد جوانه و میزان برودت هوا داشته و لذا طیف خسارت متفاوت است. در این حالت بافت جوانه تغییر رنگ داده و قهوه ای و سپس سیاه می گردد.

ب) مرحله تشکیل برگ ها :

سرما و یخبندان بر روی بافت برگ اثر منفی گذاشته و باعث مرگ آنها می شود. در این شرایط برگ با تغییر رنگ حالتی شبیه سوختگی پیدا می نماید. از سوی دیگر خشک شدن برگ ها باعث افت فتوسنتز و عملکرد می گردد.

ج) مرحله گل دهی و تلقیح:

اولین قسمتی که در گل بر اثر سرما صدمه می بیند تخمدانها هستند و سپس سایر قسمت ها دچار خسارت می گردند. تغییر رنگ به قهوه ای و در نهایت تیره شدن شبیه سوختگی و خشک شدن از علائم آن است. افت درجه حرارت و وقوع سرما در زمان تلقیح، سرعت جوانه زنی دانه گرده را کاهش می دهد. از طرفی با توجه به این که حشرات در گرده افشانی نقش مهمی دارند افت درجه حرارت باعث کاهش فعالیت آن ها شده و نهایتاً افت گرده افشانی و عملکرد را به همراه دارد.

د) مرحله تشکیل میوه جوان:

در این مرحله بافت گوشتی تخمدان و دانه های تازه تشکیل یافته میوه در اثر سرمازدگی چروکیده یا قهوه ای و سپس سیاه شده و باعث ریزش یا پوکی مغز می گردد و نهایتاً افت کمی محصول را به همراه دارد.

**تبصره ۱۵:** باید توجه داشت که زمان گلدهی عناب در استان خراسان جنوبی از اواخر فروردین ماه شروع می شود که وقوع سرما در این مرحله می تواند خسارت فراوانی را به بار بیاورد.

**تبصره ۲:** سرمای زمستان که باعث از بین رفتن خود درخت می شود که در این حالت کاهش دما به زیر ۲۶- سانتیگراد منجر به انجماد آب درون سلولی، سیتوپلاسمی و بین سلولی و

در نهایت مرگ سلول به دلیل متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و در نتیجه باعث قطع جریان مواد غذایی و انهدام بافت گیاه می‌گردد.

### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از دانه های متبلور آب به اندازه های مختلف که عمدتاً در بهار باریده و معمولاً همراه با طوفان می‌باشد. وقوع این عامل سبب وارد آمدن خسارت به اندام‌های درخت می‌شود. میزان خسارت تگرگ بستگی به اندازه، شکل، شدت و زمان ریزش داشته و اثرات آن در مراحل مختلف رشد و نمو گیاه متفاوت است.

الف) در مرحله متورم شدن جوانه ها:

بارش تگرگ در این مرحله منجر به مصدوم شدن جوانه ها و شکستن شاخه های حامل جوانه های گل می‌گردد.

ب) در مرحله ظهور شکوفه:

در این مرحله بارش تگرگ موجب ریزش گل ها و صدمات مکانیکی به شکوفه های تازه روئیده می‌گردد.

ج) در مرحله ظهور برگ ها:

در این بخش از تکامل گیاه وقوع تگرگ منجر به ریزش یا پاره شدن برگ ها شده و در نتیجه کاهش عمل فتوسنتز و عملکرد محصول را به دنبال خواهد داشت.

د) در مرحله رسیدن میوه:

بارش تگرگ در این مرحله سبب ریزش میوه های تشکیل یافته و افت کمی می‌گردد.

**تبصره:** فقط افت کمی تحت پوشش می باشد.

### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می‌گردد. همچنین در زمان تشکیل گل و میوه وزش طوفان باعث ریزش غیر طبیعی گل و میوه شده (قبل از رسیدگی کامل و خشک شدن میوه سبب خسارت می‌گردد) که منجر به افت عملکرد (کمی) محصول خواهد شد.

### \* زلزله

زلزله می‌تواند باعث ریشه کن شدن درخت و تخریب منابع، کانال ها و وسایل آبیاری شده و عدم امکان آبیاری باغات را در بر خواهد داشت. لذا از عوارض غیرمستقیم وقوع زلزله کاهش در میزان تولید می‌باشد.

### \* سیل

بروز سیل موجب شستن خاک، انتقال نمک، املاح و رسوب گذاری داخل باغ می‌شود. جاری شدن سیل همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش محصول را موجب می‌گردد.

لازم به ذکر است که ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که منجر به کند شدن فعالیت های ریشه به دلیل کمی اکسیژن شده و باعث تشکیل لایه جدا کننده در دم میوه و نهایتاً ریزش میوه می‌گردد. چنان چه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می‌گردد.

### \* گرما در زمان تلقیح

زمان گلدهی عناب در استان خراسان جنوبی از اواخر فروردین ماه (مناطق گرم و اواسط اردیبهشت در مناطق سرد) شروع می شود و این امر مصادف با شروع گرما در منطقه می باشد لذا افزایش دمای هوا به ۳۲ درجه سانتی گراد و بالاتر باعث خشک شدن دیواره دانه گرده شده و عمل تلقیح را با مشکل مواجه می سازد مناسب ترین دما برای انجام عمل تلقیح ۱۸-۲۳ درجه سانتی گراد می باشد.

- ارقام تحت پوشش شامل ارقام بذری و اصلاحی می باشد.

- باردهی اقتصادی از سال پنجم شروع می شود.

- با توجه به رقم و نوع کاشت (۴ در ۶) و یا (۴ در ۵)، بهترین تراکم ۵۰۰ - ۴۰۰ اصله در هکتار می باشد. اگر تراکم بیشتر یا کمتر باشد تأثیر در میزان تولید در واحد سطح مد نظر قرار گیرد.

- پوشش بیمه ای برای باغات عناب (از ابتدای آبان ماه هر سال یا از زمان اعلام تعرفه ها تا زمان برداشت حداکثر اواخر شهریور سال بعد).

- نسبت وزنی عناب تر به خشک ۵ - ۳/۵ کیلوگرم به ۱ می باشد (۵ کیلو پایه های بذری و ۳/۵ کیلو پایه های اصلاح شده و پاجوشی).

- پایان مهلت قانونی برای بیمه نمودن حداکثر تا پایان آذر ماه می باشد. (با توجه به تحت پوشش قرار گرفتن سرمای زمستانه در صورت وقوع سرما قبل از پایان مهلت قانونی باید عملیات بیمه گری متوقف شود).



نظر به این که متوسط عملکرد تولید استان ۲ تن می باشد لذا برای آزادی عمل بیشتر کشاورزان در انتخاب گزینه ها تعداد ۴ گزینه در نظر گرفته شده است.

تولید	۵۰۰ (کیلو)	۱ (تن)	۲ (تن)	۳ (تن)
سال	۵-۸	۸-۱۰	۱۰-۱۵	۱۵-۲۰

انتخاب گزینه ها برای بیمه کردن باغ (تعیین پتانسیل) می تواند بر اساس موقعیت، شرایط آب و هوایی، رعایت و یا عدم رعایت مسائل مدیریتی، نوع رقم و غیره متغیر باشد.

### آئین نامه اجرایی بیمه محصول زرشک

- خطرات تحت پوشش بیمه محصول زرشک عبارتند از:  
سرما و یخبندان، گرما و باد گرم، تگرگ، سیل، طوفان،  
زلزله.

#### \* سرما و یخبندان

منظور از سرما کاهش دما تا صفر درجه سانتیگراد و بیشتر از آن می باشد و منظور از یخبندان کاهش دما به صفر و کمتر می باشد. سرماهای دیررس بهاره در محصول زرشک می تواند به اندام های مختلف (گل، برگ و جوانه ها) خسارت وارد نماید. در مرحله ای که جوانه ها در روی شاخه ها تشکیل شده اند سرما موجب سیاه شدن سر جوانه ها شده و رشد متوقف گردیده و عملکرد محصول را کاهش می دهد. در مرحله گلدهی محصول زرشک که در اردیبهشت ماه می باشد سرمای دیررس بهاره موجب عقیم شدن گل ها و ریزش آنها می گردد.

سرما و یخبندان در فصل زمستان موجب یخ زدن آب درون محصول شده که نهایتاً به دلیل متلاشی شدن آوندهای آبکش و چوبی و با قطع جریان مواد غذایی موجب خشک شدن سرشاخه ها شده و عملکرد محصول سال بعد را کاهش می دهد.

سرمای زودرس پائیزه موجب خسارت به میوه محصول شده که یخ زدگی و ترک خوردن پوست میوه و له شدن محصول را باعث می گردد.

### \* تگرگ

تگرگ عبارت است از دانه های متبلور آب در اندازه های مختلف که عمدتاً در فصل بهار و معمولاً همراه با طوفان می باشد. تگرگ موجب خسارت به اندام های مختلف درختچه زرشک (تنه، شاخه، برگ، گل، جوانه و میوه) می شود. میزان خسارت بسته به اندازه تگرگ، شدت و مدت بارش در مراحل مختلف رشد گیاه متفاوت می باشد.

الف) مرحله ظهور برگ ها:

در این مرحله با برخورد دانه های تگرگ به برگ ها موجب ریزش و پاره شدن برگ ها شده و در نتیجه سطح برگ های باقیمانده در روی درخت کاهش یافته که این عمل باعث کاهش عمل فتوسنتز شده و عملکرد محصول را کاهش می دهد.

ب) مرحله گلدهی و تلقیح:

در این مرحله تگرگ موجب ریزش گل های تشکیل شده در روی درخت می گردد و تعداد میوه های تولید شده در روی خوشه ها کاهش یافته و در نهایت موجب کاهش عملکرد محصول زرشک می شود.

ج) مرحله تشکیل و رسیدن میوه ها:

در این مرحله تگرگ موجب ریزش میوه های تشکیل یافته در روی شاخه ها شده و عملکرد محصول را کاهش می دهد از طرفی برخورد دانه های تگرگ به محصول موجب صدمه و آسیب و له شدن میوه های تشکیل شده روی خوشه ها نیز می گردد.

### \* طوفان

وزش طوفان موجب شکستن شاخه ها و از بین رفتن اعضای بارده تشکیل شده بر روی شاخه صدمه دیده می گردد. در زمان گل و میوه دهی و رسیدن محصول باعث ریزش غیرطبیعی گل و میوه می شود که در هر حالت منجر به افت عملکرد محصول می شود.

### \* گرما و باد گرم (تف باد)

گرما و باد گرم یکی از عوامل اصلی در عدم تشکیل میوه در زمان گلدهی است که موجب عقیم شدن و ریزش گل شده و عملکرد محصول را کاهش می دهد. در مرحله ی تشکیل و رسیدن میوه نیز موجب ریزش و چروکیدگی میوه و افت عملکرد محصول می شود.

### \* سیل

بروز سیل موجب شسته شدن خاک، انتقال نمک و املاح و رسوب گذاری داخل باغ می شود. سیل همچنین باعث ایست آبی، خوابانیدن و کندن درخت خواهد شد که در نتیجه کاهش یا از بین رفتن محصول را موجب می گردد.

ایست آبی عبارت است از غرق شدن ریشه ها در آب که منجر به کند شدن فعالیت های ریشه به دلیل کمبود اکسیژن شده و باعث تشکیل لایه جدا کننده در دم میوه و نهایتاً ریزش میوه می گردد. چنانچه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر عدم آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود این مورد هم مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

### \* زلزله

زلزله می تواند باعث ریشه کن شدن درخت و تخریب منابع، کانال ها و وسایل آبیاری شده و عدم امکان آبیاری باغات را در بر خواهد داشت. لذا از عوارض غیرمستقیم وقوع زلزله کاهش در میزان تولید می باشد.

- مهلت انعقاد قرار داد از زمان اعلام تعرفه های بیمه تا حداکثر ۹/۳۰ برای انعقاد قرارداد بیمه می باشد.

-مدت زمان پوشش بیمه ای از تاریخ ۸/۲۰ تا ۸/۲۰ سال بعد (یکسال شمسی) می باشد.

### \* سن درختچه ها

حداقل سن باغات جهت بیمه ۵ سال بوده و درختچه های زرشک در ۳ گروه سنی (۵ تا ۷ سال)، (۸ تا ۱۱ سال) و (۱۲ سال و به بالا) قرار دارند که بسته به سال آور و کم آور میزان تولید آنها متفاوت می باشد.

لازم به ذکر است در صورتی که باغی در سال اول در یک گروه سنی و سال دوم آن در گروه بعدی قرار گیرد. مبنای دریافت حق بیمه و حداکثر تعهد بیمه گر گروه سنی کمتر می باشد.

ضمناً حداقل سطح جهت پوشش بیمه ای ۵۰۰ متر مربع می باشد.

### آئین نامه اجرایی بیمه محصول خرما

- خطرات تحت پوشش بیمه خرما عبارت است از: سیل، تگرگ، سرما، زلزله، باران های بی موقع، طوفان، وزش باد گرم به هنگام باز شدن گلها، رطوبت و حرارت مؤثر بر عارضه ترشیدگی.

#### \* سیل

منظور از خسارت سیل خسارتی است که موجب شستن خاک رسوب گذاری و انتقال نمک و املاح و مواد شیمیایی به داخل باغ و ایست آبی می شود. همچنین باعث خوابانیدن، کندن درخت خواهد شد که در نتیجه افت محصول را ایجاد می نماید.

ضمناً چنان چه جریان سیل منابع و وسایل و کانال های آبرسانی را از بین ببرد به طوری که در اثر آبیاری به موقع افت محصول ایجاد شود و یا خسارت کلی به درختان وارد گردد این مورد هم به مانند خطر سیل قلمداد می گردد.

#### \* طوفان

عبارت است از باد شدید که معمولاً با شن و گرد و خاک همراه است و موجب ریزش گل ها و از بین رفتن میوه و انداختن درخت می گردد.

#### \* تگرگ

با توجه به شدت و نحوه ی وقوع در مراحل مختلف رشد باعث ریختن گل ها، میوه و زخمی شدن آن می گردد و در اثر زخمی شدن باعث پوسیدگی و فاسد شدن محصول خواهد شد.

### \* باران های بی موقع

آن چنان بارانی است که در اثر وقوع آن در زمانی که میوه در حال رسیدن و یا برداشت باشد موجب ترش شدن و فاسد شدن آن می گردد و اگر این بارندگی در زمان تلقیح باشد موجب اختلال در عمل تلقیح گردیده و افت محصول را در بر خواهد داشت و چنان چه در اثر ریزش باران، رطوبت هوا (بسته به میزان بارندگی) افزایش یابد موجب ریزش میوه خواهد شد.

### \* سرما

تغییرات بی موقع درجه حرارت در زمستان که موجب باز شدن و ظهور اسپاتها (در اثر وقوع گرمای بی موقع) شده و متعاقب آن با بروز سرما موجب عدم تلقیح می گردد و لذا از رشد میوه جلوگیری و باعث ریزش محصول خواهد شد.

### \* زلزله

عاملی است که باعث رانش زمین و غیرقابل استفاده شدن منابع آب می گردد که در اثر آن آبیاری باغات امکان پذیر نبوده لذا افت محصول را بدنبال خواهد داشت.

### \* باد گرم

وزش بادهای گرم در مناطق خرما خیز در زمان باز شدن گل ها باعث خشکانیدن گل ها شده و خسارت نسبی وارد می نماید.

### \* رطوبت و حرارت مؤثر بر عارضه ترشیدگی

مدت قرارداد بیمه خرما از مقطع ظهور گل و از اول بهمن ماه هر سال تا پایان آذرماه سال بعد تعیین خواهد شد.

جدول تعیین واریته های هر منطقه و میزان تولید به کیلوگرم

استان یا منطقه	واریته ها	متوسط عملکرد هر واریته با ازای هر اصله	میانگین تولید هر اصله
استان بلوچستان سیستان و بلوچستان	مضافتی ربی سایر ارقام (شکر هلیله و ...)	۴۰ ۲۵ ۱۷/۵	۳۰
پوشهر	کبکاب زاهدی شکر بریم برحی گنتار خنیزی استعمران	۳۵ ۴۰ ۴۰ ۴۰ ۴۰ ۳۵ ۲۰ ۲۰	۳۰
هرمزگان	پیارم کریته مضافتی خنیزی شاهانی هلیلی		۴۰



۳۰	۷۰	مضافتی قصر (شهاداد) پر کو عبدالهی هفتاد گزی پیارم کروت	کرمان
۳۰	۵۰ ۲۵ ۴۰ ۲۰	شاهانی کبکاب قصب سایر ارقام	فارس
۳۰	۳۰ ۵۰ ۵۰	مضافتی کلوته مرداسنگ سایر ارقام	منطقه جیرفت و کهنوج
۳۰		استعمران کبکاب سایر ارقام	خوزستان

جدول زمانبندی انعقاد قرارداد و حداقل سن تحت پوشش بیمه باغات

نوع محصول	مدت قرارداد بیمه	پایان مهلت انعقاد قرارداد	حداقل سن تحت پوشش
سیب درختی	۹/۱ لغایت ۸/۳۰ سال بعد	۹/۳۰	بذری ۸ سال مالینگ ۳ سال
زرد آلو	۹/۱ لغایت ۶/۱۵ سال بعد	۱۰/۳۰	۶ سال
هلو - شلیل - شفتالو	۸/۱ لغایت ۷/۳۰ سال بعد	۱۰/۳۰	۴ سال
انگور	۸/۱ لغایت ۷/۳۰ سال بعد	۹/۳۰	۴ سال
بادام	۷/۱ لغایت ۶/۳۰ سال بعد	۱۰/۳۰	۸ سال
پسته	۸/۱۵ لغایت ۸/۱۵ سال بعد	۹/۱۵	۱۰ سال
گردو	۸/۱۵ لغایت ۸/۱۵ سال بعد	۱۰/۳۰	۱۰ سال
انار	۸/۱ لغایت ۷/۳۰ سال بعد	۱۰/۱۵	۵ سال
زیتون	۱۰/۱۵ لغایت ۱۰/۱۵ سال بعد	۱۰/۱۵	۶ سال
عناب	۷/۱ لغایت ۹/۳۰ سال بعد	۹/۳۰	۵ سال
خرما	۱۱/۱ لغایت ۹/۳۰ سال بعد	۲/۳۱	۸ سال
زرشک	۸/۲۰ لغایت ۸/۲۰ سال بعد	۹/۳۰	۵ سال

### خلاصه شرایط بیمه مراتع

- مورد بیمه: «تولید علوفه مراتعی که دارای طرح مصوب مرتعداری می باشند، اعم از ییلاقی و قشلاقی و میان بند»
- خطرات تحت پوشش: سیل، تگرگ و خشکسالی
- مدت قرارداد: از تاریخ صدور بیمه نامه، شروع و حداکثر تا تاریخ آغاز فصل چرای بعدی ادامه خواهد داشت به شرطی که میانگین تولید مرتع قبل از ورود دام به مرتع تعیین شده باشد (حداکثر به مدت یکسال شمسی)
- زمان انعقاد قرارداد: مراتع ییلاقی حداکثر تا پایان شهریور و مراتع قشلاقی حداکثر تا پایان اسفند ماه هر سال.
- خلاصه شرایط بیمه عملیات اصلاحی مراتع
- ۱- مورد بیمه: مراتعی که دارای طرح مصوب مرتعداری بوده و در آنها عملیات اصلاحی انجام می گیرد.
- ۲- خطرات تحت پوشش: سیل، تگرگ و خشکسالی
- ۳- مدت قرارداد: از تاریخ اجرای عملیات و صدور بیمه نامه، شروع و حداکثر تا شروع فصل بهره برداری از عملیات اصلاحی به شرطی که از یکسال شمسی تجاوز ننماید.
- خلاصه شرایط بیمه سرمایه گذاری مردمی در بخش عملیات بیولوژیک آبخیزداری
- ۱- مورد بیمه: عبارتست از سرمایه گذاری مردمی در بخش عملیات بیولوژیک در طرحهای آبخیزداری شامل بذرکاری کپه کاری و نهال کاری
- ۲- خطرات تحت پوشش: سیل، تگرگ، خشکسالی، سرما و یخبندان، رانش، طوفان و زلزله

۳- مدت قرارداد: حداکثر یکسال شمسی است که در مورد نهالکاری های یکساله پس از غرس نهال و برای نهالکاری ۲ تا ۵ ساله از زمان عقد قرارداد خواهد بود.

جدول زمان بندی بیمه منابع طبیعی

نوع بیمه منابع طبیعی	حداکثر مهلت انعقاد قرارداد
مراتع ییلاقی	پایان شهریور ماه
مراتع قشلاقی	پایان اسفند ماه
عملیات اصلاحی مراتع	بدون محدودیت زمانی
عملیات بیولوژیک آبخیزداری	بدون محدودیت زمانی

## دستور العمل اجرایی قانون بیمه اجباری جوجه های

### یکروزه تولیدی

**ماده ۱-** در اجرای قانون الحاق یک تبصره به قانون بیمه کشاورزی مصوب ۸۴/۴/۵ مجلس شورای اسلامی دستور العمل اجرایی قانون بیمه اجباری جوجه های یکروزه تولیدی بشرح زیر می باشد:

**ماده ۲-** بیمه گر: صندوق بیمه کشاورزی می باشد که مطابق قانون بیمه کشاورزی مصوب ۶۲/۳/۱ و اساسنامه قانونی خود مصوب ۶۳/۳/۵ و همچنین تبصره فوق الذکر مصوب مجلس شورای اسلامی اقدام می نماید و اختصاراً صندوق نامیده می شود.

**ماده ۳-** تولید کنندگان جوجه یکروزه مکلفند به نمایندگی از صندوق نسبت به عقد قرار داد بیمه جوجه های یکروزه تولیدی خود اقدام و بیمه نامه را صادر نمایند .

**تبصره :** شکل های تولیدی مرتبط به منظور ساماندهی مناسب ، می توانند به عنوان نماینده تولید کنندگان جوجه یکروزه نسبت به عقد قرارداد کارگزاری و صدور بیمه نامه اقدام نمایند .

**ماده ۴-** بیمه گذار : شخصیت حقیقی یا حقوقی است که دارای مزرعه پرورش و نگهداری طیور بوده و جوجه های مورد نیاز خود را از تولید کنندگان طیور به صورت بیمه شده خریداری نموده و دارای بیمه نامه معتبر می باشد .

**ماده ۵-** مورد بیمه : عبارتست از جوجه های یکروزه گوشتی ، تخم گذار تجارتي ، انواع مادر ، اجداد و لاین .

**ماده ۶-** محدوده پوشش بیمه‌ای عبارتست از سالن هایی از مزارع مختلف مرغداری که طیور مورد بیمه در آنها نگهداری می شود و در تملک و یا در اختیار بیمه گذار می باشد .

**ماده ۷-** حق بیمه : عبارتست از مبلغی مرکب از سهم بیمه گذار و سهم دولت که در قبال انعقاد قرارداد به بیمه گر پرداخت می گردد .

**ماده ۸-** غرامت : عبارتست از مبلغی که بابت جبران خسارت وارده بر اثر عوامل خطر تحت پوشش بیمه از سوی بیمه گر به بیمه گذار پرداخت می گردد .

**ماده ۹-** خطرات تحت پوشش : خسارات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث قهری از قبیل سیل ، طوفان ، صاعقه ، زلزله و آتش سوزی غیر عمدی (بنا به تشخیص سازمان آتش نشانی) و امراض نیوکاسل ، برونشیت ، آنفلوانزا ، مارک ، مایکوپلاسموز ، سالمونلوز ، لوکوز، گامبورو ، پاستورلوز لارینگوترانکیت ، کوکسیدیوز و همچنین خسارات ناشی از حذف کانون آلوده در اثر بیماری های شناخته شده و یا ناشناخته .

استثنائات : تلفات در حد متعارف (که میزان آن به طور سالیانه بر اساس مصوبات بیمه گر مشخص می گردد ) ، سرقت ، اختلافات محلی ، توقیف و مصادره ، شورش و بلوا ، جنگ و تلفات حین حمل و نقل .

**تبصره ۱:** زمانیکه بیماری کلی باسیلوز و CRD به صورت کمپلکس در گله ظاهر شوند ، تلفات ناشی از کلی باسیلوز نیز تحت پوشش بیمه قرار دارد .

**تبصره ۲ :** تعریف کانون آلوده : کانون آلوده به واحد پرورش انواع طیور اطلاق می شود که در اثر ابتلا به امراض واگیردار حیوانی عمومی یا قرنطینه ای ، آلودگی و تلفات شدید و یا غیر عادی داشته و رسماً توسط سازمان دامپزشکی اعلام می گردد.

**تبصره ۳ :** مرجع تشخیص کانون آلوده و همچنین حذف کانون آلوده سازمان دامپزشکی می باشد .

**ماده ۱۰ -** مدت قرارداد بیمه : برای انواع مختلف طیور بشرح جدول زیر می باشد :

جمع	نوع طیور (جوجه یکروزه)
از یکروزگی تا پایان ۶۵ هفتگی	لاین ، اجداد و مادر گوشتی
از یکروزگی تا پایان ۶۸ هفتگی	لاین ، اجداد و مادر تخمگذار
از یکروزگی تا پایان ۸۰ هفتگی	تخمگذار تجارتنی
از یکروزگی تا پایان ۴۸ روزگی	نیمچه گوشتی

**تبصره ۵ :** سن یکروزگی جوجه بر اساس تاریخ هیچ مندرج در گواهی بهداشتی منظور می گردد.

**ماده ۱۱ -** در صد خسارت و تلفات متعارف : عبارتست از تعداد طیور تلف شده که در شرایط عادی اتفاق می افتد و درصد آن بشرح مندرج در جداول محاسبه غرامت هر یک از انواع طیور می باشد.

**تبصره ۵:** در صورتیکه واحد مرغداری کانون بیماری تشخیص داده شد و منجر به حذف گله گردید، تلفات متعارف در محاسبات لحاظ نخواهد شد.

**ماده ۱۲-** تعهدات بیمه گذار:

۱-۱۲) کلیه خریداران جوجه های یکروزه ، جوجه های سالم را به همراه بیمه نامه و گواهی بهداشتی تهیه خواهند نمود .

۲-۱۲) کلیه خریداران جوجه های یکروزه موظفند جوجه های خریداری شده را در سالن های مجاز و با اعمال مدیریت صحیح پرورش دهند .

۳-۱۲) واحدهای پرورش دهنده طیور موظفند که حق بیمه سهم بیمه گذار بابت جوجه های خریداری شده را همزمان با صدور بیمه نامه به تولید کنندگان پرداخت نمایند .

۴-۱۲) بیمه گذار در صورت بروز تلفات ناشی از خطرات مشمول بیمه نامه ، موظف است مراتب را حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت از زمان وقوع تلفات همزمان به سازمان دامپزشکی و بانک کشاورزی ، بطورکتبی اعلام نموده تا مورد بررسی قرار گیرد

**تبصره ۵:** در روزهای تعطیل اعلام کتبی به یکی از مراجع فوق الذکر کافی است.

۵-۱۲) بیمه گذارانی که واحد آنان از سوی سازمان دامپزشکی به عنوان کانون آلوده اعلام می گردد موظفند کلیه همکاری های لازم در جهت حذف کانون با سازمان مذکور به عمل آورند .

۶-۱۲) در مورد گله های تخمگذار در صورتیکه بیمه گذار قصد انتقال بیمه نامه خود را قبل از اتمام مدت اعتبار بیمه نامه به



شخص یا اشخاص ثالث داشته باشد ، موظف است به نزدیکترین شعبه بانک کشاورزی مراجعه تا نسبت به اصلاح بیمه نامه قبلی اصلی و عنداللزوم صدور بیمه نامه‌های متمم به نفع اشخاص ذینفع برابر مقررات اقدام گردد .

۷-۱۲) بیمه‌گذار بایستی کلیه اقدامات لازم را به منظور پیشگیری و مراقبت‌های بهداشتی ، به موقع انجام دهد به همین منظور چنانچه به تشخیص بیمه‌گر در زمان ارزیابی خسارت ، وضعیت موجود واحد مرغداری مغایر با شرایط ذیل باشد طبق ضوابط و دستورالعمل‌های بیمه‌گر بابت عدم رعایت هر یک از موارد ذیل ، درصدی از مبلغ غرامت کسر خواهد شد :

الف - واحد مرغداری دارای حصار ، حوضچه ضد عفونی ، دوش و سرویس بهداشتی ، کوره لاشه سوز یا چاه تلفات ، عایق مناسب سالن ، منبع ذخیره سوخت ، انباردان مستقل و متناسب با نیاز و پارکینگ در خارج از واحد بوده و پرسنل واحد دارای لباس کار مناسب باشند .

ب- آب مصرفی در واحد از کمیت و کیفیت فیزیکی ، شیمیایی و وضعیت بهداشتی مناسبی برخوردار باشد .

ج- واحد دارای سیستم برق اضطراری ، وسائط اطفای حریق متناسب با ظرفیت سالن‌ها باشد .

د- واحد دارای تجهیزات ضد عفونی ، سمپاش و شستشوی متناسب با ظرفیت باشد .

ه - سالن و انباردان نسبت به ورود پرندگان و جوندگان غیر قابل نفوذ باشد .

و- واحد دارای سیستم‌های تهویه ، تامین حرارت و سیستم خنک کننده مناسب باشد .

ز- افزایش تراکم در واحد حداکثر تا ۱۰ درصد ظرفیت مجاز سالن یا سالن‌ها باشد.

ح- اجزا تشکیل دهنده دان سالم، عاری از کپک، ناخالصی و هرگونه آلودگی بوده و کلیه احتیاجات غذایی طیور را از نظر کمی و کیفی تامین نماید.

ط- در برنامه واکسیناسیون انجام شده توسط واحد بایستی منطبق با الگوی برنامه پیشنهادی اداره کل دامپزشکی در منطقه یا مورد تایید ادارات ذیربط باشد.

ی- از نگهداری پرندگان زینتی یا سایر ماکیان در واحد خودداری شود.

ک- واحد دارای کارت ثبت مشخصات حاوی تعداد جوجه‌ریزی، تاریخ جوجه‌ریزی، تلفات روزانه، واکسیناسیون دارو و دان مصرفی باشد.

ل- در صورتیکه بیمه‌گذار دارای واحدهای مرغداری متعدد در یک محل باشد رعایت ضوابط و دستورالعمل‌های سازمان دامپزشکی الزامی می‌باشد.

م- اختلاف سن جوجه‌های پرورشی (چندسنی) در واحدهای تک سنی نیمچه گوشتی بیشتر از ۱۰ روز نباشد.

ن- جوجه‌های وارده به سالن MG منفی باشد و در صورت مثبت بودن MG از غرامت متعلقه ۲۰ درصد کسر خواهد شد  
ص- بیمه‌گذار قبل از جوجه‌ریزی کلیه موارد بهداشتی را حسب نظر واحدهای سازمان دامپزشکی منطقه رعایت نموده باشد.

**تبصره ۵:** مجموع کسورات فوق الذکر به استثنای موضوع عدم واکسیناسیون (۱۰۰٪) نباید از ۵۰٪ غرامت تجاوز نماید.

۸- ۱۲) در صورت فوت بیمه‌گذار و انجام تعهدات به طور کامل، قرارداد بیمه به نفع وراث قانونی به اعتبار خودباقی خواهد ماند.

**ماده ۱۳- تعهدات بیمه‌گر:**

۱- ۱۳) صندوق هر ساله بیمه‌نامه‌های مربوطه را تهیه و به تعداد کافی چاپ و تکثیر و از طریق شعب بانک کشاورزی در سراسر کشور در اختیار تولید کنندگان طیور یا نمایندگان قانونی آنان قرار می‌دهد.

۲- ۱۳) صندوق به محض اطلاع از وقوع خسارت و حداکثر به مدت ۲۴ ساعت با رعایت اصول بهداشتی و قرنطینه‌ای از مورد بیمه بازدید و گزارش لازم را ارائه می‌نماید و سپس طبق ضوابط و مقررات غرامت بیمه‌گذار را محاسبه و پرداخت نماید (حداکثر پس از یکماه از خاتمه دوره بیماری و یا حذف کانون).

**ماده ۱۴- اقدامات سازمان دامپزشکی:**

۱- ۱۴) پس از اعلام وقوع تلفات از سوی بیمه‌گذار، سازمان دامپزشکی در اسرع وقت نسبت به بازدید و بررسی علت تلفات اقدام و نتیجه بررسی را به بانک کشاورزی اعلام نماید.

۲- ۱۴) در صورتیکه سازمان دامپزشکی پس از ارائه برنامه‌های بهداشتی، واکسیناسیون و ارائه گواهی‌های لازم درخصوص سلامت جوجه‌های عرضه شده و نظارت همه جانبه به واحدهای تولید کننده جوجه یکروزه، واحد یا واحدهای مرغداری را مشمول کانون آلوده تشخیص دهد، ضمن اعلام موضوع به بانک کشاورزی نسبت به انجام اقدامات قرنطینه‌ای، پیشگیرانه و نهایتاً معدوم سازی اقدام می‌نماید.

**ماده ۱۵-** اقدامات معاونت امور دام:

۱-۱۵) معاونت امور دام نظارت همه جانبه مبنی بر اعمال برنامه‌های مدیریتی و استانداردهای پرورشی در واحدهای پرورش طیور را برعهده خواهد داشت.

۲-۱۵) معاونت امور دام نسبت به تعیین تکلیف واحدهای دارای کد و کارت شناسایی اقدام خواهد نمود.

۳-۱۵) تا تعیین تکلیف واحدهای فاقد پروانه بهره برداری، موضوع پرداخت غرامت احتمالی به اینگونه واحدها براساس نظر کمیسیون ویژه استان خواهد بود.

**ماده ۱۶-** اقدامات تولیدکنندگان جوجه یکروزه

۱-۱۶) تولیدکنندگان یک نفر پرسنل آموزش دیده را در محل جوجه کشی جهت عقد قرارداد بیمه مستقر می نمایند.

۲-۱۶) فروش کلیه جوجه های یکروزه تولیدی سالم و عاری از هر گونه بیماری در محل کارخانه جوجه کشی همراه با بیمه نامه و گواهی بهداشتی

۳-۱۶) تولیدکنندگان جوجه یکروزه یا نمایندگان قانونی آنان در پایان هر هفته بیمه نامه های صادره به همراه ضامن مربوط و حق بیمه واریزی سهم بیمه گذار را به شعبه بانک کشاورزی تحویل می نماید.

(در صورتیکه آخر هفته با تعطیلی مصادف گردد اولین روز کاری در هفته بعد ملاک عمل خواهد بود).

**ماده ۱۷-** بیمه نامه هایی که بدون پرداخت حق بیمه از سوی تولیدکننده صادر شده باشد، فاقد اعتبار بوده و صندوق مسئولیتی در پرداخت غرامت نخواهد داشت.

**ماده ۱۸۵-۱** - در صورتیکه بیمه گذار به هر دلیل به غرامت محاسبه شده و یا نحوه ارزیابی خسارت معترض باشد ، موظف است ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ ، اعتراض کتبی خود را به همان شعبه بانک کشاورزی تسلیم نماید. در این صورت موضوع جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم نهایی حداکثر ظرف مدت یکماه از تاریخ درخواست در کمیسیون ویژه مطرح شده و نظر کمیسیون مذکور برای بیمه گر، بیمه گذار و صادرکننده بیمه نامه قطعی و لازم الاجراء خواهد بود.

**تبصره ۱:** کمیسیون ویژه متشکل از نمایندگان معاونت امور دام استان ، اداره کل دامپزشکی استان ، مدیریت شعب بانک کشاورزی در استان ، صندوق بیمه کشاورزی و تشکل صنفی مربوطه در استان ( حسب مورد اجداد ، مادرتخمگذار و یا گوشتی) می باشد مسئولیت کمیسیون به عهده معاون امور دام سازمان جهاد کشاورزی استان می باشد و دبیرخانه آن در مدیریت بانک کشاورزی استان مستقر خواهد بود.

**تبصره ۲:** اعضای کمیسیون در مواقع لازم می توانند بصورت جداگانه نیز گزارشات احتمالی خود را به صندوق بیمه ارائه نمایند .

**ماده ۱۹۵-۱** - در صورتیکه بیمه گذار (ذینفع) در خصوص مورد بیمه ، خطرات ، تعداد تلفات و نظایر آن به منظور دریافت غرامت بیشتر از اظهار مطلبی خودداری و یا اظهارات خلاف واقع نموده باشد، مستحق دریافت هیچگونه غرامتی نمی باشد و حق بیمه دریافتی نیز مسترد نخواهد شد و در صورت اعتراض موضوع در کمیسیون ویژه مطرح و تصمیم لازم اتخاذ خواهد شد .

**ماده ۲۰-** در صورتیکه مشخصات بیمه‌گذار (ذینفع) یا مورد بیمه و یا هر موضوع دیگر در نسخه‌های مختلف بیمه‌نامه با هم مغایرت داشته باشد، بیمه‌نامه بدون اعتبار بوده و مسئولیت خسارت وارده به بیمه‌گذار (ذینفع) بر عهده صادرکننده بیمه‌نامه می‌باشد.

**ماده ۲۱-** پرداخت غرامت صرفاً در قبال ارائه نسخه اصلی (نسخه مخصوص بیمه‌گذار یا ذینفع) یا المثنی معتبر امکان‌پذیر می‌باشد و بیمه‌گر مسئولیتی برای پرداخت غرامت در قبال سایر نسخ و یا تصویر بیمه‌نامه اصلی را نخواهد داشت.

**ماده ۲۲-** با اطلاع از بروز خسارت لازمست نماینده شعبه سریعاً از مورد خسارت بازدید نموده و بروز بیماری یا حادثه را بصورت دورنگار به اطلاع ستاد صندوق رسانده و پس از ارائه گزارش لازم توسط نماینده دامپزشکی فرم گزارش خسارت و برآورد غرامت بیمه‌طیور و ضمیمه آن را تکمیل نمایند. در هنگام تکمیل فرم گزارش خسارت، تاریخ وقوع حادثه یا بیماری، نوع بیماری، تاریخ بازدیدهای به عمل آمده و نوع درمان انجام شده توسط دامپزشک فارم بایستی دقیقاً ذکر شود به هنگام بروز خسارت، فرمول ترکیب جیره و برنامه واکسیناسیون واحد و الگوی منطقه و سایر عوامل مدیریتی مرتبط با بروز بیماری بایستی حتماً مورد بررسی کاملاً قرار گرفته و منطبق با ضوابط صندوق تشخیص داده شود.

**تبصره:** در صورت عدم تطابق الگوی برنامه پیشنهادی واکسیناسیون در منطقه و بروز خسارت به دلیل عدم استفاده از واکسن به هر دلیلی، لازمست گواهی شبکه یا اداره کل

دامپزشکی مبنی بر عدم لزوم اجرای آن ، همراه با فرم گزارش خسارت به ستاد صندوق بیمه ارسال شود .

**ماده ۲۳-** پس از تکمیل فرم گزارش خسارت و ضمیمه آن که نام ، نام خانوادگی و امضای بررسی کننده یا بررسی کنندگان خسارت به طور وضوح درج گردیده است ، یک نسخه از مدارک زیر در شعبه نگهداری شده و نسخ دیگر به همراه فرم گزارش خسارت به مدیریت و صندوق ارسال می شود. گواهی شبکه یا اداره دامپزشکی مبنی بر تأیید یا عدم تأیید نوع بیماری به طور مشخص ، نتایج آزمایشی مبنی بر اثبات وجود بیماری در صورت لزوم ، برنامه واکسیناسیون اعمال شده ، آمار ثبت تلفات روزانه که توسط کارشناس یا دامپزشک مورد بازدید شمارش و نظارت دقیق واقع شده ، فرم کمیسیون پرداخت غرامت ، کپی گواهی بهداشتی جوجه یکروزه و کپی بیمه نامه .

**تبصره :** جهت اخذ مجوز به پرداخت غرامت بالای سقف تعیین شده برای استان ، کپی مدارک فوق الذکر در ماده ۲۲ به همراه فرم گزارش خسارت از طریق دورنگار به ستاد صندوق ارسال شود .

**ماده ۲۴-** غرامت پرداختی براساس جداول ضمیمه و بشرح ذیل قابل محاسبه می باشد :

۱- درمقابل تلفات : براساس جداول تلفات و به شرح ذیل محاسبه می گردد.

الف- دوران پرورش :

غرامت متعلقه ( ریال ) =

مبلغ غرامت هر قطعه در شروع دوره بیماری + مبلغ غرامت هر قطعه در پایان دوره بیماری

× تعداد تلفات مشمول غرامت

ب- دوران تولید : طبق جدول غرامت هفتگی در نظر گرفته می شود .

غرامت هر قطعه در هر هفته  $\times$  تعداد تلفات مشمول غرامت (قطعه) = غرامت متعلقه (ریال)

۲- در مقابل حذف کانون بیماری : چنانچه واحد مرغداری توسط سازمان دامپزشکی مشمول حذف کانون آلوده تشخیص داده شود غرامت بابت تلفات شمارش شده تا روز اعلام و اعمال قرنطینه واحد توسط سازمان دامپزشکی بر اساس جداول مصوب تلفات و بشرح بند ۱ ماده ۲۴ محاسبه خواهد شد .

ملاک محاسبه سن جهت پرداخت غرامت طیور معدومی صرفاً بر مبنای روز تشخیص کانون و اعلام رسمی سازمان دامپزشکی به صندوق بیمه خواهد بود.

**تبصره ۱:** در صورتیکه اعمال قرنطینه در یک واحد مرغداری منجر به حذف کانون آلوده به بیماری گردد ، تعداد تلفات از روز قرنطینه و همچنین تعداد طیور زنده معدوم شده بایستی دقیقاً شمارش گردیده و مجموعاً این تعداد در صورتجلسه معدوم سازی بعنوان طیور معدومی لحاظ گردد.

**تبصره ۲:** چنانچه یک واحد مرغداری پس از اعمال قرنطینه توسط سازمان دامپزشکی در طول مدت قرارداد بیمه‌ای مندرج در بیمه نامه مشمول حذف کانون آلوده گردد ، بطوریکه در روز تشخیص و اعلام رسمی سازمان دامپزشکی کشور جهت معدوم سازی مدت قرارداد بیمه به پایان رسیده باشد ، ملاک محاسبه سن جهت پرداخت غرامت طیور معدومی ، بر مبنای روز اعمال قرنطینه واحد خواهد بود.



**تبصره ۳ :** مسئولیت صحت آمار مندرج در صورتجلسه معدوم سازی و عدم وجود هرگونه مغایرت با تعداد طیور بیمه شده به عهده کارگزار ارزیاب خسارت می باشد .

**تبصره ۴ :** در هنگام عملیات معدوم سازی حضور نماینده شعبه یا مدیریت شعب بانک در استان به همراه کارگزار ارزیاب خسارت در واحد مرغداری و امضاء صورتجلسه تنظیمی الزامی است .

**ماده ۲۵-** در هنگام محاسبه گرامت سالن‌های مختلف در یک فارم در روزهای متفاوتی درگیر بیماری یا حادثه می شوند بایستی مبلغ گرامت و تلفات متعارف نیز برای همان سالن در همان روز با توجه به تعداد اولیه جوجه ریزی در سالن محاسبه شود و برای محاسبه تعداد تلفات متعارف لازمست تعداد اولیه جوجه بیمه شده در سالن را در درصد تلفات متعارف طبق جداول مربوطه ضرب نمود . لذا با توجه به متفاوت بودن زمان درگیری ، زمان بروز حادثه نیز متفاوت است .

**ماده ۲۶-** گزارش‌های خسارت ، یک روز مشخص از هفته در جلسه کمیسیون پرداخت گرامت که در شعبه تشکیل خواهد شد ، بررسی و تأیید می‌گردد لذا لازمست که حد نصاب‌های شعبه و مدیریت دقیقاً رعایت شود.

**ماده ۲۷-** کمیسیون پرداخت گرامت نظر خود را به رئیس شعبه اعلام و پس از تأیید ، گرامت پرداخت می‌شود .

**ماده ۲۸-** در پایان ماه گزارش کاملی از موارد بیمه شده و خسارت پرداخت شده شعبه به مدیریت استان و به صندوق ارسال می‌گردد.

**ماده ۲۹-** مدیر گروه خدمات بیمه‌ای در تمام مدت و در کلیه مراحل بیمه ، بررسی خسارت و پرداخت غرامت در سطح استان نظارت تمام و کمال را خواهد داشت .

**ماده ۳۰-** مدیر گروه خدمات بیمه‌ای هر ماهه به نوبه خود نتایج اقدامات نظارت و کنترل های خود را بایستی به صندوق بیمه ارائه نماید .

## روش اجرای بیمه زنبور عسل

در اجرای عملیات بیمه زنبور عسل رعایت موارد زیر الزامیست:

۱- اخذ تقاضای کتبی بیمه‌گذار به منظور بررسی امکان بیمه‌پذیری با توجه به ضوابط و مقررات بیمه زنبور عسل و بازدید از زنبورستان.

**تبصره:** داشتن دفترچه زنبورداری الزامیست.

۲- بازدید و اطمینان از صحت و سلامت کلنی‌ها توسط نماینده صندوق و اخذ و ارائه گواهی سلامت کلنی‌ها از اداره کل دامپزشکی منطقه توسط بیمه‌گذار در زمان انعقاد قرارداد و تمدید آن.

۳- بیمه‌گر پس از اطمینان از سلامت کلنی‌ها بایستی نسبت به الصاق برچسب کندوی زنبور عسل به بدنه کندو جهت شناسایی کندوها و دریافت حق بیمه سهم بیمه‌گذار با توجه به نوع گزینه و تنظیم بیمه نامه اقدام نموده و از ارائه برچسب به بیمه‌گذار خوداری نماید. (قید شماره برچسبها در لیست ضمیمه و تاریخ فیش در بیمه نامه الزامیست) در غیر اینصورت و تخلف مسئول عواقب آن خواهد بود.

۴- مورد بیمه شامل کندوهای مدرن (لانگستروت و دادانت) می‌شود و از بیمه کندوهای بومی (سبدی و...) و غیر استاندارد باید خوداری نمود.

۵- شرایط بیمه هر یک از گزینه‌ها:

الف- گزینه ۱ و ۲- برای کلیه زنبورداران با رعایت ضوابط و مقررات طرح بیمه زنبور عسل مجاز می‌باشد.

گزینه ۳ و ۴- زنبورداران خبره و حرفه‌ای شناخته شده استانی و کشور (با ارائه معرفی نامه از معاونت امور دام).

**تبصره ۵:** بیمه‌گذارانی که طی دوره‌های بیمه‌ای گذشته مکرراً دچار خسارت گردیده‌اند مجاز به انتخاب گزینه ۳ و ۴ نمی‌باشند.

۶- بیمه‌کننده‌ها بایستی در فصولی از سال که زنبورداران عسل در حال فعالیت می‌باشد (در صورت مساعد بودن شرایط جوی بیش از ۱۴ درجه سانتیگراد) صورت گیرد. بنابراین در استانها و مناطق سردسیر که امکان بازکردن درب کندوها بررسی جمعیت و سلامت کلنی امکانپذیر نبوده و یا کندوها در انبار نگهداری می‌شوند، بایستی نسبت به بیمه اقدام نمود. ۱-۶) ترجیحاً از نیمه دوم شهریور تا نیمه اول آبان ماه (بستگی به شرایط جوی منطقه) که مصادف با آمارگیری کندوها می‌باشد با هماهنگی معاونت امور دام و اتحادیه زنبورداران نسبت به بیمه اقدام شود.

۷- کارشناس شعبه موظف است تاریخ کوچ به ییلاق و قشلاق حوزه عمل شعبه خود را از معاونت امور دام استعلام نموده و در زمان تنظیم بیمه نامه تاریخ کوچ مشخص و اعلام تاریخ کوچ توسط زنبوردار قابل قبول نمی‌باشد. زنبوردار بایستی بر اساس تاریخ کوچ قید شده در متن بیمه‌نامه نسبت به کوچ کندوها اقدام نماید. چنانچه به هر دلیلی بیمه‌گذار اقدام به کوچ ننماید و کلنی بر اثر سرمای زمستانه یا خشکسالی دچار خسارت گردد، از نظر صندوق خسارت وارده مدیریتی بوده و هیچگونه غرامتی قابل پرداخت نمی‌باشد زیرا در صورتیکه کندو از لحاظ جمعیت قوی و آذوقه مناسب زمستانی داشته

باشد می‌تواند دماهای خیلی پایین‌تر از صفر درجه را نیز تحمل نماید و کارشناس بررسی‌کننده خسارت باید در نظر داشته باشد منظور از سرمای ناگهانی افت شدید دمائی در زمان فعالیت کلنی که معمولاً در اوایل بهار اتفاق می‌افتد، می‌باشد که تحت پوشش بیمه بوده و اخذ و تأیید آمار هواشناسی در این خصوص الزامیست.

۸- فعالیت‌های زنبورداری در مناطق مختلف کشور بشرح زیر می‌باشد:

- منطقه گرمسیر (قشلاق): فصل زمستانی گذرانی و زنبور سازی بوده که از اوایل آبان ماه شروع و تا اواخر اردیبهشت ماه ادامه دارد.

- منطقه معتدل: فصل فعالیت کندو و بخصوص ملکه برای ازدیاد جمعیت (تکثیر کلنی) بود که از اوایل فروردین شروع و تا اواخر خرداد ماه ادامه دارد.

- منطقه سردسیر (بیلاق): فصل جمع‌آوری شهد و تولید عسل که از اوایل خردادماه تا اواخر مهرماه ادامه دارد.

**تذکره:** تاریخ‌های فوق، با توجه به شرایط اقلیمی مناطق ممکن است چندروز اختلاف داشته باشد.

۹- درج آدرس دقیق محل زنبورستان و شماره تلفن در بیمه‌نامه ضروری می‌باشد.

۱۰- اعلام خسارت و تقاضای بررسی خسارت می‌بایست کتباً توسط بیمه‌گذار یا نماینده قانونی وی به شعبه محل وقوع خسارت ارائه گردد.

- ۱۱- تقاضای بررسی خسارت می بایست در دفتر شعبه ثبت و هر چه سریعتر کارشناس بررسی کننده خسارت قبل از محو آثار خسارت به محل وقوع حادثه اعزام گردد.
- ۱۲- در خصوص خسارت خشکسالی می بایست:
- الف- بروز خشکسالی در منطقه توسط ستاد حوادث غیر مترقبه استان تأیید گردد.
- ب- اخذ بارندگی های ۱۰ ساله سازمان هواشناسی و محاسبه میانگین بارندگی های ده سال گذشته منطقه .
- ج- مقایسه نسبت بارندگی سال زراعی جاری با میانگین ۱۰ ساله منطقه و مشخص نمودن درصد کاهش بارندگی .
- د- برای محاسبه مبلغ غرامت پرداختی باید درصد محاسبه شده را در حداکثر غرامت قابل پرداخت به کلنی ضرب نمود.
- ه- اعلام خسارت قبل از برداشت عسل و مقایسه میزان عسل برداشتی با تولید سالیان گذشته و تحقیقات محلی و وضعیت سایر زنبورستانهای همجوار موجود در منطقه می تواند به کارشناس بررسی کننده خسارت در برآورد دقیق تر خسارت وارده کمک نماید.
- ۱۳- خسارت وارده به کلنی در اثر سرمای زمستانی ، نشانه سوء مدیریت زنبوردار می باشد.
- ۱۴- در سرما زدگی، کلنی در بین قاب های آذوقه جمع شده و روی قابها مرده اند.
- ۱۵- اگر جمعیت اندک کندو در یک نقطه به حالت خوشه بین قابهای ۲-۳ قرار گیرند و سر زنبورها در سوراخ شانهای مومی برای استفاده از آخرین عسل های موجود در کندو قرار

داشته باشد، نشانه گرسنگی کلنی و سوء مدیریت زنبودار می‌باشد.

۱۶- در مواقع بروز بیماری در زنبورستانها مطلع نمودن شبکه دامپزشکی منطقه جهت مشخص نمودن نوع بیماری و جلوگیری از شیوع بیماری های مسری الزامیست.

۱۷- به هنگام بروز خسارت و اعلام زنبوردار، نماینده صندوق (کارشناس ارزیاب خسارت) پس از بازدید از کندوهای خسارت دیده و در صورت تأیید پرداخت غرامت بایستی بر روی اصل بیمه نامه (نسخه مربوط به بیمه گذار) عبارت «غرامت پرداخت شده» را درج نماید و در صورتی که شماره کندوهای خسارت دیده به ترتیب باشد جمله «به کندوهای شماره ..... تا شماره ..... غرامت پرداخت گردید» و در غیر اینصورت بایستی در ظهر اصل بیمه نامه به تمامی شماره کندوهای موضوع دریافت غرامت اشاره نموده و مراتب با مهر و امضاء به تأیید شعبه رسانده شود.

۱۸- در زمان وقوع خسارت سنگین و گسترده در منطقه لازمست مدیریت شعب بانک قبل از، از بین رفتن آثار خسارت، ستاد صندوق بیمه را جهت اعزام کارشناس مطلع سازند.

۱۹- حوادث حین حمل و نقل و جابجائی کوچ شامل:

- تصادفات جاده ای با تأیید نیروی انتظامی
- خفگی و ریزش شانها حین کوچ از مناطق قشلاقی به ییلاقی

۲۰- کارشناس بررسی کننده خسارت در صورت تأیید علت خسارت ناشی از عوامل خطر تحت پوشش بر اساس بند ۷

شرایط عمومی بیمه نامه در صورتیکه مسائل مدیریتی از طرف بیمه‌گذار رعایت نگردیده باشد مراتب را پرداخت غرامت مربوطه ملحوظ نظر قرار دهد (کسورات مدیریتی).

۲۱- با توجه به تلفات متعارف ۱۰ درصدی در زنبورستانها (همانند تلفات متعارف در سایر مزارع پرورشی دام صنعتی ، طیور و.....) در یک دوره بیمه ، در زمان وقوع خسارت ناشی از بیماری‌ها ، سرمای ناگهانی و.... بجز مواردی از قبیل تصادف جاده‌ای و حمله وحوش ، درصد فوق می بایست در محاسبه غرامت مشمول پرداخت لحاظ گردد.



جدول تعداد قاب در کندو و برای هر یک از گزینه ها با توجه به فصل

تعداد قاب در هر کندو برای مناطق سردسیر (بیلاق)		گروه یا فصل	تعداد قاب در هر کندو برای مناطق گرمسیری (قشلاق)		گروه یا فصل
گروه	گروه		گروه	گروه	
۳	۲و۱		۳	۲و۱	
۶-۷	۶-۷	بهار	۹-۱۰	۸-۹	بهار
حداقل ۹ قاب	حداقل ۸ قاب	تابستان	۷-۸	۶-۷	تابستان
۵-۷	۶-۷	پائیز	حداقل ۶	حداقل ۶	پائیز
باتوجه به دمای محیط امکان بیمه وجود ندارد		زمستان	۷-۸	۶-۷	زمستان

\* به منظور زمستان گذرانی در مناطق قشلاقی و ییلاقی فضای داخلی کندو متناسب با جمعیت کلنی می‌بایست محدود گردد.

\* منظور از قاب یک شان و زنبورهای روی آن که معمولاً بین ۱۰۰۰ تا ۱۵۰۰ زنبور است می‌باشد.

## روش اجرای بیمه گوسفند و بز

در اجرای بیمه‌گری و ارزیابی خسارت گوسفند و بز  
رعایت موارد زیر الزامیست :

۱- قبل از اجرای عملیات بیمه‌ای لازم است معادل ۲۰٪ کل حق بیمه سهم بیمه گذار بصورت علی الحساب دریافت و بعداً در زمان انعقاد قرارداد نسبت به تسویه آن اقدام نمود.

۲- قبل از نصب پلاک گوش از دریافت کل حق بیمه و تنظیم بیمه نامه خوداری گردد.

۳- کارگزار بیمه گر ملزم می باشد تا نسبت به بیمه نمودن تمام دامهای تحت مالکیت ( کل گله اعم از بالغ و نا بالغ ، گوسفند و بز) طبق ضوابط و مقررات صندوق بیمه اقدام نماید بطور مثال کارگزار نمی‌تواند از یک گله ۱۰۰ رأسی ۴۰ رأس را بیمه نموده و بقیه را بیمه ننماید.

۴- دامها قبل از بیمه بایستی از نظر وضعیت ظاهری سالم باشند (مسئولیت تأیید سلامت ظاهری دامها به عهده کارگزار بیمه گر می باشد).

۵- کارگزار بیمه گر ملزم به کنترل سلامت دامها قبل از پلاک‌کوبی می‌باشد در صورتیکه کارگزار نتواند سلامت دامها را تشخیص دهد ، بیمه گذار ملزوم به ارائه گواهی تأیید سلامت گله می باشد .

۶- محدوده سنی دامهای سبک که قابلیت بیمه پذیری را دارند برای دامهای نا بالغ از آغاز ۳ ماهگی تا پایان ۱۲ ماهگی و دامهای بالغ از یک سالگی تا پایان شش سالگی می باشند .

۷- نماینده صندوق بیمه یا کارگزار بیمه گر بایستی نسبت به نصب پلاک گوش به تعداد دامهای بیمه شده رأساً اقدام نموده

و از ارائه پلاک گوش به بیمه‌گذار خوداری نماید(کلیه عواقب ناشی از عدم پلاک کوبی صحیح و یا تحویل پلاک به بیمه‌گذار بر عهده کارگزار بیمه‌گر خواهد بود).

۸- در جهت جلوگیری از ریزش پلاک پس از نصب ، بایستی توجه داشت که پلاک کوبی در قسمت ثلث میانی لبه بالایی گوش (رعایت فاصله لبه گوش تا پلاک ) بنحوی که شماره پلاک قابل رویت باشد، انجام شود.

۹- کلیه نسخ بیمه‌نامه و ضمائم مربوطه (لیست دامها وعوامل خطر تحت پوشش )پس از درج شماره سریال بیمه‌نامه بر روی آنها بایستی توسط شعبه یا کارگزار بیمه‌گر امضاء و مهرگردد .

۱۰- نسخه بیمه‌نامه مخصوص بیمه‌گذار بایستی به بیمه‌گذار تحویل گردد.

۱۱- به هنگام درج شماره پلاکها در ضمیمه ۲ بیمه‌نامه (لیست دامها)، به تعداد و نوع دام بیمه شده دقت شود ، ضمناً درج سری پلاک ها در ضمیمه ۲ بیمه‌نامه (لیست دامها) نیز الزامی می باشد.

۱۲- درج آدرس دقیق محل دامداری ، شماره تلفن بیمه‌گذار، شماره فیش واریز حق بیمه و شماره دفترچه دامداری یا دفترچه عشایری در بیمه‌نامه و درج شماره بیمه‌نامه صادره در دفترچه دامداری یا عشایری بیمه‌گذار الزامی می باشد ، در صورتیکه بیمه‌گذاری فاقد هرگونه دفترچه (اعم از دامداری یا عشایری) باشد موظف به ارائه گواهی ، مبنی بر اشتغال به امر دامداری از معاونت امور دام می باشد .

۱۳- در صورت تمدید بلا انفصال بیمه‌نامه و عدم پرداخت غرامت ، می‌توان برای دوره بعدی به میزان ۱۰ درصد حق بیمه سهم بیمه‌گذار تخفیف منظور نمود .

۱۴- در صورت ریزش پلاک گوش دام ، بیمه‌گذار موظف است مراتب را سریعاً به اطلاع شعبه برساند تا نسبت به پلاک کوبی مجدد اقدام گردد ، در غیر اینصورت با تلف شدن دام بدلیل عدم امکان شناسایی ، پرداخت غرامت در اثر عوامل خطر تحت پوشش مقدور نخواهد بود (بدیهی است از زمان اعلام بیمه‌گذار مبنی بر ریزش پلاک گوش تا نصب پلاک گوش مجدد دام بیمه بوده و مسئولیت آن با شعبه و کارگزار بیمه می‌باشد) .

۱۵- در زمان بروز خسارت ، بیمه‌گذار موظف است حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت مراتب را به صورت کتبی به اطلاع صندوق بیمه رسانیده و این درخواست در دفتر اندیکاتور شعبه ثبت گردد.

۱۶- درخواست بازدید بایستی شامل :

الف) عامل خسارت ، ب) تاریخ وقوع خسارت ، ج) محل وقوع خسارت ، د) تعداد دام تلف شده ، ه) شماره پلاک گوش دامهای تلف شده باشد و کارشناس یا کارگزار ارزیاب خسارت ملزوم می‌باشد که کلیه موارد قید شده در درخواست را به هنگام بازدید از خسارت کنترل و صحت آنها را تأیید نماید . درخصوص خسارت‌هایی که کارگزاران یا تعاونی‌های عشایری اعلام می‌شود، دستورالعمل شماره ۰۲/۸۵۲/۵۵۱۱۰/۲۱۵۴ مورخ ۸۵/۵/۹ ملاک عمل می‌باشد .

نمونه درخواست بازدید از خسارت که بایستی توسط بیمه گذار ارائه گردد:

تعداد ..... رأس دام از اینجانب ..... در تاریخ .....
در اثر عامل خسارت :
در محل (آدرس محل وقوع خسارت):
به شماره پلاک / پلاکهای :
تلف گردیده، بدین وسیله مراتب را جهت هرگونه اقدام
مقتضی به اطلاع می رساند.
امضاء

۱۷- ارجاع کارشناس شعبه و یا کارگزار جهت ارزیابی خسارت بایستی با اطلاع شعبه و دستور رئیس شعبه صورت بگیرد (این وظیفه از سوی رئیس شعبه قابل تفویض می باشد).

۱۸- کارگزار یا کارشناس شعبه بایستی حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت از مورد خسارت بازدید نموده و در صورتیکه عامل خسارت جزء عوامل تحت پوشش بیمه تشخیص داده شود ، نسبت به تکمیل فرم گزارش خسارت اقدام نماید در صورتیکه خسارت وارده ناشی از بیماری باشد ، بایستی اداره یا شبکه دامپزشکی منطقه را جهت جلوگیری از احتمال شیوع بیماری مطلع نماید ، بدیهی است در صورت عدم مراجعه کارگزار یا کارشناس شعبه در مهلت مقرر تأییدیه خسارت از مراجع ذیصلاح (شورای اسلامی، پاسگاه انتظامی و معاونت امور دام و اداره امور عشایری در خصوص دامهای کوچ رو) ملاک عمل خواهد بود و مسئولیت ناشی از سهل انگاری در بازدید از

خسارت به عهده کارگزار ارزیاب خسارت بوده و با تخلف برابر ضوابط و مقررات برخورد می شود.

۱۹- دامداران کوچ رو در فصل کوچ همواره از حوزه عمل شعبه‌ای به حوزه عمل شعبه دیگر وارد و در این مسیر تعدادی از دامهای آنها در اثر عوامل خطر تحت پوشش تلف می گردد ، لذا جهت جلوگیری از هر گونه سوء استفاده احتمالی ، شعبه بایستی قبل از پرداخت هر گونه غرامتی بابت دامهای تلف شده نسبت به کنترل شماره دام تلف شده با شماره‌های درج شده در ظهر بیمه نامه (قبلاً غرامتی پرداخت نشده باشد) و درج شماره دام تلف شده (در صورت غیر تکراری بودن) در ظهر اصل بیمه‌نامه و ضمائم مربوطه (نسخه بیمه گذار) اقدام و مهر و امضاء نماید و پس از پرداخت غرامت ، موضوع را طی نامه ای به شعبه بیمه کننده جهت درج در پرونده اعلام نماید .

۲۰- هر گونه سوء استفاده ، اظهارات دروغ و خلاف واقع در اعلام خسارت موجب ابطال یک طرفه قرارداد از سوی بیمه‌گر شده و کل حق بیمه به نفع بیمه‌گر ضبط خواهد شد و بیمه‌گذار هیچگونه ادعایی در این خصوص نخواهد داشت و شعبه ابطال کننده بایستی موضوع را بصورت کتبی اطلاع مدیریت شعب بانک در استان خود و استان بیمه‌کننده جهت جلوگیری از صدور بیمه‌نامه جدید برای فرد خاطی در سایر شعب استان و استان‌های هم جوار برساند .

۲۱- با توجه به مسایل مدیریتی در پرداخت غرامتهای (عطف به بند ۷ ظهر بیمه نامه ) ؛ رویت لاشه دام در محل وقوع خسارت توسط کارگزاران ؛ ارزیابان و کارشناسان شعب

ملاک عمل در خصوص بررسی و تایید خسارت و در نهایت پرداخت غرامت خواهد بود.

۲۲- کلیه مکاتبات، مدارک و مستندات مربوط به خسارت ارائه شده توسط هر یک از ارگانها و تایید انجام واکسیناسیون و.... بایستی در دفتر اندیکاتور شعبه ثبت و شماره و تاریخ آن مدرک، در گزارش خسارت درج گردد (فرمهای جدید گزارش خسارت گوسفند و بز)

۲۳- پرداخت غرامت به دامهای خسارت دیده تحت پوشش طرح بیمه گوسفند و بز پس از تشکیل کمیسیون در شعبه، مدیریت (با توجه مبلغ پرونده) و صندوق بیمه (بر حسب ضرورت). متشکل از اعضاء ذکر شده در دستورالعمل ارسالی به استانها و رعایت سقف های اعلامی مقدور خواهد بود.

۲۴- خسارت وارده به دامهای تحت پوشش در خارج از محدوده مکانی و زمانی کوچ تعیین و قید شده در بیمه نامه، مشمول پرداخت غرامت نمی باشد.

۲۵- پرداخت غرامت به دامهای تلف شده در اثر عامل خشکسالی منوط به اعلام بروز خشکسالی در منطقه، از سوی ستاد حوادث غیر مترقبه استان بوده که شماره نامه تأیید بروز خشکسالی در منطقه، ثبت شده در دفتر اندیکاتور می بایست در گزارش خسارت قید گردد.

۲۶- تلفات دام ناشی از حمله وحوش در مناطق قرق یا امن اعلامی توسط سازمان محیط زیست، تحت پوشش بیمه نمی باشد.

۲۷- بیماریهای عفونی واکسن دار (شاربن، شاربن علامتی آنروتوکسمی) که توسط دامپزشکی بر علیه آنها واکسیناسیون



انجام می‌شود، در صورت ارائه گواهی انجام واکسیناسیون از اداره دامپزشکی منطقه تحت پوشش بیمه بوده و غرامت متعلقه به دامهای خسارت دیده در اثر این بیماری‌ها قابل پرداخت می‌باشد.

۲۸- تطبیق مشخصات فردی بیمه‌گذار و گیرنده غرامت الزامی بوده و برابر دستور العمل شماره ۸۴/۵۵۱۱۰/۳۹۸۸ مورخ ۸۴/۸/۱۲ صندوق بیمه مبلغ غرامت پرداختی بایستی به حساب مفتوحه بیمه‌گذار در شعبه تابعه منظور و از پرداخت وجه نقد به بیمه‌گذار خوداری گردد.

۲۹- ارسال یک نسخه کپی بیمه‌نامه و لیست دامهای تحت پوشش (برابراصل شده) بنحوی که شماره دام تلف شده مشخص شده باشد به همراه فرم گزارش خسارت به مدیریت شعب بانک در استان و صندوق بیمه الزامی می‌باشد.

۳۰- علایم، مشخصات و روش شناسایی بیماری‌های تحت پوشش: با توجه به اینکه در بیمه دام روستایی فقط تلف شدن تحت پوشش می‌باشد بنابراین بیماری‌هایی قابلیت بیمه‌ای دارند که سبب مرگ ناگهانی و تلف شدن دام شوند.

شاربن یا سیاه زخم، آنترتوکسمی، سالمونلوز، ذات الریه فوق حاد یا پنومونی آنزوتیک، شاربن علامتی، نفخ کفی طاعون بزی و تب برفکی.

### شاربن یا سیاه زخم:

پیدا شدن گوسفند مرده و باد کرده که این بادکردن ناشی از گاز ایجاد شده از فساد لاشه می‌باشد، خارج شدن ترشحات خونی از دهان، بینی و مقعد، لاشه نباید باز شود ولی چنانچه اشتباهاً کالبدگشایی گردد طحال نرم و متورم، خونریزی در

نواحی مختلف بدن ، معده روده‌ها به شدت متورم ، خون تیره رنگ و عدم انعقاد خون ، بروز در مناطق شناخته شده و بیشتر در فصل تابستان .

### **آنتروتوکسمی :**

بیشتر در بره‌های پرواری و سر حال که تازه از شیر گرفته و به غذاهای تر و تازه روی آورده است دیده می شود ولی در بالغین نیز مشاهده می شود.

مرگ در حال تشنج و بطور ناگهانی و یا در حالت اغماء ، در کالبدگشایی کلیه ها نرم و متورم ، روده کوچک تقریباً خالی و محتویات آن خمیری ، روده بزرگ ترد و شکننده ، وجود مواد ژله ای در اطراف پرده خارجی قلب ، عدم افزایش درجه حرارت بدن ، کاهش اشتها ، شکم روش ، نفخ ، وجود خونریزی مختصر در قلب ، تیره رنگ شدن پوست ، وجود خونریزی مختصر در قلب ، تیره رنگ شدن پوست ، وجود سم کلستریدیوم در محتویات روده ، وجود قند در ادرار .

### **سالمونلوز :**

تب ، ضعف ، تمایل به دراز کشیدن روی زمین ، پیدایش لرز در اندام حرکتی حیوان به هنگام بلند شدن و خوابیدن ، مرگ سریع در عرض چند ساعت ، دست و پا زدن و تقلا قبل از مرگ ، حالت کمانی پشت ، مشاهدات خونی در مدفوع و رنگ سبز و بسیار متعفن مدفوع ، در صورت تداوم بیماری پشم حیوان ترد و شکننده می شود ، پر خونی شیردان ، روده کوچک ، غدد لنفاوی و کبد ، افزایش مایع داخل پرده قلب ، وجود جراحت در مخاط روده بزرگ و کوچک ، پر خونی

ریه ها ، خونریزی در کلیه ها ، عامل اصلی انتقال بیماری از طریق استفاده از آبهای آلوده می باشد.

### شاربن علامتی :

امکان وقوع مرگ ناگهانی ، نقاطی از بدن دام مبتلا به رنگ تیره و سائیده شده ، در صورت وجود زخم ترشح اکسودای خونی به رنگ ارغوانی تیره از ناحیه متورم و وجود حباب‌هایی در مایع اکسودا ، در صورت عفونت مهبل آثار خروج ترشح تیره رنگ از فرج ، پیدایش فرورفتگی یا حفراتی در پوست ، لنگش حاد در صورت تداوم بیماری ، وجود عوارض در دستگاه تناسلی ، افزایش درجه حرارت بدن ، وجود خونریزی بر روی قلب ، وجود کف خون آلود در سوراخ های بینی دام تلف شده.

### ذات الریه فوق حاد یا پنومونی آنزوتوتیک:

سرفه ، تب ، بی اشتهایی ، همه گیری گله ، آبرسه ریوی ، وجود قسمت های سفت و سخت و دارای اکسودا در ریه ، مرگ در موارد حاد.

### نفخ کف آلود (نفخ کفی):

اتساع بیش از حد محوطه بطنی بخصوص سمت چپ بدن ناشی از خوردن بیش از اندازه علوفه آبدار در فصل بهار با علائم ثانویه کزاز.

### طاعون بزی (PPR):

وجود پر خونی و جراحی در دهان ، ریزش چرکی اشک ، وجود ترشحات چرکی از بینی ، اسهال ، تب ، لاغری شدید ، التهاب در بافت ملتحمه چشم ، میزان ابتلا و مرگ و میر در دامهای جوان به مراتب بیشتر است.

### تب برفکی:

از واگیر ترین بیماری‌های دامی است که باعث خسارات اقتصادی قابل توجهی می‌شود. میزان مرگ و میر در دامهای بالغ، کم است. اما به دلیل ایجاد میوکاردیت میزان مرگ و میر در دامهای جوان زیاد است.

ضایعات تب برفکی، کمتر مشخص و مشهود است. گاهی ضایعات سم‌ها تشخیص داده نمی‌شوند. ضایعات سکوی دندان‌ی در گوسفند دیده می‌شود. توقف شیر دهی در گوسفند و بز، یک چهره درمانگاهی بیماری است. مرگ دامهای جوان.

### روش اجرای بیمه دام صنعتی

- ۱- شرایط عمومی طرح بیمه دام صنعتی با گزینه های ۱، ۲، ۳، ۴:  
۱-۱) دام بایستی معاینه شده و کاملاً سالم تشخیص داده شود.  
مسئولیت گواهی سلامت به عهده صندوق بیمه می باشد.
- ۱-۲) دام ماده با نقص عضو مادر زادی در دستگاه تولید مثلی اصولاً بیمه نخواهد شد و در صورت بیمه شدن موارد تولید مثلی از قبیل عدم باروری و مشکلات تولید مثلی تحت پوشش بیمه نخواهد بود که از این جمله می توان فری مارتین (گوساله ماده ازدوقلوی نر و ماده)، هرفرو دیت (نقص دستگاه تولید مثلی) و تلیسه سفید (بیماری عدم تکامل دستگاه تولید مثلی) را نام برد.
- ۱-۳) مرده زایی و از بین رفتن گوساله در زمان زایش (سخت زایی) چنانچه ناشی از عدم رسیدگی های لازم و رعایت نکردن نکات فنی ، بهداشتی و مدیریتی باشد ، مشمول پرداخت غرامت نخواهد بود. ضمناً در هنگام تمدید بیمه نامه در خصوص گوساله های ماده بالاتر از سن ۱۵ ماهه.  
(تلیسه غیرآبستن) در صورتیکه در دوره قبلی این گوساله ها بیمه بوده اند در دوره جدید نیز می توانند بیمه گردند ولی چنانچه این گوساله ها برای اولین بار بیمه می شوند بررسی لازم در خصوص عدم باروری آنها صورت گرفته و در صورت احراز عدم باروری این گوساله ها در دوره جدید تحت پوشش بیمه قرار نخواهند گرفت.
- ۱-۴) برای هر رأس دام در یک دوره بیمه ای فقط یکبار غرامت سقط پرداخت می شود.

۱-۵) به دامی که غرامت سقط تعلق گرفته ، در صورت ذبح یا تلف شدن مبلغ غرامت متعلقه کسر می گردد.

۱-۶) در صورتیکه موارد سقط جنین ، خسارت و حذف دام در واحد گاو داری بیش از حد متعارف و معقول تشخیص داده شود ، ضمن ریشه یابی عامل و دقت عمل بیشتر روی اینگونه واحدها مراتب بایستی کتباً به اطلاع بیمه گذار رسیده و یک نسخه رونوشت نیز به صندوق بیمه ارسال گردد.

۱-۷) بیماری‌های عفونی واکسن دار مانند : تب برفکی ، شاربن ، شاربن علامتی ، پاستورلوز، لیتوسپیروز ، هاری و تیلریوز در صورت ارائه گواهی مبنی بر انجام واکسیناسیون مطابق با زمان و الگوی واکسیناسیون منطقه از سازمان دامپزشکی ، تحت پوشش بیمه می باشد.

۱-۸) در صورتیکه دامداری از مدیریت خوبی برخوردار بوده و در طول یک دوره بیمه‌ای غرامتی دریافت نکرده باشد، در صورت تمدید بلاانفصال بیمه نامه به میزان ۱۰ درصد مبلغ حق بیمه سهم گذار مشمول تخفیف می گردد.

۱-۹) بیماری‌های سل و بروسلوز در صورت ارائه گواهی از سازمان دامپزشکی مبنی بر پاک بودن گله طی دو دوره پیش از بیمه نمودن دام ها تحت پوشش بیمه می باشد.

۱-۱۰) در صورتیکه دامداری حداقل یکسال از بیماری‌های سل و بروسلوز پاک باشد. (با ارائه گواهی از دامپزشکی) به میزان ۵ درصد حق بیمه سهم بیمه گذار تخفیف داده می شود و اگر دامداری دو سال متوالی از بیماری‌های سل و بروسلوز پاک باشد (با ارائه گواهی دامپزشکی) به میزان ۱۰ درصد حق بیمه سهم بیمه گذار تخفیف داده می شود.

۱-۱۱) در صورت تلف شدن دام ناشی از بیماری‌های واگیردار لازمست دامپزشک صندوق سریعاً مراتب را به اداره دامپزشکی اعلام نماید تا اقدامات لازم پیشگیری و کنترل بیماریها صورت پذیرد.

۱-۱۲) بیمه گذار بایستی در خصوص دامهای خسارت دیده‌ای که در کشتارگاه ذبح گردیده‌اند، گواهی کشتارگاه ارائه نماید و چنانچه توسط کشتارگاه کل لاشه غیر قابل مصرف تشخیص داده شود (ضبط کامل لاشه) با ارائه گواهی کشتارگاه غرامت قابل پرداخت معادل با مبلغ غرامت تلف شدن محاسبه می‌گردد.

۱-۱۳) در صورتیکه دام بدلیل وخامت حال عمومی در داخل دامداری ذبح اجباری گردد، تنظیم صورتجلسه ذبح اجباری با ذکر تاریخ وقوع خسارت، بیماری عامل خسارت و مشخصات دام (شماره کپل و گوش) که به امضاء کارگزار ارزیاب، بیمه گذار و سایر شهود رسیده باشد، الزامی است.

۲- شرایط اختصاصی طرح بیمه دام صنعتی باگزینه های ۱ و ۲:  
۱-۲) متقاضی بیمه برای تمامی ترکیب گله خود فقط می‌تواند گزینه ۱ یا ۲ را انتخاب نماید.

۲-۲) در صورت سقط جنین بالای سه ماهه به ازای هر روز از تاریخ تلقیح منجر به آبستنی تا تاریخ سقط جنین، درگزینه های ۱ و ۲ بترتیب ۷۰۰۰ و ۸۰۰۰ ریال غرامت پرداخت می‌گردد. ضمناً حداکثر سن جنین سقط شده ۲۸۰ روز و حداکثر غرامت متعلقه به ترتیب گزینه های ۱ و ۲، ۱۹۶۰۰۰۰ و ۲۲۴۰۰۰۰ ریال می‌باشد.

۳- شرایط اختصاصی طرح بیمه دام صنعتی باگزینه های ۳ و ۴ (ارزش اضافی):

۳-۱) واحد در خصوص موارد مدیریتی، فنی و بهداشتی از سطح بالائی برخوردار باشد.

۳-۲) دامها در قبل و بعد از زایش تحت مراقبت باشند.

۳-۳) دامهای مورد بیمه شامل تلیسه آبستن، گاوهای شکم اول، دوم و سوم می باشد.

۳-۴) حداکثر سن در زایش های اول و دوم بترتیب ۲۷، ۴۱، ۵۵، ماهگی می باشد.

۳-۵) رکود شیر تولیدی در شکم اول روزانه حداقل ۳۰ لیتر و در طی دوره شیردهی بیش از ۹ تن بوده و برای شکم دوم و سوم میانگین روزانه حداقل ۳۵ لیتر بوده و در طی دوره شیردهی بیش از ۱۰/۵ تن شیر تولید نماید (در مورد تلیسه های آبستن میانگین شیر تولیدی مادر، مد نظر قرار گیرد).

۳-۶) دام از نظر خصوصیات ظاهری خصوصاً وضعیت پستانی در شرایط مطلوبی قرار داشته و در زایش های قبل دچار بیماری های تولید مثلی نشده باشد.

۳-۷) در صورت سقط جنین بالای سه ماهه به ازای هر روز از تاریخ تلقیح منجر به آبستنی تا تاریخ سقط جنین درگزینه های ۳ و ۴ به ترتیب ۹۰۰۰ و ۱۰۰۰۰ ریال غرامت پرداخت می گردد. ضمناً حداکثر سن جنین سقط شده ۲۸۰ روز و حداکثر غرامت متعلقه به ترتیب گزینه های ۳ و ۴ ۲۵۲۰۰۰۰ و ۲۸۰۰۰۰۰ ریال می باشد.



**روش اجرای بیمه دام اصیل در واحدهای سنتی بهداشتی**  
**در اجرای عملیات بیمه‌گری دام اصیل در واحدهای**  
**سنتی بهداشتی رعایت موارد زیر الزامیست:**

۱- واحدهایی تحت پوشش قرار می‌گیرند که دارای پروانه بهره‌برداری معتبر (پروانه دامداری روستایی، مجوز نوسازی یا بهسازی) از معاونت امور دام باشند.

۲- اصیل بودن دامها محرز گردد (دام اصیل به نژاد خالص یک نوع دام با صفات کمی و کیفی مشخص و برتر به منظور بهره‌برداری خاص گفته می‌شود).

۳- دام بایستی معاینه شده و کاملاً سالم تشخیص داده شود.

۴- در صورتیکه خسارت و حذف دام در واحد گاو‌داری بیش از حد متعارف و معقول تشخیص داده شود ضمن ریشه‌یابی عامل و دقت عمل بیشتر روی اینگونه واحدها مراتب بایستی کتباً به اطلاع بیمه‌گذار رسیده و یک نسخه رونوشت نیز به صندوق بیمه ارسال گردد.

۵- در صورت تلف شدن ناشی از بیماری‌های واگیردار لازمست دامپزشک صندوق سریعاً مراتب را به اداره دامپزشکی اعلام نماید تا اقدامات لازم جهت پیشگیری و کنترل بیماری‌ها صورت پذیرد.

۶- چنانچه دامداری از مدیریت خوبی برخوردار بوده و در طول یک دوره بیمه‌ای غرامتی دریافت نکرده باشد، در صورت تمدید بلاانفصال بیمه‌نامه به میزان ۱۰ درصد حق بیمه سهم بیمه‌گذار مشمول تخفیف می‌گردد.

۷- در صورتیکه دامداری حداقل یکسال از بیماری‌های سل و بروسلوز پاک باشد (با ارائه گواهی از دامپزشکی) به میزان ۵ درصد از حق بیمه سهم بیمه‌گذار تخفیف داده می‌شود و اگر

دامداری دو سال متوالی از بیماری‌های سل و برسولوز پاک باشد (با ارائه گواهی از دامپزشکی) به میزان ۱۰ درصد از حق بیمه سهم بیمه‌گذار تخفیف داده می‌شود.

۸- بیماری‌های سل و برسولوز در صورت ارائه گواهی از سازمان دامپزشکی مبنی بر پاک بودن گله طی دو دوره پیش از بیمه نمودن دامها تحت پوشش بیمه می‌باشد.

۹- بیماری‌های عفونی واکسن دار تب برفکی، شاربن، شاربن علامتی، پاستورلوز، لپتوسپیروز، هاری و تیلریوز در مناطقی که واکسیناسیون توسط دامپزشکی توصیه شده است در صورت ارائه گواهی مبنی بر انجام واکسیناسیون مطابق با زمان و الگوی واکسیناسیون منطقه از سازمان دامپزشکی، تحت پوشش بیمه می‌باشد.

۱۰- در بررسی خسارت، به لیست عوامل خطر تحت پوشش دقت شود زیرا با عامل خطر بیمه دام صنعتی در چندین مورد متفاوت می‌باشد.

۱۱- هنگام بیمه در روی فرم بیمه نامه دام در قسمت دام صنعتی علامت گذاری شده و سپس در ضمیمه شماره ۳ بیمه‌نامه دام صنعتی در قسمت گزینه ۴ ترکیب دام ذکر شود.

۱۲- انتخاب گزینه های طرح بیمه گاوهای آمیخته توسط واحدهای پرورش دام اصیل در واحدهای سنتی - بهداشتی بلامانع است

۱۳- متقاضی بیمه برای تمامی ترکیب گله خود فقط می‌تواند گزینه ۱ یا ۲ را انتخاب نماید.

## روش اجرای بیمه گاوهای بومی و آمیخته

در اجرای عملیات بیمه‌گری گاوهای بومی و آمیخته رعایت موارد زیر الزامیست :

۱- دامها قبل از بیمه بایستی از نظر وضعیت ظاهری سالم باشند (مسئولیت تأیید سلامت ظاهری دامها به عهده کارگزار بیمه می باشد).

۲- بازدید و تأیید سلامت دام ، نصب پلاک گوش ، اخذ حق بیمه و انعقاد قرارداد بایستی همزمان صورت پذیرد (قید شماره و تاریخ فیش در بیمه نامه الزامیست).

۳- بیمه‌گذار برای تمامی ترکیب گله خود می تواند فقط یک گزینه را انتخاب نماید. همچنین انتخاب گزینه بیمه دام اصیل در واحد های سنتی - بهداشتی توسط واحدهای پرورش گاوهای آمیخته بلامانع است.

۴- دامداران عشایر می توانند دامهای سنگین خود را فقط با گزینه ۱ گاوهای بومی با قید کوچ رو بودن ، مسیر کوچ و زمان کوچ در بیمه نامه تحت پوشش درآورند. بدیهی است عامل خطر پرت شدن از کوه و صدمات ناشی از آن که منجر به ذبح یا تلف شدن دام می شود ، تحت پوشش نخواهد بود.

۵- نماینده صندوق بیمه یا کارگزار بایستی برای نصب پلاک به گوش گاوهای بیمه شده رأساً اقدام نموده و یا نظارت کامل داشته از نصب پلاک اطمینان یابد (کلیه عواقب ناشی از عدم پلاک کوبی صحیح و یا تحویل پلاک به بیمه‌گذار بر عهده کارگزار بیمه گر خواهد بود).

۶- در صورتیکه دامداری از مدیریت خوبی برخوردار بوده و در طول یک دوره بیمه غرامتی دریافت نکرده باشد ، در

صورت تمديد بلاانفصال بیمه نامه به میزان ۱۰ درصد مبلغ حق بیمه سهم بیمه گذار مشمول تخفیف می گردد.

۷- درج آدرس دقیق محل دامداری ، شماره تلفن بیمه گذار ، شماره فیش واریز حق بیمه و شماره دفترچه دامداری یا دفتر چه عشایری در بیمه نامه و درج شماره بیمه نامه صادره در دفترچه دامداری یا عشایری بیمه گذار الزامی می باشد ، در صورتی که بیمه گذار فاقد هر گونه دفتر چه (اعم از دامداری یا عشایری ) باشد موظف به ارائه گواهی ، مبنی بر اشتغال به امر دامداری از معاونت امور دام باشد.

۸- کلیه نسخ بیمه نامه و ضمائم مربوطه (لیست دامها و عوامل خطر تحت پوشش) پس از درج شماره سریال بیمه نامه بر روی آنها بایستی توسط شعبه یا کارگزار بیمه گر امضاء و مهر گردد.

۹- نسخه مخصوص بیمه گذار بایستی به بیمه گذار تحویل گردد.

۱۰- در زمان بروز خسارت ، بیمه گذار موظف است حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت مراتب را به صورت کتبی به اطلاع صندوق بیمه رسانیده و این درخواست در دفتر اندیکاتور شعبه ثبت گردد.

۱۱- ارجاع کارشناس شعبه و یا کارگزار جهت ارزیابی خسارت بایستی به اطلاع شعبه و دستور رئیس شعبه صورت بگیرد (این وظیفه از سوی رئیس شعبه قابل تفویض می باشد).

۱۲- کارگزار یا کارشناس شعبه بایستی حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت از مورد خسارت بازدید نموده و در صورتیکه عامل خسارت جزء عوامل تحت پوشش بیمه تشخیص داده شود،

نسبت به تکمیل فرم گزارش خسارت اقدام نماید در صورتیکه خسارت وارده ناشی از بیماری باشد ، بایستی اداره یا شبکه دامپزشکی منطقه جهت جلوگیری از احتمال شیوع بیماری مطلع نماید. بدیهی است در صورت عدم مراجعه کارگزار یا کارشناس شعبه در مهلت مقرر تأییدیه خسارت از مراجع ذیصلاح (شورای اسلامی، پاسگاه انتظامی، و معاونت امور دام و اداره امور عشایری در خصوص دامهای کوچ رو، ملاک عمل خواهد بود و مسئولیت ناشی از سهل انگاری در بازدید از خسارت به عهده کارگزار ارزیاب خسارت می باشد و با تخلف برابر ضوابط و مقررات برخورد می شود.

۱۳- با توجه به لحاظ مسایل مدیریتی در پرداخت غرامتها (عطف به بند ۷ ظهری‌بیمه نامه )، رویت لاشه دام خسارت دیده در محل وقوع خسارت توسط کارگزاران ، ارزیابان و کارشناسان شعب ملاک عمل در خصوص بررسی و تأیید خسارت و در نهایت پرداخت غرامت خواهد بود.

۱۴- بیماریهای عفونی و اکسن دار بروسلوز، تب برفکی، شاربن ، شاربن علامتی ، پاستورلوز، هاری و تیلریوز در مناطقی که واکسیناسیون توسط دامپزشکی توصیه شده است در صورت ارائه گواهی مبنی بر انجام واکسیناسیون مطابق با زمان و الگوی واکسیناسیون منطقه از سازمان دامپزشکی ، تحت پوشش بیمه می باشد.

۱۵- علت ذبح یا تلف شدن دام در فرم گزارش خسارت قید شود.

۱۶- در ذبح اجباری چنانچه توسط کشتارگاه کل لاشه غیر قابل مصرف تشخیص داده شود (ضبط کامل لاشه) غرامت

قابل پرداخت معادل با مبلغ غرامت تلف شدن می باشد گواهی  
کشارگاه ضمیمه فرم گزارش خسارت گردد.

۱۷- پرداخت غرامت به دامهای خسارت دیده تحت پوشش  
طرح بیمه گاوهای بومی و آمیخته پس از تشکیل کمیسیون در  
شعبه مدیریت (با توجه به مبلغ پرونده) و صندوق بیمه  
(برحسب ضرورت) متشکل از اعضای ذکر شده در  
دستورالعمل ارسالی به استانها و رعایت سقف های اعلامی  
مقدور خواهد بود.

۱۸- تطبیق مشخصات فردی بیمه گذار و گیرنده غرامت  
الزامی بوده و برابر دستورالعمل شماره ۸۴/۵۵۱۱۰/۳۹۸۸ مورخ  
۸۴/۸/۱۲ صندوق بیمه مبلغ غرامت پرداختی بایستی به حساب  
بیمه گذار در شعبه تابعه منظور و از پرداخت وجه نقد به بیمه  
گذار خوداری گردد.

۱۹- ارسال یک نسخه کپی بیمه نامه و لیست دامهای تحت  
پوشش (برابراصل شده) به نحوی که شماره دام تلف شده  
مشخص شده باشد به همراه فرم گزارش خسارت به مدیریت  
شعب بانک در استان و صندوق بیمه الزامی می باشد .

۲۰- هر گونه سوءاستفاده ، اظهارات دروغ و خلاف واقع  
در اعلام خسارت موجب ابطال یکطرفه قرارداد از سوی بیمه  
گذار شده و کل حق بیمه به نفع بیمه گر ضبط خواهد شد و  
بیمه گذار هیچ گونه ادعایی در این خصوص نخواهد داشت و  
شعبه ابطال کننده بایست موضوع را بصورت کتبی به اطلاع  
مدیریت شعب بانک در استان خود و استان بیمه کننده جهت  
جلوگیری از صدور بیمه نامه جدید برای فرد خاطی در سایر  
شعب استان های همجوار برساند.

## روش اجرای بیمه پروار بندی

در اجرای عملیات بیمه گری واحدهای پروار بندی رعایت موارد زیر الزامیست:

۱- بازدید و تأیید سلامت دام، نصب پلاک گوش ، اخذ حق بیمه و انعقاد می بایستی همزمان صورت پذیرد.(قید شماره و تاریخ بیمه نامه الزامیست)

۲- بیمه گذار می تواند برای تمامی ترکیب گله خود فقط گزینه ۱ یا ۲ را انتخاب نماید.

۳- در صورتی که دامداری از مدیریت خوبی برخوردار بوده و در طول یک دوره بیمه ای غرامتی دریافت نکرده باشد در صورت تمدید بلاانفصال بیمه نامه به میزان ۵ درصد مبلغ حق بیمه سهم بیمه گذار مشمول تخفیف می گردد.

۴- بیماریهای عفونی واکسن دار تب برفکی ، شاربن، شاربن علامتی، پاستورلوز، لپتوسپیروز، هاری و تیلریوز در مناطقی که واکسیناسیون توسط دامپزشکی توصیه شده در صورت ارائه گواهی مبنی بر انجام واکسیناسیون مطابق با زمان والگوی واکسیناسیون منطقه از سازمان دامپزشکی، تحت پوشش بیمه می باشد.

۵- مدت قرارداد بیمه در خصوص گوسفند و بز ۱۲۰ روز گوساله نر بومی ۲۰۰ روز، گوساله های نر اصیل و دو رگ ۳۰۰ روز می باشد.

۶- در زمان بروز خسارت نماینده صندوق بایستی در اسرع وقت از موارد خسارت بازدید نموده و در صورتی که عامل خسارت جزء عوامل تحت پوشش بیمه تشخیص داده شود ، نسبت به تکمیل فرم گزارش خسارت اقدام و اگر خسارت وارده ناشی از بیماری باشد، بایستی اداره دامپزشکی منطقه را

جهت تشخیص نوع بیماری و جلوگیری از احتمال بیماری مسری مطلع نماید.

۷- علت ذبح یا تلف شدن دام در فرم گزارش خسارت قید شود.

۸- در خصوص واحدهای با ترکیب انواع (دامپروری گوساله نر اصیل، گوسفند و بز و.....) می تواند برای هر نوع دام بیمه نامه مجزایی صادر یا مدت بیمه هر یک را در متن بیمه نامه قید نموده .

۹- درج آدرس دقیق محل دامداری و شماره تلفن در بیمه نامه ضروری می باشد.

۱۰- ارسال یک نسخه کپی بیمه نامه و لیست دامهای تحت پوشش برابر اصل شده به نحوی که شماره دام تلف شده مشخص شده باشد، به همراه فرم گزارش خسارت به مدیریت شعب بانک در استان و صندوق بیمه الزامی می باشد.

۱۱- در ذبح اجباری چنانچه توسط کشتارگاه کل لاشه غیر قابل مصرف تشخیص داده شود. (ضبط کامل لاشه)، غرامت قابل پرداخت معادل با مبلغ غرامت تلف شدن می باشد.

۱۲- در صورتیکه گوساله های پرواری تلف گردند وزن دام تلف شده در گزینه ۱ در مبلغ ۱۲۰۰۰ ریال و در گزینه ۲ در مبلغ ۲۲۰۰۰ ریال ضرب شده و مبلغ به دست آمده بعنوان غرامت قابل پرداخت خواهد بود (ضمناً حداکثر وزن تحت پوشش در گوساله نر اصیل ۵۳۰ کیلو گرم، در گوساله نر دو رگ ۴۳۰ کیلو گرم و در گوساله نر بومی ۲۲۰ کیلو گرم می باشد.)



۱۳- اگر گوساله های پرواری ذبح گردند در صورتی غرامت پرداخت می گردد که درآمد حاصل از فروش گوشت دام (طبق گواهی کشتارگاه) از مبلغ غرامت تلف شدن دام کمتر باشد، در اینصورت ما به التفاوت بشرح زیر محاسبه و قابل پرداخت می باشد.

۲۰۰۰ ریال × وزن دام ذبح شده = مبلغ غرامت تلف شدن دام در گزینه ۱  
درآمد حاصل از فروش گوشت دام - مبلغ غرامت تلف شدن دام در گزینه ۱ = مبلغ غرامت قابل پرداخت  
۲۲۰۰۰ ریال × وزن دام ذبح شده = مبلغ غرامت تلف شدن دام در گزینه ۲  
درآمد حاصل از فروش گوشت دام - مبلغ غرامت تلف شدن دام در گزینه ۲ = مبلغ غرامت قابل پرداخت

## روش اجرای بیمه شتران پرورشی

در اجرای عملیات بیمه گری شتر موارد زیر الزامیست:

۱- اطلاع رسانی به مراکز پرورش شتر در حوزه عمل هر شعبه به طریق مقتضی.

۲- سلامت شترها بایستی قبل از انعقاد قرارداد بیمه توسط دامپزشک صندوق تأیید گردد.

۳- محدوده سنی شتران پرورشی که قابلیت بیمه پذیری را دارند برای شتران نا بالغ از آغاز شش ماهگی تا پایان ۴ سالگی و شتران بالغ از پنج سالگی تا پایان پانزده سالگی می باشد.

۴- شترانی که در محدوده ای مشخص و با ساربانی تمام وقت و تحت نظارت کامل پرورش داده می شوند فقط با نصب پلاک می توانند تحت پوشش بیمه قرار گیرند.

۵- نماینده صندوق بیمه یا کار گزار بایستی برای نصب پلاک گوش رأساً اقدام نموده و یا نظارت کامل از نصب پلاکها اطمینان یابد (کلیه عواقب ناشی از عدم پلاک کوبی صحیح و یا تحویل پلاک به بیمه گذار بر عهده کار گزار بیمه گر خواهد بود.

۶- بیمه گذار برای تمامی ترکیب گله خود می تواند فقط گزینه ۱ یا ۲ را انتخاب نماید.

۷- کلیه نسخ بیمه نامه و ضمائم مربوطه (لیست دامها و عوامل خطر تحت پوشش) پس از درج شماره سریال بیمه نامه بر روی آنها بایستی توسط شعبه یا کار گزار بیمه گر امضاء و مهر گردد.

۸- نسخه مخصوص بیمه گذار بایستی به بیمه گذار تحویل گردد.

- ۹- در صورت تمدید بلا انفصال قرارداد بیمه و عدم پرداخت غرامت، می توان برای دوره بعدی به میزان ۱۰ درصد حق بیمه سهم بیمه گذار تخفیف منظور نمود.
- ۱۰- در زمان بروز خسارت ، بیمه گذار موظف است حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت مراتب را به صورت کتبی به اطلاع صندوق بیمه رسانیده و در دفتر اندیکاتور شعبه ثبت گردد.
- ۱۱- ارجاع کارشناس شعبه و یا کارگزار جهت ارزیابی خسارت بایستی با اطلاع شعبه و دستور رئیس شعبه صورت بگیرد (این وظیفه از سوی رئیس شعبه قابل تفویض می باشد).
- ۱۲- کارگزار یا کارشناس شعبه بایستی حداکثر ظرف مدت ۲۴ ساعت از مورد خسارت بازدید نموده و در صورتیکه عامل خسارت جزء عوامل تحت پوشش بیمه تشخیص داده شود نسبت به تکمیل فرم گزارش خسارت اقدام نماید در صورتیکه خسارت وارده ناشی از بیماری باشد، بایستی اداره یا شبکه دامپزشکی منطقه را جهت جلوگیری از احتمال شیوع بیماری مطلع نماید. بدیهی است در صورت عدم مراجعه کارگزار یا کارشناس شعبه در مهلت مقرر تأییدیه خسارت از مراجع ذیصلاح (شورای اسلامی، پاسگاه انتظامی و معاونت امور دام) ملاک عمل خواهد بود و مسئولیت ناشی از سهل انگاری در بازدید از خسارت به عهده کارگزار ارزیاب خسارت می باشد و با تخلف برابر ضوابط و مقررات برخورد می شود.
- ۱۳- با توجه به لحاظ مسایل مدیریتی در پرداخت غرامتها (عطف به بند ۷ ظهر بیمه نامه)، رویت لاشه شتر خسارت دیده در محل وقوع خسارت توسط کار گزاران بیمه ، ارزیابان

و کارشناسان شعب ملاک عمل در خصوص بررسی و تأیید خسارت و در نهایت پرداخت غرامت خواهد بود.

۱۴- پرداخت غرامت به دامهای خسارت دیده تحت پوشش طرح بیمه شتران پرورشی پس از تشکیل کمیسیون در شعبه، مدیریت (باتوجه به مبلغ پرونده) و صندوق بیمه (بر حسب ضرورت)، متشکل از اعضا ذکر شده در دستورالعمل ارسالی به استانها و رعایت سقف های اعلامی مقدور خواهد بود.

۱۵- ارسال یک نسخه کپی بیمه نامه و لیست شتران تحت پوشش (برابر اصل شده) بنحوی که شتر تلف شده در آن مشخص شده باشد به همراه فرم گزارش خسارت به مدیریت شعب بانک در استان و صندوق بیمه الزامی می باشد.

۱۶- تطبیق مشخصات فردی بیمه گذار و گیرنده غرامت الزامی بوده برابر دستورالعمل شماره ۸۴/۵۵۱۱۰/۳۹۸۸ مورخ ۸۴/۸/۱۲ صندوق بیمه مبلغ غرامت پرداختی بایستی به حساب مفتوحه بیمه گذار در شعبه تابعه منظور و از پرداخت وجه نقد به بیمه گذار خوداری گردد.

۱۷- هر گونه سوء استفاده، اظهارت دروغ و خلاف واقع در اعلام خسارت موجب ابطال یک طرفه قرارداد از سوی بیمه گر شده و کل حق بیمه به نفع بیمه گر ضبط خواهد شد و بیمه گذار هیچگونه ادعایی در این خصوص نخواهد داشت و شعبه ابطال کننده بایستی موضوع را به صورت کتبی اطلاع مدیریت شعب بانک در استان خود برساند.

## روش اجرای بیمه آبریزان پرورشی

در اجرای عملیات بیمه‌گری آبریزان پرورشی رعایت موارد زیر الزامیست:

۱- اطلاع رسانی به مزارع پرورش آبریز و توجیه پرورش دهندگان آبریزان بایستی به طریق تلفنی، کتبی و یا مذاکره حضوری و ارائه خلاصه شرایط بیمه آبریزان به آنها صورت گیرد. در این خصوص می‌توان از همکاری تعاونی‌های پرورش و تکثیر آبریزان و همچنین شیلات منطقه بهره‌جست و نسبت به انجام موارد ذیل اقدام نمود:

الف- اخذ تقاضای بیمه از بیمه‌گذار و در صورت نیاز استعلام از ادارات کل شیلات استان و منطقه در مورد دارا بودن شرایط فنی لازم و منابع آبی کافی در طول دوره پرورش.

**تبصره:** ابتدا بایستی با تشکیل جلسه متشکل از شیلات منطقه، اتحادیه تعاونی پرورش دهندگان، دامپزشکی منطقه و بانک کشاورزی نسبت به اطلاع رسانی در خصوص خلاصه شرایط ابلاغی سال زراعی و تعرفه‌های مربوطه اقدام تا تسهیل در امور بیمه‌گری صورت گیرد. خصوصاً در مورد میگو و آبریزان گرمابی بهتر است اول سال جلسه‌ای با ترکیب فوق تشکیل تا ضمن اطلاع رسانی در مورد میگو، ذخیره‌سازی نیز با حضور کارشناس صندوق یا کارگزار در هنگام عقد قرارداد انجام گیرد. در این جلسه دستورالعمل‌های بهداشتی و برنامه واکسیناسیون احتمالی منطقه و همچنین نکات فنی و نواقص مزارع به بحث گذاشته شده و با امضاء صورتجلسه‌ای موارد پیگیری شود.

ب- تکمیل و امضاء تقاضا نامه توسط متقاضی، کارشناس و یا دامپزشک شعبه در محل مزرعه و بازدید از استخرهای پرورشی و تأسیسات مزرعه و اعلام نتیجه به رئیس شعبه.

**تبصره ۱:** در تکمیل ضمیمه شماره ۲ بیمه نامه آبزبان جداول آماری و کروکی مزرعه و استخرهای پرورش تهیه شده و تمام استخرهای آبزبان بیمه پذیر شماره گذاری و بیمه می شوند. سطح بیمه شده بایستی متناسب با سطح مندرج در پروانه بهره برداری باشد.

**تبصره ۲:** چنانچه مزرعه برای نخستین بار بیمه می شود علاوه بر اظهارات متقاضی سطح کلیه استخرها توسط متر اندازه گیری شده و با پروانه بهره برداری مطابقت داده شود.

**تبصره ۳:** چنانچه بنا به اظهار بیمه گذار و یا تشخیص کارشناس مشخص شود سطح مزارع و یا تناژ بهره برداری بیش از سطح و تناژ قید شده در پروانه بهره برداری باشد بایستی با هماهنگی کارشناس شیلات نسبت به تغییر پروانه بهره برداری و سپس به انجام بیمه مبادرت نمود (حداکثر تعهد بیمه گر در زمان پرداخت غرامت برابر تناژ قید شده در پروانه بهره برداری خواهد بود). در خصوص استخرهایی که قبلاً نیز تحت پوشش بوده در صورت تردید یا ابهام در اندازه واقعی آنها توسط متر اندازه دقیق آنها اندازه گیری و درج می گردد.

پ- اخذ کپی پروانه بهره برداری و فاکتور خرید بچه ماهی یا پست لاور (در صورت تهیه از مراکز تکثیر).

**تبصره ۵:** در خصوص آب بندان ها اخذ تأییدیه شیلات استان به همراه مدارک مالکیت یا اجاره نامه مربوطه الزامی است.

ت- تعیین میزان کل حق بیمه سهم بیمه گذار و تکمیل فرم بیمه نامه و امضاء آن توسط متقاضی و کارشناس شعبه به عنوان نماینده صندوق بیمه .

ث- وصول حق بیمه سهم متقاضی و واریز آن به حساب صندوق بیمه کشاورزی نزد شعب بانک کشاورزی

ج- شروع بیمه ۲۴ ساعت پس از تاریخ انعقاد قرارداد (وصول حق بیمه) خواهد بود.

چ- ارائه نسخه اول بیمه نامه به بیمه گذار ، نسخه دوم به ستاد صندوق بیمه به انضمام یک نسخه از فرم ضمیمه ۲ بیمه نامه آبریزان و اسناد وصول حق بیمه و نسخه سوم به مدیریت استان و نسخه چهارم و ضمائم آن به عنوان پرونده مزرعه در شعبه.

ح- در زمان ارائه بیمه نامه به بیمه گذار شماره تلفنهای ضروری جهت تماس با شعبه بانک (کارشناس و دامپزشک شعبه) کتباً به وی اعلام گردد و به بیمه گذار تذکر داده شود که بدقت مطالب مندرج در بیمه نامه و ظهر آن را مطالعه نماید.

۲- با اطلاع از بروز خسارت ، کارشناس شعبه به اتفاق دامپزشک صندوق با هماهنگی با کارشناس شیلات منطقه و حضور وی سریعاً از مورد بازدید و پس از بررسی موضوع فرم گزارش خسارت و برآورد غرامت بیمه آبریزان را تکمیل می نمایند. (صورتجلسه ای با امضای حداقل ۳ نفر متشکل از کارشناس شعبه ، دامپزشک و نماینده شیلات مبنی بر تعداد تلفات و علت کارشناسی بروز خسارت تهیه گردد).

۳- میزان غرامت پرداختی براساس خلاصه شرایط بیمه آبریان پرورشی که هر ساله به مدیریت ارسال می‌گردد و با توجه به جداول پیوست محاسبه و تعیین خواهد شد.

۴- در صورت بروز خسارت در اثر عوامل جوی، آمار و گزارش هواشناسی اخذ گردد.

۵- رعایت حد نصاب پرداخت غرامت استان ضرورت دارد.  
۶- گزارش های خسارت در یک روز مشخص از هفته در جلسه کمیته پرداخت غرامت که در شعبه تشکیل می‌گردد بررسی و تأیید می‌شود پس از آن کمیته نظر خود را به رئیس شعبه اعلام و با رعایت حد نصاب پرداخت شده، غرامت پرداخت می‌شود.

۷- مدیر گروه خدمات بیمه ای بر کلیه مراحل امور اجرایی و یا بازدید خسارت در سطح استان و نحوه پرداخت غرامت نظارت تمام و کمال را خواهد داشت و نتایج نظارت و کنترل های خود را به مدیریت استان و صندوق بیمه ارائه خواهد نمود.

**توجه:** در صورت سنگین بودن خسارت و یا احتمال بالا رفتن سطح خسارت بیش از سطح قابل پرداخت در شعبه مراتب به فوریت به صندوق اعلام تا در صورت نیاز بازدید های لازم به عمل آید.

۸- در سطوح مدیریت استان و شعب تابعه نسبت به برقراری جلسات دوره ای مشخص با ادارات شیلات و اتحادیه پرورش دهندگان (آبزی پروران) اقدام گردد. در این جلسات وضعیت بیمه ای روز مزارع زیر کشت آبریان و شیوه خدمات دهی



بهرتر بیمه‌ای مورد نقد و بررسی قرار گرفته و صورتجلسات مربوطه به ستاد صندوق اعلام گردد.

۹- حتی المقدور ماهانه یک بار از مزارع بیمه شده بازدید گردد.

۱۰- با پیگیری مستمر شعبه گزارش ماهانه استخرهای پرورش از بیمه‌گذار اخذ گردد. (روی تمام نسخ بیمه نامه با عبارت « بیمه‌گذار ملزم به ارائه گزارش ماهیانه می باشد» ممهور و سپس امضاء گردد).

**تبصره** : این گزارش شامل، سن ، وزن ، تعداد، تغییرات احتمالی خرید و فروش (با ارائه فاکتور )، داروها و عملیات درمانی می باشد که به تأیید کارشناس شیلات یا دامپزشکی استان رسیده است .

**تبصره مهم** : در صورت استتکاف یا اهمال بیمه‌گذار در ارائه گزارش موضوع بند فوق، هنگام بروز خسارت احتمالی صندوق در خصوص پرداخت غرامت تعهدی نخواهد داشت لذا ضرورت دارد این موضوع مهم هنگام تنظیم بیمه نامه به صورت شفاف و واضح تبیین و تفهیم گردد .

۱۱- جهت بیمه مزارع مشکوک به بیماری ، گواهی سلامت مزرعه که به تأیید ، مهر و امضاء اداره جهاد کشاورزی رسیده باشد، الزامیست .

۱۲- در خصوص مزارعی که ضمن بررسی پیشینه آنان سه بار تا کنون غرامت دریافت نموده اند ، در صورت درخواست بیمه برای دوره بعد لازم است کارشناس صندوق انجام کلیه اقدامات پیشگیرانه مورد لزوم از سوی مدیریت مزرعه را در

جهت جلوگیری از بروز خطرات مذکور احراز و به ستاد صندوق منعکس گردد.

۱۳- هنگام بررسی تقاضای بیمه متقاضی ضمن بازدید از مزرعه، کلیه عوامل خسارت‌زای بالفعل و یا بالقوه در حواشی استخرها به دقت مورد بررسی قرار گرفته و تذکرات جهت پیشگیری از خطرات به متقاضی ابلاغ شود و موارد بر روی بیمه نامه به عنوان شرط ذکر گردد. بدیهی است مزارعی که در معرض مستقیم خطر می باشند، قابلیت بیمه شدن را ندارند.

۱۴- قبل از تنظیم بیمه نامه در پی درخواست متقاضی تأسیسات از نظر فنی در هنگام کار و ابنیه از نظر استحکامات به دقت مورد بررسی قرار می‌گیرد. در این بازدید بهداشتی بودن انبار نگهداری خوراک و نظافت استخرها، وضعیت آبگیری استخرها، کلیه امکانات و نیروی انسانی مورد نیاز به صورت همه جانبه بررسی شود.

۱۵- مزارعی که از منابع عمومی آب، مانند بعضی از سد ها و یا آب بندان استفاده می‌نمایند چنانچه از سوی مالک صاحب امتیاز (مؤجر)، یا امثال وزارت نیرو نسبت به قطع آب اقدام شود، خارج از تعهدات صندوق بیمه می‌باشد.

۱۶- بیمه‌گذار هنگام بروز خسارت عندالاقضاء بایستی گزارش و تأییدیه‌های مورد نیاز را اخذ و ارائه نماید.

۱۷- بیمه‌گذار متعهد است در صورت بروز خسارت ناشی از عوامل خطر تحت پوشش موضوع خطر را در اسرع وقت و حد اکثر ظرف ۲۴ ساعت کتباً به شعبه مربوطه بانک کشاورزی اعلام نماید و مورد خسارت دیده را جهت بازدید کارشناسان صندوق نگهداری نماید، لذا در مواقع بروز

خسارت لازم است کارشناس شعبه به همراه کارشناس سازمان شیلات بلافاصله نسبت به بازدید از مورد خسارت اقدام نمایند. **تبصره ۵** : تلفات بایستی به تفکیک وزن در کیسه ها جمع آوری و تا بازدید کارشناس در محلی خنک نگهداری گردد. ۱۸- در صورتی که واحد پرورشی از مدیریت خوبی برخوردار بوده و در طول یک دوره بیمه ای قبل غرامتی دریافت نکرده باشد، در صورت تمدید بیمه نامه به میزان ۱۰ درصد مبلغ حق بیمه سهم بیمه گذار مشمول تخفیف می گردد.

### ماهیان سردآبی :

#### در مرحله تنظیم قرارداد بیمه نامه :

۱- نظارت کارشناس شعبه و یا کارشناس شیلات بر تحویل بچه ماهی از طریق مراجعه به مزرعه هنگام رها سازی بچه ماهی و طی هماهنگی قبلی با متقاضی و در صورت عدم امکان، کنترل فاکتورهای صادره معتبر که از سوی مرکز تکثیر دارای ، مهر ،امضاء،تاریخ ،شماره تلفن ،نشانی مرکز،تعداد و وزن خرید بچه ماهی باشد و تطبیق با تعداد و وزن بچه ماهی موجود در استخرها .

۲- باز بینی امکانات و تمهیدات بهداشتی مزارع، دریافت و مطالعه دقیق برنامه بهداشت و پیشگیری از بیماری های مزارع و در صورتی که به مزرعه فاقد برنامه مدون بهداشت و پیشگیری از بیماریها می باشد بایستی پس از تدوین ، ارائه و تأیید نماینده صندوق، مزرعه تحت پوشش بیمه قرار گیرد.

**تبصره ۵ :** چنانچه عامل بروز خسارت بیماری واکنس دار باشد در هنگام بررسی خسارت بایستی گواهی انجام واکسیناسیون از اداره دامپزشکی اخذ گردیده در غیر اینصورت صندوق بیمه تعهدی در قبال پرداخت غرامت نخواهد داشت.

۳- ترکیب ، مقدار و آنالیز جیره غذایی مورد استفاده بایستی به دقت مورد بررسی قرار گرفته و متناسب با نیازهای تغذیه ای ماهی در سن مورد نظر بوده و عاری از عوامل سمی و بیماری زا باشد همچنین لازم است محل نگهداری خوراک دارای شرایط بهداشتی مناسب (تهویه،عدم رطوبت و حیوانات موزی و ....) باشد.

**تبصره ۱۵:** در موقع بروز خسارت مشکوک به مسمومیت غذایی بایستی گواهی آنالیز آزمایشگاه اخذ و بیمه گذار ملزم به ارائه آن می‌باشد.

**تبصره ۲۵:** در موارد خاصی که مزرعه به طور موردی از خوراک تازه استفاده می‌نماید باید اقدامات بهداشتی ویژه پیشگیری از بیماریها در مزرعه به موقع اجرا درآمده و ضمن اینکه نظر کارشناس بازدید کننده را تأمین می‌نماید بر روی فرم شماره ۲ ضمیمه بیمه نامه آزریان به طور مشخص عبارت، استفاده از خوراک تازه، درج گردد.

۴- هنگام بازدید از مزرعه بایستی رفتار و وضعیت شنای ماهیان در استخرها بطور دقیق زیر نظر قرار گیرد و چنانچه وسایل اندازه‌گیری اکسیژن و PH در دسترس باشد، اندازه‌گیری مثبت گردد.

۵- تعداد بچه ماهی رها شده در استخرها بایستی متناسب با تعداد ذکر شده در جداول ضمیمه خلاصه شرایط باشد.

**تبصره ۱۵:** از نظر میزان آب مورد نیاز برای گزینه‌های ۱/۵ و ۲ برابر، لازم است موارد ذیل مد نظر قرار گیرد (با هماهنگی و اخذ مجوز کارشناسان و اداره شیلات منطقه):

الف- افزایش آب جاری

ب- استفاده از هواده

ج- استفاده از آب برگشتی و پمپ‌های مربوطه

د- شرایط مناسب آب (اکسیژن و دمای مناسب و...)

ه- مدیریت مناسب فنی و بهداشتی

ی- پرورش لایه ای

**تبصره ۲۵:** برای تراکم  $1/5$  برابر بجز شرط ۱ انجام سایر شروط ضروری است.

**تبصره ۳۵:** برای تراکم ۲ برابر تمام شروط ذکر شده ضروری می‌باشد.

۶- در گزینه ۲ برابر بایستی آمار تولید مزرعه در دوران قبل گرفته شده و چنانچه در توان تولید مزرعه بوده و همچنین ضمن رعایت مفاد بند ۵ فوق‌الذکر اقدام به بیمه گزینه ۲ برابر نمود.

۷- مزارعی که آب آنها از طریق رودخانه یا چشمه تأمین می‌گردد، بایستی دارای استخر رسوب گیر هنگام عقد بیمه مزرعه، ترسیم و درج گردد. (پروانه ساختمانی مزرعه اخذ گردد)

۸- مزارعی که در حاشیه رودخانه‌ها و یا در مسیر سیلاب و طغیان رودها قرار دارند بایستی دارای سیل گیر مستحکم و مناسب باشند.

۹- صرفاً مزارع سردآبی تحت عنوان استخرهای باز یا منفرد تحت پوشش بیمه می‌باشند و بیمه مزارع سرد آبی با هر عنوان دیگر (مدار بسته، مزارع تکثیر، مزارع نیمه متراکم و...) تحت پوشش نمی‌باشند.

**تبصره ۵:** در مورد مزارع سردآبی (استخرهای باز) که از آب چاه استفاده می‌نمایند عقد قرار داد بیمه منوط به موافقت پس از تأیید کارشناسی ستاد صندوق

## ماهیان گرم آبی

- ۱- روی بیمه نامه عبارت مزرعه یا آب‌بندان قید گردد و در صورت بیمه هر کدام تراکم طبق بند ۸ کنترل گردد.
- ۲- در صورت امکان، کارشناس پیش از انجام عملیات آماده سازی استخرها، از مزرعه متقاضی بازدید نموده و طی این بازدیدها بایستی کلیه مراحل آماده سازی مورد بررسی دقیق قرار گیرد. همچنین صحت اجرای عملیات آماده سازی باید به تأیید شیلات نیز برسد.
- ۳- طی هماهنگی قبلی با متقاضی، هنگام رها سازی بچه ماهی در استخرها نیز حتی المقدور کارشناس حضور یافته و بر تعداد، وزن و سلامت ماهیان و تطبیق با فاکتور فروش و دیگر موارد مرتبط نظارت می‌نماید.
- ۴- وضعیت استخرها از نظر تعداد، عمق و شکل استخر و سیستم هواده (در صورت نیاز) بررسی گردد و چنانچه نقص و کاستی مشاهده می‌گردد موارد به متقاضی تذکر داده شده و اجرای بیمه منوط به رفع نقص و تأمین نظر کارشناسی می‌باشد.
- ۵- لازم است عمق استخرها متناسب با شرایط آب و هوایی منطقه باشد.
- ۶- نظارت مستمر بر ترکیب، مقدار و آنالیز جیره غذایی و نیز دفعات خوراک دهی لازم است.
- ۷- منحصراً ۴ گونه رایج کپور ماهیان پرورشی (معمولی، نقره‌ای، علفخوار و سرگنده) مورد بیمه قرار می‌گیرند.
- ۸- تعداد بچه ماهی رها شده در استخرها بایستی متناسب با تعداد ذکر شده در جداول ضمیمه خلاصه شرایط باشد.

**تبصره ۱۵:** در مزارع پرورشی گرمابی تا ۳ تن تولید در هکتار پمپ مارکو لازم بوده و چنانچه تولید به بالای ۳ تن در هکتار برسد در هر هکتار نیاز به یک عدد هواده می باشد.



**تبصره ۲:** وضعیت رها سازی در آب‌بندان ها به شرح زیر است:

الزامات	وزن برداشت (گرم)	تعداد بچه ماهی رها سازی شده (قطعه)	وزن رها سازی (گرم)
نیاز به هوادهی با سیستم قایق موتوری دارد	-۱۰۰۰ ۸۰۰	۳۰۰۰	۲۰-۵۰
نیاز به هوادهی با سیستم قایق موتوری دارد	-۱۲۰۰ ۱۴۰۰	۲۵۰۰	۵۰-۱۰۰

۹- ابعاد دقیق استخر و آب‌بندان و همچنین عمق و میزان آب موجود در آب‌بندان در ابتدای فصل کشاورزی (حداقل آبیگری) در ضمیمه شماره ۲ بیمه نامه آبریان و همچنین تجهیزات موجود (هواده، پمپ و غیره) نیز در ضمیمه فوق قید گردد.

**تبصره ۵:** با محاسبه آب موجود در هنگام بیمه و آب مصرفی طی دوره کشاورزی (آب‌بندان دو منظوره) و همچنین سطح تبخیر آب (اداره هوا شناسی و شیلات) باقیمانده آب در اواخر دوره نایستی از یک متر کمتر باشد و همواره سطح بیمه شده آب‌بندان مطابق آب در انتهای دوره خواهد بود.

## شرکت های خدمات بیمه کشاورزی استان خراسان

### جنوبی

#### سبز آفرینان فلق

بیرجند ، خ طالقانی ، نبش طالقانی ۱۲ ، طبقه فوقانی شیرینی سرای سید تلفن

۰۵۶۱-۲۲۱۴۰۴۲-۲۲۲۲۵۲۴ ایمیل [Sabzafarinan.falagh@yahoo.com](mailto:Sabzafarinan.falagh@yahoo.com)

خوسف ، بلوار شهید بهشتی ، روبروی بانک کشاورزی ، پ ۲۴ تلفن ۴۲۲۴۳۴۴ -

۰۶۵۲ ایمیل [hkhuf@yahoo.com](mailto:hkhuf@yahoo.com) Sabzafarinan.falag

سربیشه ، بلوار مصطفی خمینی ، جنب دادگاه قدیم تلفن ۳۶۲۳۸۸۸ - ۰۵۶۲

ایمیل [Sabzafarinan.sarbishe@yahoo.com](mailto:Sabzafarinan.sarbishe@yahoo.com)

نهبندان ، خ شهید هاشم پور ۲ ، جنب سازمان تبلیغات تلفن ۶۲۲۵۹۴۴ - ۰۵۶۲

ایمیل [Sabzafarinan.falaghnebandan@yahoo.com](mailto:Sabzafarinan.falaghnebandan@yahoo.com)

#### حمایت گستر قاینات

قاین ، خ رجایی روبروی باغ ملی طبقه فوقانی مشاور املاک تلفن ۵۲۲۷۴۸۳ - ۰۵۶۲

ایمیل [hemayatgostar@yahoo.com](mailto:hemayatgostar@yahoo.com)

اسدییه ، جنب بانک کشاورزی تلفن ۳۲۲۸۶۸۴ - ۰۵۶۲

ایمیل [Hemayatg@yahoo.com](mailto:Hemayatg@yahoo.com)

آرین شهر ، جنب بانک کشاورزی تلفن ۵۳۳۳۷۶۵ - ۰۵۶۲

ایمیل [hemayatgostarareyan@yahoo.com](mailto:hemayatgostarareyan@yahoo.com)

حاجی آباد ، بلوار جهاد روبروی مدیریت جهاد کشاورزی تلفن ۵۶۳۴۳۷۳ - ۰۵۶۲

ایمیل [Hemayatzerko@yahoo.com](mailto:Hemayatzerko@yahoo.com)

قهبستان ، جنب بانک کشاورزی تلفن ۳۲۳۳۳۹۱ - ۰۵۶۲

ایمیل [Hemayatgostar@yahoo.com](mailto:Hemayatgostar@yahoo.com)

#### توان گستر خضری

خضری ، ابتدای بلوار آزادگان تلفن ۱ - ۵۶۲ ۵۳۴۲۶۰۰

ایمیل [tavangostar.2001@gmail.com](mailto:tavangostar.2001@gmail.com)

نیمبلوک ، بلوار ولی عصر جنب بانک کشاورزی تلفن ۵۳۷۳۴۱۹ - ۰۵۶۲

ایمیل [tavangostar.2001@yahoo.com](mailto:tavangostar.2001@yahoo.com)

**ایمن گستر سرایان**

سرایان ، خ ارشاد ، نیش ارشاد ۱۶ تلفن ۰۵۶۲-۸۲۲۶۰۲۳

ایمیل imangostar۱۳۹۰@yahoo.com

سه قلعه ، خ امام خمینی جنب پاساژ ابوطالب ، طبقه فوقانی تلفن ۰۵۶۲-۸۲۶۳۵۳۵

ایمیل imangostarSeghaleh@yahoo.com

آیسک ، بلوار امام رضا ، نرسیده به بانک کشاورزی تلفن ۰۵۶۲-۸۲۴۴۰۷۶

ایمیل imangostarayask@yahoo.com

**بهار سبز فردوس**

فردوس ، خ مطهری تلفن ۰۵۶۲-۲۲۲۹۰۹۲

ایمیل Baharsabz۲۰۰۴@yahoo.com

**فردای بهتر بشرویه**

بشرویه ، بلوار انقلاب اسلامی تلفن ۰۵۶۲-۳۲۲۷۷۴۰-۱

ایمیل farday.behtar@yahoo.com